

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
FILOZOFICKÁ FAKULTA
Katedra muzikologie

80 LET MORAVSKÉ FILHARMONIE OLOMOUC

80 Years of The Moravian Philharmonic Orchestra Olomouc

Magisterská diplomová práce

BcA et Bc. Klára Švehlová, DiS.

Vedoucí práce: doc. PhDr. Jiří Kopecký, Ph.D.

Praha a Olomouc 2025

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem magisterskou práci vypracovala samostatně a uvedla v ní použité zdroje, prameny a literaturu včetně archivu Moravské filharmonie. Souhlasím, aby má práce byla ke studijním účelům zpřístupněna na Univerzitě Palackého v Olomouci.

V Olomouci dne 10. 5. 2025

BcA. et Bc. Klára Švehlová, DiS.

Nejsem si jistá, zda existují dostatečně vhodná slova vystihující mnou vděčnost za to, že mi do mé studijní cesty vstoupil právě doc. PhDr. Jiří Kopecký, Ph.D., vedoucí této diplomové práce. Jeho nekonečná pedagogická trpělivost nejen se mnou a nejen s touto prací je nevídaná a nedocenitelná. Jeho cenné rady a trefné postřehy již pozvedly práci nejednoho studenta a pevně věřím, že jich ještě mnoho zkulturní.

Děkuji Mgr. Bc. Anně Valchářové a Mgr. Štefánii Hanusa Demské, za zpřístupnění všech archiválií, nahrávek, kronik, fotografií, programů a potřebných dokumentů z archivu Moravské filharmonie kdykoli jsem potřebovala a stejně tak zaměstnancům Státního okresního archivu v Olomouci, jmenovitě hlavně paní Olze Starošíkové. Když jsem jí v badatelně zanechala svou emailovou adresu s chybou, neváhala využít služeb pošty a kontaktovat mě jinou cestou, aby se ke mně potřebné materiály dostaly. Poděkování patří také studentovi UPOLu Oliverovi Hrdému, který svou praxi v archivu filharmonie vykonal velmi svědomitě a zpracoval podrobný popis fotografií, které byly uloženy v archivu MFO ve fyzické podobě. Ulehčil mi orientaci v dostupných materiálech. Jeho tabulka byla předána zaměstnancům MFO k dalšímu případnému využití, ale její funkce byla pouze podpěrná a její zveřejnění v této diplomové práci není relevantní.

Děkuji všem pánům, kteří si ve svých nabitých diářích našli čas na rozhovor o Moravské filharmonii. Velmi mi tím pomohli utvořit si ucelenou představu o jejich působení a proměnách Moravské filharmonie v průběhu času. Děkuji tímto i Markétě Kvapilové a Jaroslavovi Dopitovi svolení přiložit jimi sestavený Katalog fotografií k 70 letům MFO k této Mgr. práci.

Nemalé díky patří mé podporující rodině a především mému trpělivému muži, za jeho toleranci ke všem mým nápadům a projevenou podporu během mých mnohaletých studií. Jsem si vědoma, že to ne vždy bylo jednoduché. Ráda bych mu slíbila, že toto je opravdu mé poslední studium, ale život je nevyzpytatelný.

OBSAH

ÚVOD	5
1. STAV BĀDÁNÍ	7
1.1. Slovníková hesla.....	8
1.2. Monografie	8
1.3. Periodika.....	10
1.4. Kvalifikační práce	11
2. MORAVSKÁ FILHARMONIE OLOMOUC.....	14
2.1. Dalibor Doubek a Julius Žaloudek aneb nadšení zakladatelé	18
2.2. František Stupka aneb povýšení na státní symfonický orchestr	20
2.3. Milivoj Uzelac aneb přemnoho soudobé hudby	25
2.4. Jaromír Nohejl aneb svět do Olomouce	28
2.5. Stanislav Macura aneb od MFO do divadla	32
2.6. Jiří Mikula aneb letní Francie.....	34
2.7. Jin Wang aneb první zahraniční šéfdirigent	37
2.8. František Preisler ml. aneb vlivy populární hudby.....	39
2.9. Petr Vronský aneb srdcař, který se vrátil domů.....	40
2.10. Jakub Klecker aneb nešťastná doba covidová.....	44
2.11. Zsolt Hamar aneb jak to bude dál.....	49
3. ROZHOVORY	54
3.1. Vladislav Kvapil.....	54
3.2. Jonáš Harman	56
3.3. Jiří Mikula	62
3.4. Petr Vronský.....	64
3.5. Jakub Klecker	66
3.6. Zsolt Hamar	69
ZÁVĚR.....	71
ANOTACE.....	73
RESUMÉ.....	74
SUMMARY.....	76
ZUSAMMENFASSUNG	78
SEZNAM INFORMAČNÍCH ZDROJŮ	81
SEZNAM TABULEK	86
SEZNAM OBRÁZKŮ.....	86
SEZNAM PŘÍLOH	86

ÚVOD

Moravská filharmonie Olomouc (dále v textu MFO) představuje osm dekad neoddělitelnou součást kulturního života města Olomouce. Napsat cokoli relevantního o MFO znamená ponořit se do příběhu, který je stejně spleťtý, jako je melodie polyfonního hudebního díla, a stejně barevný, jako jsou osobnosti, které jej formovaly. Od svého vzniku v roce 1945 prošel tento český orchestr dlouhou cestou institucionálního i uměleckého vývoje, který odráží nejen hudební proměny, ale také společenské, politické a kulturní kontexty jednotlivých desetiletí i sezon.

Diplomová práce se zaměřuje na komplexní zachycení této až živelně proměnlivé historie od prvotního nadšení zakladatelů, přes zásadní umělecký růst pod vedením dirigenta Františka Stupky, až po současnou podobu filharmonie jako moderní a dynamické instituce, otevřené mezinárodní spolupráci i edukativním projektům. Dokumentuje jednotlivé etapy šéfdirigentů s ohledem na úřadující ředitele a další osobnosti, které utvářely charakter MFO. Významným přínosem této práce je využití bohatého archivního materiálu, rozhovorů s bývalými i současnými členy vedení a doplnění dosavadního stavu bádání o nová zjištění a souvislosti. Výsledkem by měl být co nejucelenější a zároveň poutavý portrét instituce, která po osmdesáti letech své existence neztrácí na významu ani ambici být oporou a inspirací hudebního života nejen v Olomouci, ale i na mezinárodní scéně. Jedním z cílů je nabídnout komplexní pohled na chronologický vývoj MFO a vědomým akcentem na určité tematické a osobnostní linie, které se v historii orchestru opakují, např. vize jeho vedoucích osobností, proměny dramaturgie, vztah k publiku i širší kulturně-politické okolnosti.

Úvodní kapitoly jsou věnovány podrobnému stavu bádání s důrazem na primární zdroje a již vzniklé vysokoškolské kvalifikační práce. Nejcenějším zdrojem informací zůstává bezpochyby vlastní archiv Moravské filharmonie. Ten je z větší části uložen ve Státním oblastním archivu v Olomouci (např. fond M5 – 119: Moravská filharmonie Olomouc 1945 – 1992). Část fotografií a programů, kroniky knižní publikace o MFO a CD jsou uloženy v budově Reduty. Digitalizace programových brožur je rozpracovaná a neúplná. Fotografie jsou často roztrženy dle událostí nebo se vztahují k jednotlivým šéfdirigentům, ale mnoho jich je nespecifikováno. Velkou zásluhu na dokumentaci vývoje filharmonie má její dlouholetý člen Milan Ryšavý, jehož knihy – ačkoli často osobně laděné – tvoří páteř paměťové stopy orchestru.

Následuje hlavní text práce obsahující historický přehled jednotlivých etap vývoje orchestru. Každé období je zde propojeno s konkrétní osobností šéfdirigenta, který určoval jeho hudební směřování, a také s ředitelem, který stál za organizačním a provozním zázemím. Důraz je kladen hlavně na nejdůležitější nebo nejzajímavější milníky z historie. Zvláštní kapitolu tvoří soubor autorských rozhovorů s bývalými šéfdirigenty a bývalými řediteli, kteří se na chodu MFO podíleli. Tyto rozhovory doplňují a prohlubují pohled na jednotlivé etapy z velmi osobní a živé perspektivy. Právě díky nim je možné číst dějiny orchestru nejen jako sled událostí, ale jako lidský příběh plný emocí, rozhodnutí a hledání.

Závěr práce pak shrnuje hlavní poznatky, vyzdvihuje hlavní osoby ve vývoji orchestru v širším kontextu a nastiňuje možné směry dalšího výzkumu. Cílem této práce není jen popsat jednotlivé události, tedy *co se stalo*, ale především porozumět tomu, *jak a proč* se Moravská filharmonie Olomouc vyvíjela právě tímto způsobem.

1. STAV BĚDÁNÍ

Moravská filharmonie v Olomouci byla za téměř 80 let své existence jako téma již často zpracovávána v mnoha různých podobách. Nejcenějším zdrojem informací je samozřejmě bohatý archiv této instituce. Obsahuje výroční zprávy, tištěné programy, fotografie, kroniky či záznamy o dalších významných událostech, které se v této instituci udály. Některé z vyjmenovaných informací jsou dostupné i v online podobě např. na stránkách sociálních sítích. Rozsáhlý soubor dokumentů obsahující zápisy z porad vedení, revizní zprávy, výroční zprávy, výkazy o práci, plány, rozpočty, účetní uzávěrky, rozborů činnosti a hospodaření, smlouvy, dokumentace zájezdů zahraničních i lokálních, hodnocení koncertní činnosti, koncertní knihy, zápisy ze schůzí, plakáty, programy a náborové letáky je uložen ve Státním okresním archivu v Olomouci pod názvem archivního fondu *Moravská filharmonie Olomouc*. Druhým tam uloženým archivním fondem k MFO je fond *KSC – závodní organizace Moravská filharmonie Olomouc 1946 – 1989* a najdeme v něm zápisy z členských a výborových schůzí organizace, zprávy a hlášení o její činnosti, složení členstva a výboru, evidenci členské základny, posudky na členy orchestru a různá vyjádření k jeho personálnímu obsazení a vedení, doklady o stranickém vzdělávání a obsahově různorodé zlomky korespondence.

Samotné webové stránky *Moravské filharmonie Olomouc*¹ obsahují časovou osu od počátku vzniku orchestru po současnost a vyzdvihují klíčové momenty instituce, např. debut Moravské filharmonie na festivalu Pražské jaro v roce 1950 nebo rok 1989, kdy v důsledku politických změn přišla filharmonie o statut státního symfonického orchestru a stala se kulturní institucí města Olomouce. Dalším zdrojem informací je také archiv Českého rozhlasu, kde jsou uloženy nahrávky některých koncertů, obzvláště z nedávné doby. Filharmonii jako ústřední těleso Olomoucka zabývající se vážnou hudbou a ústřední regionální rozhlasovou stanicí šířící hudbu k lidem váže mnoho let plodné spolupráce. Informace z archivu ČRo jsou veřejnosti hůře dostupné, musí se za nimi do badatelný v Praze. Vzhledem k přechodům na jiné, moderní zvukové formáty se starší nahrávky koncertů MFO často nedochovaly, pouze o nich existují stručné zápisy.

¹ *Historie*. Online. © 2025. Dostupné z: <https://www.mfo.cz/historie/>. [cit. 2025-04-10].

1.1. Slovníková hesla

Pod heslem Moravská filharmonie se vyskytuje v elektronické verzi *Českého hudebního slovníku osob a institucí*² rozsáhlý příspěvek doc. PhDr. Evy Vičarové, PhD.,³ která rozdělila jednotlivá období Moravské filharmonie Olomouc dle úřadujících šéfdirigentů, počínaje Daliborem Doubkem (1945–1946) až po Petra Vronského (2005–2018). Jednotlivá období popisuje delší či kratší text, který dává zevrubný přehled o dirigentech, koncertních sezónách a uváděných dílech.

Bohužel v anglickém slovníku *The New Grove Dictionary of Music and Musicians* a jeho online verzi *Grove Music Online* nejsou k dohledání žádné informace o filharmonii, a to jak pod českými, tak ani pod anglickými hesly. Stejně je tomu i v německém *Die Musik in Geschichte und Gegenwart* (MGG). Zde se sice v několika člancích odkazuje na Moravskou filharmonii Olomouc, respektive na Mährische Philharmonie Olmütz, ale neexistuje žádný konkrétní článek, který by o této organizaci pojednával. Obdobná situace panuje i v českých zdrojích, MFO se postupně stává součástí slovníkových životopisů proslulých hráčů a dirigentů.

1.2. Monografie

Nejplodnějším autorem monografií o Moravské filharmonii Olomouc je bezpochyby její dlouholetý člen Milan Ryšavý. Jelikož byl mnoho let v tomto souboru houslistou, je jeho tvorba velmi subjektivní, hlavně ve formě vzpomínek a zážitků. Jedná se tedy spíše o autobiografie z jeho života. V průběhu času se vydané knihy liší přístupem k zachycení jednotlivých událostí z historie MFO. Není zcela jasný jeho autorský vývoj v čase od vzpomínek k pokusu seriózně uchopit historii. V prvním strojopise *Začátky Moravské filharmonie*⁴ popisuje Ryšavý věcně období vzniku MFO, tedy období války až do června roku 1946, a zároveň je dílo proloženo odbočkami k jednotlivým hudebníkům či situacím. Na toto období navazuje kniha *Budování Moravské filharmonie*,⁵ která popisuje působení šéfdirigenta Františka Stupky v poválečných letech 1946–1956. Další chronologicky ucelené informace

² ŠTĚDRŮŇ, Bohumír, Zdenko NOVÁČEK a Gracian ČERNUŠÁK, ed. *Československý hudební slovník osob a institucí*. Praha: Státní hudební vydavatelství, 1963

³ VIČAROVÁ, Eva. „*Moravská filharmonie*“, in *Český hudební slovník osob a institucí* [online]. Aktualizováno 2019. Online dostupné z:

https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=2424

⁴ RYŠAVÝ, Milan. *Začátky Moravské filharmonie*. 2. vyd. Olomouc: M. Ryšavý, 2008.

⁵ RYŠAVÝ, Milan: *Budování Moravské filharmonie*. Olomouc: M. Ryšavý, 1975.

pak lze získat z knihy *Kapitoly z historie Moravské filharmonie*⁶ nebo z *Pestré a choulostivé kapitoly z historie Moravské filharmonie*.⁷ Další jeho díla jsou sice velmi čtivá, ale ne příliš přehledná. Období i vzpomínky se překrývají, málokdy systematicky navazují nebo se v dílech informace opakují. Ryšavý psal o jednotlivých hráčích či jejich rodinách, zahraničních výjezdech, výchovných koncertech a to jak filharmonie, tak i divadla. Některé publikace jsou obohaceny o fotografie ze soukromého archivu autora. Milan Ryšavý se téměř deset let staral i o kroniku MFO, která se váže ke koncertním sezónám z let 1970–1979. Často opakovanou informací v několika dílech je přepis programů z první abonentní sezony 1945/1946 s daty jednotlivých koncertů a preformovanými díly včetně skladatelů. Nejsou v nich zahrnuta jména dirigentů ani sólistů.

Seznam publikací Milana Ryšavého⁸

- 25 let Moravské filharmonie (1970)
- Začátky Moravské filharmonie (1973) – až do června 1946
- Budování Moravské filharmonie (1975) – František Stupka, do roku 1956
- Paměti filharmonika (2005)
- Vzpomínky filharmonika (2006) – 2. díl Pamětí filharmonika
- O výchovných koncertech (2007)
- Čtyři elegie z Moravské filharmonie (2008)
- Kapitoly z historie Moravské filharmonie (2008)
- Pestré a choulostivé kapitoly z Moravské filharmonie (2009)
- Muzikantské historky, zajímavosti a intimnosti (2009)
- Zábavné (z)povídání filharmonika, bývalého zbabělého svobodníka (2010)
- Pestře o mladých, starých a zesnulých (2011)
- O muzikantech, „kšeftech“ a amantech (2011)
- Vážné a zábavné vzpomínky filharmonika (2012)

⁶ RYŠAVÝ, Milan. *Kapitoly z historie Moravské filharmonie*. Olomouc: M. Ryšavý, 2008.

⁷ RYŠAVÝ, Milan. *Pestré a choulostivé kapitoly z historie Moravské filharmonie: na paměť 130. narozenin prof. Františka Stupky a nedožitých osmdesátin prof. PhDr. Vladimíra Hudce, CSc.* Olomouc: Milan Ryšavý, 2009. ISBN (Váz.).

⁸ *Milan Ryšavý* [online], poslední aktualizace 22. 4. 2025 16:20 [cit. 10. 5. 2025], Wikipedie.

Dostupné z [www](https://cs.wikipedia.org/wiki/D%C4%9Bjiny_Finska): <https://cs.wikipedia.org/wiki/D%C4%9Bjiny_Finska>

Ryšavý ve svých posledních publikacích uváděl výčet svých děl, většinou i s roky vydání. Tento výčet sedí přesně s informacemi uváděnými na internetové encyklopedii Wikipedia. Do výčtu jsem nezařadila jednotlivé kroniky MFO.

- Houslistovo (z)povídání (2013)

O další hudební činnosti MFO se lze dočíst ve výročních edicích muzikologa Vladimíra Hudce, a to v *Dvacet let státního symfonického orchestru Moravská filharmonie v Olomouci: Sborník studií, vzpomínek a dokumentů*,⁹ *Dvacet let Moravské filharmonie*,¹⁰ *30 let Státního symfonického orchestru Moravské filharmonie Olomouc*.¹¹ Zde jsou chronologicky popsány jednotlivé sezony orchestru včetně koncertů, dirigentů a významných událostí. I ve velkém spise o dějinách olomoucké hudební kultury *Hudba v Olomouci 1945–2013*¹² vytvořeným Janem Vičarem a kolektivem autorů nalezneme jednu velkou kapitolu věnovanou Moravské filharmonii. Přehledně zpracovává hlavní informace o historii, šéfdirigentech i hraném repertoáru a doplňují ji fotografie hlavně šéfdirigentů. Rozsáhlá tříkilová knižní publikace se nezabývá jen filharmonií, ale i divadlem či festivaly jako např. Svátky písní a Mezinárodní varhanní festival. Kapitola k filharmonii měla jen vymezený prostor a musela se podělit s dalšími významnými hudebními institucemi Olomouce.

1.3. Periodika

Média jsou nedílnou součástí každé kulturní instituce, pro hudební složku jsou to hlavně odborné hudební časopisy *Harmonie*, *Opus Musicum* a *Hudební rozhledy*. Pravidelně uveřejňují mnoho recenzí a kritik uměleckých výkonů, které reflektují olomouckou hudební scénu. Dále také rozličné rozhovory s umělci, dirigenty či pamětníky. V online světě recenze nalezneme hlavně na webových stránkách *OperaPlus*¹³ a *KlasikaPlus*.¹⁴ Unikátní databáze českých médií je server *Anopress*,¹⁵ i zde jsou k nalezení články související s MFO. Zajímavostí jsou např. doslovné přepisy rozhovorů z televizních a rádiových přenosů.

„Moderátor (Eva Odstrčilová):

⁹ HUDEC, Vladimír (ed.). *Dvacet let státního symfonického orchestru Moravská filharmonie v Olomouci: sborník studií, vzpomínek a dokumentů*. Olomouc: [vl. nákl.], 1965.

¹⁰ HUDEC, Vladimír: *Dvacet let Moravské filharmonie*. Olomouc: Moravská filharmonie. 1965.

¹¹ HUDEC, Vladimír: *30 let státního symfonického orchestru Moravské filharmonie*. Olomouc: Moravská filharmonie. 1975.

¹² VIČAR, Jan a kol: *Hudba v Olomouci 1945-2013*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2014.

¹³ Stránky webu OperaPlus. Online dostupné z: <https://operaplus.cz/>. Citováno dne: 20. 10. 2023.

¹⁴ Stránky webu KlasikaPlus. Online dostupné z: <https://www.klasikaplus.cz/>. Citováno dne: 20. 10. 2023.

¹⁵ Stránky webu Anopress. Online dostupné z: <https://www.anopress.cz/>. Citováno dne: 20. 10. 2023.

V německém Stuttgartu dnes vyvrcholí úspěšné turné Moravské filharmonie Olomouc. Ta koncertuje s argentinským tenoristou José Kurou, který působí na prestižních evropských operních scénách a je považován za následníka současných největších tenorových hvězd. Ředitel Moravské filharmonie Vladislav Kvapil je se spoluprací se slavným tenoristou i s průběhem turné velmi spokojen.

Vladislav Kvapil:

*Hraje se a spolupracuje se nám s ním skvěle, ty koncerty jsou ve velkých evropských centrech, ve velkých německých městech, Hamburku, Mnichově, Mannheimu a tak dále, to znamená v krásných sálech pro velký počet diváků. Ohlasy jsou i v odborných kritikách skvělé. Na každém koncertu je "standing ovation" takzvané, to znamená ovace ve stoje. Jedním slovem, hodnocení je velmi pozitivní, velmi dobré, takže věřím, že ta spolupráce bude pokračovat i v příštích letech.*¹⁶

Kromě již zmíněného reflektuje činnost Moravské filharmonie Olomouc i běžný denní tisk například *Právo*, *Svobodné slovo* a hlavně lokální noviny. Pravidelné příspěvky z úspěšného počínání MFO se objevovali a objevují v *Olomouckém deníku*, *Hanáckých novinách* a *Stráži lidu*. Většina článků je pohodlně dostupná v digitální databázi, ale část článků spadá pod autorský zákon a přístupy k nim jsou omezené. Dostupné jsou jen v knihovně.

1.4. Kvalifikační práce

Provozem a fungováním Moravské filharmonie Olomouc se zabývá i nespočet bakalářských a diplomových prací. Co se týče mapování dílčích částí jednotlivých sezón a koncertů, jsou pro tuto práci podnětné hlavně práce vzniklé na Univerzitě Palackého v Olomouci, konkrétně diplomová práce Veroniky Šochové: *Moravská filharmonie Olomouc v letech 1990–2000*¹⁷ z roku 2009, bakalářská práce Evy Hrabalové: *Moravská filharmonie Olomouc v letech 2000–2010*¹⁸ z roku 2012 a bakalářská práce Adély Příbylové: *Moravská*

¹⁶ Ve Stuttgartu dnes vyvrcholí úspěšné turné Moravské filharmonie Olomouc. Online. *Radiožurnál - Ozvěny dne 18.* 2000. [cit. 2025-05-11].

¹⁷ ŠOCHOVÁ, Veronika: *Moravská filharmonie Olomouc v letech 1990-2000*. Diplomová práce. Olomouc, 2009.

¹⁸ HRABALOVÁ, Eva: *Moravská filharmonie Olomouc v letech 2000-2010* [online]. Olomouc, 2012. [cit. 2023-12-01]. Dostupné z: https://theses.cz/id/ir9o1k/Moravsk_filharmonie_Olomouc_v letech_2000-2010.txt. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta. Vedoucí práce doc. PhDr. Eva Vičarová, Ph.D.

*filharmonie Olomouc v letech 2010–2020*¹⁹ z roku 2023. Všechny tři kvalifikační práce se zaměřují na zpracování dílčích období historie MFO po jednotlivých sezonách. Některé sezony jsou popsány velmi podrobně včetně jednotlivých děl a výpisů konkrétních programů. Jiné sezony jsou popsány velmi stručně. Bakalářská práce Hany Tobolové *Moravská filharmonie Olomouc*,²⁰ která vznikla roku 2011 na Ostravské univerzitě, je sice souhrnným dílem o Moravské filharmonii Olomouc, ale snaží se obsáhnout příliš velké téma na příliš malém prostoru. Poskytuje pouze hlavní informační body, co se historie filharmonie týče i jejích osobností a také nevyužívá mnoho zdrojů.

Bakalářská práce Martina Paulíka z roku 2014 *Moravská filharmonie Olomouc a její umělecké osobnosti*²¹ popisuje hudební historii města Olomouce a stručné životopisy dirigentských osobností až po Petra Vronského. Důkladně zpracovává jen osobnost Františka Stupky. Diplomová práce Lenka Hauptové *Významné osobnosti olomouckých uměleckých těles - divadlo, filharmonie*²² z roku 2021 zaměřuje pozornost nejen na osobnosti Moravské filharmonie, ale i Moravského divadla a popisuje i umělecký profil obou institucí. Práce ale nepopisuje všechny šéfdirigenty MFO, jen jejich výběr. Historii MFO a stručné životopisy dirigentů obsahuje i diplomová práce Kateřiny Dvořákové *Moravská filharmonie Olomouc v kulturně-historickém kontextu a její proměny do současnosti: Koncept funkčnosti* z roku 2013. Tato práce obsahuje mimo jiné i pohled na MFO z hlediska marketingu a tedy její rozličné možnosti fungování jako výdělečné organizace.

Vzhledem k otázkám sloučení Moravské filharmonie Olomouc s Moravským divadlem Olomouc je potřeba zmínit diplomovou práci Erika Novotného *Orchestra a zákon o veřejné kulturní instituci*²³ a také diplomovou práci *Možnosti transformace Moravského divadla*

¹⁹ PŘIBYLOVÁ, Adéla. *Moravská filharmonie Olomouc v letech 2010-2020* [online]. Olomouc, 2023 [cit. 2023-12-01]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/bwj3jj/>. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta. Vedoucí práce doc. PhDr. Eva Vičarová, Ph.D.

²⁰ TOBOLOVÁ, Hana. *Moravská filharmonie Olomouc* [online]. Ostrava, 2011 [cit. 2023-12-01]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/xk2jq1/>. Bakalářská práce. Ostravská univerzita, Fakulta umění. Vedoucí práce Mgr. Petr Maceček.

²¹ PAULÍK, Martin. *Moravská filharmonie Olomouc a její umělecké osobnosti* [online]. Brno, 2014 [cit. 2023-12-04]. Dostupné z: <https://is.jamu.cz/th/o46hv/>. Bakalářská práce. Janáčkova akademie múzických umění, Hudební fakulta. Vedoucí práce Jindřich PETRÁŠ.

²² JÁNOVÁ, Lenka. *Významné osobnosti olomouckých uměleckých těles - divadlo, filharmonie*. Diplomové práce, vedoucí Ladislav Pulchert. Univerzita Palackého, Katedra hudební výchovy, 2021

²³ NOVOTNÝ, Erik. *Orchestra a zákon o veřejné kulturní instituci* [online]. Brno, 2023 [cit. 2023-12-01]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/tg5cw/>. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta. Vedoucí práce Markéta ŠTĚPÁNÍKOVÁ.

Olomouc, p. o., na jinou právní formu²⁴ Radky Pospíšilové z roku 2019 mapující kulturní politiku a financování kultury v České Republice. O dva roky mladší diplomová práce *Analýza dotačních politik Statutárního města Olomouce a Olomouckého kraje v oblasti kultury*²⁵ Markéty Poláškové z roku 2021 všeobecně analyzuje dotační plány a programy města Olomouce na podporu a rozvoj kultury. Moravská filharmonie je zmíněna společně s Moravským divadlem během kapitoly o technickém a uměleckém rozvoji.

Bakalářská práce z roku 2023 *Zahraniční zájezdy Moravské filharmonie Olomouc v letech 1991–2000*²⁶ Dominiky Šedivé odpovídá svému názvu a mapuje zahraniční výjezdy s filharmoniků do zahraničí v devadesátých letech minulého století. Další uměleckou činnost filharmonie, tentokrát s pedagogickým přesahem, popisuje diplomová práce Jana Kučery *Výchovné koncerty Moravské filharmonie Olomouc pro základní školy*²⁷ z roku 2012. V teoretické části stručně popisuje Moravskou filharmonii a její sály – Redutu a Mozartův sál, v praktické části pak zkoumá a popisuje jednotlivé výchovné koncerty pro mateřské školy a oba stupně základních škol. Neobvyklé téma zpracovává Vendula Šebečková v *Kompenzační cvičení pro hudebníky Moravské filharmonie Olomouc*,²⁸ která se zaměřuje na výzkum bolestivosti pohybového aparátu a vypracování kompenzačních cvičení pro hudebníky na dechové a smyčcové hudební nástroje. O Moravské filharmonii jako takové se toho moc nedozvíme, ale do tohoto výzkumu se zapojila část hudebníků právě z MFO.

²⁴ POSPÍŠILOVÁ, Radka. *Možnosti transformace Moravského divadla Olomouc, p. o., na jinou právní formu* [online]. Brno, 2019 [cit. 2023-12-03]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/2cr83p/>. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. Vedoucí práce doc. Mgr. Bohumil Nekolný.

²⁵ POLÁŠKOVÁ, Markéta. *Analýza dotačních politik Statutárního města Olomouce a Olomouckého kraje v oblasti kultury* [online]. Brno, 2021 [cit. 2023-12-03]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/ppjp2/>. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. Vedoucí práce Vladimír HYÁNEK.

²⁶ ŠEDIVÁ, Dominika. *Zahraniční zájezdy Moravské filharmonie Olomouc v letech 1991-2000* [online]. Olomouc, 2023 [cit. 2023-12-01]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/8pz0hu/>. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta. Vedoucí práce doc. PhDr. Eva Vičarová, Ph.D.

²⁷ KUČERA, Jan. *Výchovné koncerty Moravské filharmonie Olomouc pro základní školy* [online]. Olomouc, 2012 [cit. 2023-12-03]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/phltix/>. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta. Vedoucí práce Doc. PaedDr. Pavel Režný, Ph.D.

²⁸ ŠEBEČKOVÁ, Vendula. *Kompenzační cvičení pro hudebníky Moravské filharmonie Olomouc*. Diplomové práce, vedoucí Renata Vařeková. Univerzita Palackého, Katedra přírodních věd v kinantropologii, 2016.

2. MORAVSKÁ FILHARMONIE OLMOUC

Moravská filharmonie Olomouc, běžně vystupující pod zkratkou MFO, je jedním z nejvýznamnějších symfonických orchestrů v České republice. Byla založena v roce 1945 a od té doby si postupně budovala a buduje své pevné místo na české i mezinárodní hudební scéně. Její sídlo je již mnoho let v olomouckém koncertním sále Reduta, kde přes rok zní hudba nejen abonentních koncertů MFO.

Dramaturgie koncertů Moravské filharmonie ohromuje svým širokým záběrem, zahrnuje jak klasickou hudbu od baroka po romantismus, tak i náročné tituly 20. a 21. století. Díky pečlivě sestavenému repertoáru oslovuje široké spektrum posluchačů, od milovníků tradičních symfonických děl až po příznivce současné hudební tvorby. Orchester se řadí mezi přední interprety děl klasiků české hudební kultury, jakými jsou Bedřich Smetana, Antonín Dvořák, či Bohuslav Martinů. Pravidelně spolupracuje s renomovanými dirigenty a sólisty z celého světa, mezi něž patří mnohé etablované hudební osobnosti, ale i mladé talenty, kteří přinášejí neotřelý a svěží pohled na interpretaci hudby. Vedle tradičních symfonických koncertů se věnuje také provádění filmové hudby, „crossover“ projektům (multižánrové koncerty) a edukativním koncertům pro mladé posluchače, jejichž cílem je přiblížit klasickou hudbu novým generacím.

Moravská filharmonie se aktivně účastní hudebních festivalů a podniká zahraniční turné, na kterých reprezentuje českou hudební kulturu. Její vystoupení jsou oceňována nejen pro vysokou interpretační kvalitu, ale i pro inovativní přístup k výběru skladeb. Orchester dlouhodobě podporuje současnou hudební tvorbu a dává prostor mladým skladatelům, dirigentům i sólistům. Díky své pečlivě budované tradici a neustálé snaze o umělecký růst patří mezi přední kulturní instituce nejen v Olomouci, ale i v celé České republice. Moravská filharmonie sama dva festivaly pořádá, konkrétně Mezinárodní varhanní festival Olomouc a Mezinárodní hudební festival Dvořákova Olomouc.

Festivalové aktivity přímo vybízejí ke zvukovému zaznamenání jedinečných hudebních zážitků často na neotřelých místech. MFO představuje nejen hudební tradici, ale i moderní a dynamickou instituci, která se neustále rozvíjí a přináší kvalitní hudební zážitky svému publiku. Dlouhodobě pěstuje neutuchající nahrávací činnost. Komerční diskografie orchestru je velmi bohatá, stejně jako nahrávky koncertů pořizené Československým a později Českým rozhlasem. Spolupráce s touto institucí je pravidelná a velmi významná. Český rozhlas

v Olomouci se podílí na propagaci a dokumentaci koncertů a dalších aktivit Moravské filharmonie, a to prostřednictvím vysílání živých přenosů, záznamů koncertů, nabízením zaznamenaných koncertů do zahraniční sítě Eurorádia a dalších aktivit. Tato spolupráce nejen podporuje kulturní život Olomouce, ale také přispívá k rozvoji české hudební scény a šíření kvalitní hudby mezi posluchače prostřednictvím rozhlasu.

Ke konci roku 2024 ve vedení této organizace stálo devět ředitelů a jedenáct šéfdirigentů. Každý u Moravské filharmonie strávil různě dlouhý čas, ale všichni se bezesporu snažili být pro tento orchestr tím největším přínosem.

Šéfdirigenti

Dalibor Doubek (1945–1946)

František Stupka (1946–1956)

Milivoj Uzelac (1956–1959)

Jaromír Nohejl (1960–1987)

Stanislav Macura (1987–1992)

Jiří Mikula (1992–1997)

Jin Wang (1997–2001)

František Preisler ml. (2002–2005)

Petr Vronský (2005–2018)

Jakub Klecker (2019–2022)

Zsolt Hamar (od 2022)

Ředitelé

Julius Žaloudek (1945–1946)

Ferdinand Fischer (1946–1959)

Josef Hanák (1959–1969)

Jaromír Dadák (1969–1971)

Přemysl Chudoba (1972–1989)

Antonín Schindler (1990)

Pavel Sonnewend (1991–1993)

Vladislav Kvapil (1993–2017)

Jonáš Harman (2018–2024)

David Gerneš (od 1. 1. 2025 ředitelem instituce Moravské divadlo a Moravská filharmonie, p. o.; náměstkem pro MFO je Petr Dvořák)

Soupis členů orchestru k 20. 3. 2025 dostupný z webových stránek MFO²⁹

Tabulka 1 - soupis hráčů MFO

NÁSTROJ	HRÁČI	
<u>1. housle</u>	Patrik Sedlář – koncertní mistr	Josef Vláčil
	Vít Mužík – koncertní mistr	Marta Vaculová
	Jakub Látal – zástupce konc. mistra	Jitka Pluháčková
	Antonín Hradil	Liliana Balcaříková
	Vojtěch Petržík	Viktorie Kosková
	Helena Hradilová	Milan Miech
	Lenka Černínová	Miroslava Doležalová
<u>2. housle</u>	Igor Kopyt	Jindřich Novotný
	Michal Mareš	Monika Pospíšilová
	Petra Hánová	Oleksandra Vysotska
	Alena Hanousková	Vladimíra Grenerová
	Sabina Dascalu	Šimon Trtek
	Martina Fischerová	
<u>Violy</u>	Pavel Hána	Evženie Březinová
	Dominika Mužíková	Martin Mališ
	Václav David	Gabriel Pavlík
	Jitka Svačinová	Lucie Vinklerová
	Jiří Sova	
<u>Violoncella</u>	Nikita Ruzhavinskii – koncertní mistr	Jaroslava Petrová
	Eliška Vláčilová	Markéta Bixi
	Jiří Fajkus	Natálie Greco
	David Kostrhon	Petr Osička
<u>Kontrabasy</u>	Luděk Zakopal	Miroslav Tomeček
	Pavel Harnoš	Kateřina Chutná
	Jakub Sobotka	Martin Matuška
	Dalibor Teimer	
<u>Flétny</u>	Petr Hladík	Marta Korduljak
	Markéta Soldánová	Radana Přikrylová
	Eliška Honková	Kateřina Čechová
<u>Hoboje</u>	Jan Kučera	Iveta Trojanová
	Gabriela Kummerová	Dorota Juríková
	Radek Mattuš	
<u>Klarinety</u>	Aleš Janeček	Tomáš Kuzník
	Lukáš Broda	
<u>Fagoty</u>	Jan Dvořák	Zdeněk Škrabal
	Martin Kostecký	Petra Malá

²⁹ MORAVSKÁ FILHARMONIE OLOMOUC. *Členové orchestru*. Online. © 2025. Dostupné z: <https://www.mfo.cz/lide/>. [cit. 2025-05-11].

<u>Lesní rohy</u>	Radek Malý	Bianka Soukupová
	Martin Paulík	Biagio Marco Consoli
	Oldřich Bartík	
<u>Trubky</u>	Ondřej Mořka	Rostislav Komoň
	Stanislav Bartošek	Jan Mikel
<u>Trombony</u>	Kamil Rybaczyk	Dalibor Procházka
	Pavel Balcařík	Miroslav Tutko
	Jan Pátek	
<u>Tuba</u>	Radim Černín	
<u>Tympány, bicí</u>	Ladislav Bilan	Veronika Kamasová
	Vlastimil Oulehla	Zuzana Mečárová
	Emil Machain	
<u>Harfa</u>	Anastázie Tomečková	
<u>Klávesové nástroje</u>	Lucie Kaucká	(externí)

Orchestr MFO nijak nevybočuje ze složení standardního klasického symfonického orchestru. K 20. 3. 2025 počet hráčů čítal 88 osob a k tomu jeden externí hráč na klávesové nástroje. Za povšimnutí stojí počet hobojistů, který má MFO k dispozici. Stejným počtem se pyšní i Česká filharmonie nebo Filharmonie Brno, Janáčkova filharmonie Ostrava má hoboje jen čtyři. U MFO ale ne všichni tito hráči mají plný úvazek. Za bicí nástroje v orchestrech většinou usedají muži, v tomto ohledu se MFO dá označit za pokrokovou a moderní, jelikož u ní figurují v bicí sekci i dámská jména.

Soupis členů umělecké rady 20. 3. 2025³⁰

Tabulka 2 - Umělecká rada MFO

předseda a zástupce z řad koncertních mistrů	Patrik Sedlář
zástupci z řad členů smyčcových skupin a harfy	Sabina Dascalu
	Pavel Hána
	Nikita Ruzhavinskii
zástupci z řad členů dechových skupin a bicích nástrojů	Petr Hladík
	Eliška Honková
	Aleš Janeček
zapisovatel	Radim Černín

³⁰ MORAVSKÁ FILHARMONIE OLOMOUC. *Umělecká rada*. Online. © 2025. Dostupné z: <https://www.mfo.cz/rada/>. [cit. 2025-05-11].

2.1. Dalibor Doubek a Julius Žaloudek aneb nadšení zakladatelé

Dalibor Doubek

- * 1898, † 1955
- absolvent Pražské konzervatoře
- **působení v Moravské filharmonii Olomouc: 1945–1946**
- dirigent amatérské Filharmonie Žerotín (1944)
- zasloužil se o založení Městského symfonického orchestru

Olomouc si musela na vznik svého symfonického orchestru počkat do roku 1945. Návrh o jeho zřízení byl Revolučnímu národnímu výboru předložen ihned po osvobození města, dne 8. 5. 1945. U zrodu stáli především Dalibor Doubek, Rudolf Kadleček, Julius Žaloudek, Miroslav Melkus a bratři Černí – Cyril, Josef a František.

Městský symfonický orchestr tvořili v počátku členové z bývalého německého městského orchestru (*Städtisches Symphonieorchester Olmütz*), amatérští hudebníci z *Filharmonie Žerotín* a hráči olomoucké opery. Dalibor Doubek v posledním válečném roce (1944) s amatérskou *Filharmonií Žerotín* provedl třikrát Smetanův cyklus symfonických básní *Má vlast*. Tento program se perfektně hodil i pro slavnostní koncert nově vzniklého *Městského symfonického orchestru*, který se odehrál dne 26. 5. 1945 v městském divadle.³¹

Času nebylo nazbyt a pro administrativního ředitele Julia Žaloudka, člena houslové sekce orchestru, nastalo rušné období. Pro bezproblémový chod se museli doplnit do orchestru další hráči, zajistit základní notový materiál, vyčlenit vhodné místo pro zkoušky orchestru, zřídit kancelář a mnoho dalšího. Ideálně vše připravit do 20. 8. 1945, kdy započaly pravidelné zkoušky na zahajovací koncert první abonentní sezóny. Žaloudek byl širokou veřejností označován jako „*motocyklový ředitel*“, protože mu veškeré zařizování a cestování ulehčoval jeho dvoukolový motorový společník.

Orchestr zkoušel v Geislerově sále budovy patřící hudebnímu spolku Žerotín, na Slovanské ulici. Šéfdirigent Dalibor Doubek naplánoval pro první abonentní cyklus 12 koncertů s hudebními díly převážně z období romantismu. Měl smělou vizi s posluchačsky lákavým, ale hráčsky náročným repertoárem.

³¹ HUDEC, Vladimír. *Dvacet let moravské filharmonie*. Olomouc: Vlastním nákladem, 1965. s. 11–13.

K orchestru se připojili nezaměstnaní hudebníci ze zrušeného divadelního orchestru v Českých Budějovicích a jeden hráč z Prahy. Orchester složený z několika různorodých skupin, s různou úrovní hráčských dovedností i hudebního vzdělání vstoupil do první sezony v počtu 54 hudebníků včetně dirigenta. Shánělo se, kde se dalo, a počáteční složení bylo vskutku bizarní. Violistů bylo poskromnu, avšak za počet kontrabasistů by se nemuseli stydět ani v České filharmonii (viz Tabulka 3).

Prvním koncertním mistrem se stal brněnský houslista Gernot Kosík, ten občas zastupoval Dalibora Doubka při zkouškách orchestru. S orchestrem hrál mimo jiné jako sólista na 6. abonentním koncertu sezony. Historicky první sólista vystupující s MFO na 4. abonentním koncertě byl jeden ze zakladatelů, nám již známý olomoucký houslový rodák Josef Černý.³²

Tabulka 3 – Složení orchestru MFO v první koncertní sezoně

první housle	10	klarinet	3
druhé housle	6	fagot	3
viola	3	lesní roh	5
violoncello	4	trubka	2
kontrabas	5	pozoun	3
flétna	2	tuba	1
hoboj	2	bicí	4

Kromě abonentní řady Doubek naplánoval pro orchestr další koncerty nejen v Olomouci, ale i v dalších městech. Doprava na ně byla často svérázná: „Z koncertu 17. 6. 1945 ve Velké Bystřici jsme měli být dopraveni do Olomouce žebříňákem – v poslední chvíli byl nahrazen dvěma osobními auty, a tak víc než polovina orchestru putovala tehdy do Olomouce pěšky.“³³

V průběhu podzimu 1945 se změnil název z *Městského symfonického orchestru* na *Moravská filharmonie* díky tehdejšímu československému ministru školství Zdeňkovi

³² Početný rod Černých se v Olomouci významně zapsal do hudebních dějin. Skladatel a houslista František Černý (1875–1943) měl pět synů a dvě dcery, všichni potomci se věnovali hudbě. Bratři Václav (violoncello), Josef (housle) a Cyril (klavír) vystupovali i společně jako Trio bratří Černých. Na rod Černých vzpomíná Milan Ryšavý v knize *Filharmonikovy memoáry*.

³³ HUDEC, Vladimír. *Dvacet let moravské filharmonie*. Olomouc: Vlastním nákladem, 1965. s. 71

Nejedlému.³⁴ O tento název měly zájem také další dvě organizace Filharmonie Brno a Janáčkova filharmonie Ostrava. Moravská filharmonie v Olomouci se stala třetím orchestrem, který se v poválečném Československu honosil titulem filharmonie.³⁵

Ve své první sezóně se orchestr potýkal s nemalými problémy. Celá Morava se vyrovnávala s následky války a v Olomouci byly k řešení důležitější věci než těžkosti vznikajícího orchestru. Nebyly vhodné prostory pro koncerty, hráči rozdílných úrovní podávali nevyvážené interpretační výkony. Na to přímo úměrně navazovaly často negativní odborné kritiky vystoupení a malý zájem nedostatečně erudovaného publika. V srpnu 1946 vyšel v měsíčníku *Stráž lidu* sloupek informující o odchodu Dalibora Doubka z MFO na nové působiště s přáním všeho dobrého a naznačující budoucí změny v administrativním vedení. Zprávu také potvrzuje stručný zápis ze schůze Rady Národního výboru ze dne 6. 9. 1946: „Dne 1. srpna přijata výpověď Dalibora Doubka, dirigenta Moravské filharmonie a prozatímním vedením pověřen prof. František Stupka.”³⁶ Nadšení zakladatelé Dalibor Doubek a Julius Žaloudek u MFO po první sezóně skončili. Žaloudek se sice chtěl do orchestru vrátit jako hráč druhých houslí, ale neprošel konkurzem, a budoucího šéfdirigenta Stupku neobměkčily ani přímlyvy funkcionářů z radnice.

2.2. František Stupka aneb povýšení na státní symfonický orchestr

František Stupka

- * 1879, † 1965
- dirigent, houslista a pedagog
- dlouholetý dirigent České filharmonie
- **působení v Moravské filharmonii Olomouc: 1946–1956**
- klíčová postava při stabilizaci a uměleckém rozvoji orchestru po 2. světové válce
- obsadil kvalitnější hráče, zasadil se o budování notového archivu, pomohl etablovat orchestr jako respektované těleso

³⁴ Prvním písemným dokladem o změně názvu je zápis ze zasedání Národního výboru ze dne 16. 10. 1945.

³⁵ PAULÍK, Martin. *Moravská filharmonie Olomouc a její umělecké osobnosti*. Online. Bakalářská práce. Brno: Janáčkova akademie múzických umění, Hudební fakulta. 2014. Dostupné z: <https://theses.cz/id/ct38aa/>. s. 8.

³⁶ RYŠAVÝ, Milan. *Začátky Moravské filharmonie*. Olomouc. 2008, s. 14.

- specializace na české a ruské skladatele
- pracoval v souladu s politickými požadavky doby
- s MFO dvakrát vystoupil na prestižním festivalu Pražské jaro (1950, 1954)
- oceněn titulem *Zasloužilý umělec* (1953)
- Stupkovo příjmení nesou ulice v Olomouci a na Praze 7

Od srpna 1946 na pozici ředitele nastoupil Ferdinand Fischer. Do druhé sezóny k MFO přišel dlouholetý dirigent České filharmonie František Stupka. Původně přislíbil hostování jen na pěti abonentních koncertech v sezóně 1946/1947. Úkol byl pro oba jasný, pozvednout hráčskou úroveň MFO. František Stupka na počátky vzpomínal: „*Nechtělo se mi do té práce...Orchestr byl nesourodý, mezi dobrými hráči byli také slabší a já byl zvyklý klást na orchestr takové požadavky jako na Českou filharmonii.*“³⁷ Ale záhy ho orchestr přesvědčil o svém potenciálu a možná i proto po prvním hostujícím koncertu dne 1. října 1946 stvrdil svým podpisem spolupráci jako šéfdirigent: „*Poznal jsem Moravskou filharmonii teprve ve dvou zkouškách a mohu říct, že je to těleso tvárné, se kterým se dá dobře pracovat; potřebuje stále dobré a svědomité vedení, aby splnilo kulturní účel, pro který bylo vybudováno.*“³⁸ Těžko mohl vědět, že se orchestru upsal na dalších 9 let.

Stupkův první koncert s MFO ze dne 9. září 1946 zanechal v posluchačích nezapomenutelné emoce a dojmy. Jejich společný druhý koncert 7. října byl ještě úspěšnější a kritika z měsíčníku *Stráž lidu* nešetřila chválou: „*Až se budou psát dějiny Moravské filharmonie, mělo by v nich být pondělí 7. října 1946 zaznamenáno jako den pro tento orchestr nejvyšší významný. [...] Pondělní koncert Moravské filharmonie byl uměleckou událostí, neboť byl hrán orchestrem, který bezpečně ovládal repertoár a přednášel skladby s plnou uměleckou závažností.*“³⁹ A tak začalo postupné budování kvalitního orchestru, který musel najít cestu, jak si vybudovat stabilní posluchačskou základnu diváků a zlepšit svou ekonomickou situaci, i přes společnou aktivní podporu od Komunistické strany Československa (KSČ) a olomouckého Ústředního národního výboru (ÚVN).

³⁷ STUPKA, František. *Moje spolupráce s Moravskou filharmonií, 10 let MF*, Olomouc. 1955. s. 5

³⁸ HAJDU, Filip. *Moravská filharmonie*, in: VIČAR, Jan, red. *Hudba v Olomouci 1945–2013*.

Memoria artis. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014. ISBN 978-80-244-3629-6. s. 76

³⁹ *Stráž lidu: Měsíčník levicové orientace*. Olomouc: Krajský výbor KSČ, 9. 10. 1946, 2(233), s. 4. ISSN 1805-0190. Dostupné také z: <https://www.digitalniknihovna.cz/vkol/uuid/uuid:95d7d740-cfe0-11e1-9425-0013d398622b>

Jednou z možností, jak přilepšit filharmonické pokladně, bylo účinkování MFO v lázeňských městech během letních měsíců. Úspěšná jednání rozdělila orchestr na dvě skupiny, které odcestovaly do Luhačovic a Trenčianských Teplic. Hráči vystupovali na promenádách denně a hráli 3 až 4 hodiny v kuse. Kromě finančních benefitů, které pomohly zachovat finanční stabilitu tělesa, toto rozdělení orchestru přineslo i potřebu druhého dirigenta. Na tento post byl vybrán Antonín Kínel,⁴⁰ který u MFO setrval až do listopadu 1948, poté Kíncla nahradil Stupkův žák Bohumil Berka.⁴¹

Dramaturgie a tvorba koncertů byla v té době v rukou Františka Stupky. Ten ji stavěl metodicky, na pevných základech rozmanitých hudebních slohů od baroka po hudbu tehdy soudobou, tedy skladatelů první poloviny 20. století. Jeho osobnost byla pro olomoucké publikum zárukou kvality a „jeho“ koncerty byly navštěvovanější než koncerty Kíncla a Berky. Stupka si byl této skutečnosti vědom, proto všechny abonentní koncerty striktně dirigoval sám. Pro Kíncla a později pro Berku zůstávali náplní práce hlavně zájezdy a výchovné koncerty. Stupka při snaze zvýšit kvalitu orchestru nezapomínal ani na obecnost, které svými spontánními projevy sem tam obohacoval a vychovával.

Stupka snížil počet abonentních koncertů z dvanácti na deset, ale společně s tím zavedl druhou předplatitelskou skupinu (A a B). MFO hrála dvakrát v týdnu stejný program a rozšířila si tak svou základnu posluchačů. Díky pravidelným nedělním hudebním matiné MFO postupně vychovávala nové návštěvníky a monotematické koncerty s dílem Beethovena či Dvořáka sklidily pozitivní ohlas. S posluchačsky méně náročným programem pořádala zájezdy i do okolních měst.⁴²

S MFO se za dobu Stupkova působení představila celá řada renomovaných umělců, z nichž mnohá další již upadla v zapomnění toku času. Nutno zmínit koncertní sezónu 1947/1948, kdy přijela do Olomouce první zahraniční sólistka, francouzská klavíristka

⁴⁰ Antonín Kínel * 1898, † 1971 – dirigent a skladatel; absolvent Filharmonické besedy v Brně v oboru housle, klavír, harmonie a dějiny hudby; absolvent Konzervatoře Brno; orientoval se na populární hudbu a měl početný notový archiv; působil u MFO v letech 1946–1949 a následně přesídlil do Prahy, kde vedl hudební oddělení koncertního jednatelství

⁴¹ Bohumil Berka * 1921, † 2004; dirigent; žák Františka Stupky v letech 1943–1947; absolvent pražské konzervatoře na pedagogickém a dirigentském oddělení; působil u MFO v letech 1948–1956; v letech 1949–1953 vyučoval hudební výchovu a dirigování na Univerzitě Palackého v Olomouci; po ukončení spolupráce s MFO byl uměleckým ředitelem Krušnohorského orchestru (1957–1963)

⁴² Např.: Bruntál, Hranice, Jeseník, Litovel, Mohelnice, Prostějov, Přerov, Šternberk, Uničov, Zábřeh na Moravě.

Germaine Leroux. Žánrově všestranná manželka českého diplomata a muzikologa Miloše Šafránka zahrála Beethovenův 4. klavírní koncert G dur.⁴³

Stupka ve snaze zlepšit kontakt orchestru s diváky zavedl tradici masopustních večerů,⁴⁴ kterou již praktikoval během svého působení u České filharmonie. Novinkou pro sezónu 1949/1950 byla účast obecnstva na výběru skladeb. V červnu 1949 vyplňovali návštěvníci anketu, která se jich dotazovala na oblíbenost skladeb uváděných v proběhnuté sezóně. Jednoduše bylo třeba zjistit, které kusy se v Olomouci líbily a ty nejoblíbenější opět zařadit.

Významným milníkem Stupkovy čtyřleté práce s MFO byl bezesporu koncert, který se uskutečnil 25. května 1950 na prestižním mezinárodním hudebním festivalu Pražské jaro. Do Rudolfiny přivezli program ve složení: L. Janáček – *Balada blanická*, F. Mendelssohn – *Koncert pro housle a orchestr* se švédským houslistou Josefem Gruenfarbem a P. I. Čajkovskij – *Symfonie č. 5*. Příznivý ohlas zajistil MFO větší koncertní turné po vlastech českých, to i přes fakt, že orchestr hrál s výpomocí ve smyčcích. Mezi primisty seděl i čerstvě dostudovaný Milan Ryšavý, který podepsal smlouvu u MFO 2. května 1950, a hned se s ní směle vydal na pražskojarní dobrodružství. Ryšavý strávil s olomouckým orchestrem mnoho let jako houslista a inspektor. Zaznamenal velkou část jeho historie do kronik a memoárů.⁴⁵ Stupkovi se na pražský úspěch o čtyři roky později povedlo navázat a MFO opět vyrazila do Rudolfiny, kde 26. května 1954 vystoupila s programem čistě Dvořákovským. Zazněla koncertní předehra *V přírodě*, op. 91, *Koncert pro violoncello a orchestr h moll* op. 104 se sólistou Danielem Šafran z SSSR a *Symfonie č. 5 F dur*, op. 76.

V sezóně 1950/1951 vypsala MFO dva abonentní cykly, které se lišily svým žánrovým obsahem. V jednom cyklu se nacházela posluchačsky náročná díla pro již znalé, v cyklu druhém díla, která měla za úkol postupně koncert po koncertu vycvičit posluchačstvo nové.

⁴³ Germaine Leroux *1906, † 1989; francouzská klavíristka, absolventka Conservatoire National Supérieur de Musique de Paris v klavírní třídě Marguerite Long. Věnovala se klasicistnímu a českému repertoáru a kariéru budovala souběžně v obou zemích. Během 2. sv. války pobývala v USA, kde roku 1940 vystoupila na Českém hudebním festivalu v New Yorku s 2. koncertem Bohuslava Martinů. Zdroj: http://www.musimem.com/Leroux_Gemaine.htm

⁴⁴ První byl uspořádán 23. února 1948. Program: A. Dvořák – předehra k opeře *Šelma sedlák*, C. Saint-Saëns – *Karneval zvířat*, F. Liszt – 2. *Uherská rapsodie*, K. Bendl – *Uzený slaneček*.

⁴⁵ Milan Ryšavý *1927, † 2016; houslista, publicista, spisovatel, historik a hudební organizátor; v letech 1959–1962 externím inspektorem hudebních kurzů; 1968–1981 houslista MFO a inspektor orchestru; 1962–1990 vedoucím olomouckých umělců a univerzitních pedagogů pořádajících výchovné koncerty a současně také primárius Smyčcového kvarteta členů MFO; 5. června 2007 získal Cenu města Olomouce za celoživotní přínos v oblasti hudby a historie; dne 10. 10. 2013 získal cenu Rady vlády pro seniory a stárnutí populace v oblasti literatury za knihu *Houslistovo (z)povídání*.

S odchodem Antonína Kincla do Prahy přišla v listopadu 1951 na jeho místo ostřílená dirigentská posila v osobě Miloše Konvalinky.⁴⁶

V roce 1952 došlo konečně, po šesti letech od příslibu, na vytoužené oficiální povýšení MFO na státní symfonický orchestr,⁴⁷ což pomohlo zajistit finanční stabilitu a přiblížit platy olomouckých filharmoniků k platům jejich kolegů v jiných orchestrech. V tento rok se objevil koncertní cyklus nazvaný jednoduše *Lidový* a obsahoval tvorbu z českých luhů a hájů, tedy tvorbu českých skladatelů. K MFO také nastoupila vynikající klavíristka Marie Knotková⁴⁸ jako stálá sólistka. Dirigenti Konvalinka s Berkou byli šéfdirigentem Stupkou konečně uznáni za způsobilé dirigovat každý vlastní abonentní koncert. Berka v tomto případě dostal přednost a svůj první abonentní koncert s MFO dirigoval 7. ledna 1952 s tímto programem: F. Škroup – předehra k *Dráteníku*, J. Haydn – *Oxfordská symfonie*, L. van Beethoven – *Eroica*. Konvalinka si na svou abonentní premiéru u MFO musel další rok počkat, dne 2. února 1963 dirigoval tento program: P. I. Čajkovskij – *Serenáda pro smyčce*, F. Liszt – *Klavírní koncert Es dur*, J. Sibelius – *Symfonie č. 2 D dur*.

Za Stupkova pevného vedení MFO zažila rozvoj a rozkvět. Dle Milana Ryšavého i spolupráce ředitele Fischera a šéfdirigenta Stupky byla sice intenzivní, ale harmonická. Za deset let poslal Stupka téměř 300 dopisů s nejrůznějšími instrukcemi a sděleními právě Ferdinandu Fischerovi. Po každém dosaženém vrcholu následuje zpravidla útlum, a tak byl i konec Stupkovy éry poznamenán odlivem posluchačů, názorovými neshodami s mladšími dirigenty a výtkami k opakujícímu se repertoáru. Po téměř deseti letech u MFO odešel sedmasedmdesátiletý František Stupka do zaslouženého důchodu. Posledním jeho dirigentským počinem u tohoto orchestru bylo uvedení smuteční symfonie *Asrael*

⁴⁶ Miloš Konvalinka * 1919, † 2000; dirigent, skladatel, dramaturg, režisér a hudební redaktor; v letech 1951–1954 působil jako zástupce šéfdirigenta MFO; od 1954 nastoupil do Československého rozhlasu jako hudební redaktor; při své práci se snažil popularizovat vážnou hudbu v regionu; v letech 1973–1976 byl šéfem opery v Divadle Oldřicha Stibora v Olomouci (dnešní Moravské divadlo Olomouc); významně se podílel na rozvoji hudebního života a kulturního prostředí v Olomouci; zasloužil se rekonstrukci a vystavení koncertního sálu v Redutě použitelného pro rozhlasové natáčení.

⁴⁷ Na Sjezdu kulturních pracovníků Olomouckého kraje v červnu 1948 už bylo příslibeno, že instituce Městské divadlo v Olomouci a Moravská filharmonie budou od 1. ledna 1949 postátněny.

⁴⁸ Marie Knotková *1914, † 1978; klavíristka a pedagožka; pocházela z hudební rodiny, její otec byl žákem L. Janáčka, ředitelem kůru a soukromé hudební školy; studovala na pražské konzervatoři, po válce lektorovala na AMU. Koncertovala s Českou filharmonií, FOK, s rozhlasovým i Státním filmovým orchestrem. Jako sólistka vystupovala hojně i v zahraničí, např. v čínském Pekingu roku 1957 na oslavách J. A. Komenského. Učila a korepetovala mnohé pěvce, z nichž někteří dosáhli evropské úrovně (Eva Randová, Jana Jonášová, Věra Soukupová). Zdroj: KOZÁK, Jan. Českoslovenští koncertní umělci a komorní soubory: sborník. Praha: Státní hudební vydavatelství, 1964, s. 45. Zdroj: <https://ndk.cz/uuid/uuid:030c2102-271e-4b39-b842-bf760532ce7a>

skladatele Josefa Suka v červnu 1956. Monumentální dílo se smutným příběhem v pozadí⁴⁹ posloužilo – nikoli poprvé a ani naposled – k loučení, tentokrát dával František Stupka sbohem svému orchestru a olomoucké hudební scéně: „*Věřím, že Moravská filharmonie bude kráčet k svému vytčenému uměleckému cíli - stát se prvotřídním uměleckým tělesem, že překážky, které jí stojí ještě v cestě, budou časem překonány a že sídelní město Moravské filharmonie Olomouc se dočká ještě mnoho radostí z uměleckých úspěchů tohoto mladého ještě orchestru, kterému jsem věnoval nejlepší své síly. Snad si vzpomene po letech, až bude slavit svá další jubilea, na svého přísného, ale jinak dobrého uměleckého ředitele Františka Stupku.*”⁵⁰

2.3. Milivoj Uzelac aneb přemnoho soudobé hudby

Milivoj Uzelac

- * 1919, † 1988
- dirigent, skladatel, korepetitor a pedagog
- maturant reálného gymnázia v Praze, absolvent pražské konzervatoře v oboru dirigování a skladba
- během války nuceně nasazen v Brémách jako korepetitor opery
- **působení v Moravské filharmonii Olomouc: 1956–1959**
- specializace na hudbu 20. století
- absolvoval s MFO první zahraniční zájezd (Polsko)
- složil tři orchestrální suity, napsal mnoho scénické hudby pro divadlo, dokumentární film i rozhlasové hry

Stupka se ocitl v ústraní důchodu a druhý dirigent Bohumila Berka se rozhodl u MFO také skončit. Kdo bude pokračovat v jejich pečlivé práci a povede desetiletý orchestr k dalším úspěchům? Mezi kandidáty byli např. Josef Bartl, Pavel Vondruška či slovenští dirigenti Ľudovít Rajter a Zdeněk Bílek. Uvažovalo se dokonce o vypsání konkurzu. Sám Stupka navrhoval dvojici Bílek – Nohejl. Mladého a nadějného Nohejla totiž poznal

⁴⁹ *Asrael*, pětivěťá Smuteční symfonie pro velký orchestr c moll, op. 27 začala vznikat začátkem roku 1905 několik měsíců po úmrtí Antonína Dvořáka, tchána Josefa Suka na počest velkého skladatele. Skladbu nazval podle anděla smrti – Asraela a plánoval poslední větu napsat jásavou, oslavnou. Než dílo stihl dokončit, zemřela jeho manželka, Dvořáková dcera Otilie. Z veselé věty sešlo a symfonii zakončují dvě pomalé věty, reflektující smrt, ztrátu, odloučení, bolest a smíření společně s věnováním: „*vznešené památce Dvořákově a Otilčině*”.

⁵⁰ STUPKA, František *Moje spolupráce s Moravskou filharmonií, 10 let MF*, Olomouc 1955. s. 5–6.

na celostátní povinné dirigentské soutěži umělců do čtyřiceti let, kterou vyhrál, a zalíbil se mu jako pokračovatel. Krajský národní výbor (KNV) smlouvu s Jaromírem Nohejlem uzavřel a na pozici šéfdirigenta obsadil Milivoje Uzelace, který měl zkušenosti jako dirigent Filmového symfonického orchestru v Praze. Oba nastoupili dne 28. srpna 1956 a olomoucká hudební veřejnost napjatě očekávala první koncerty s novými dirigenty.

Milivoj Uzelac se publiku představil na 1. abonentním koncertu dne 11. září s díly francouzských skladatelů: Hectora Berlioze – *Římský karneval*, C. Debussyho – *Nocturna*, P. Dukase – *Čarodějův učeň* a C. Francka – *Symfonie d moll*. Vladimír Hudec v Hudebních rozhledech napsal: *„Byl tak nucen ukázat smysl pro ucelenou výstavbu, pro jasnost impresionistických zvukových náповědí i pro organické vyvážení těchto složek. Tento úkol splnil nevtravým, vkusným způsobem. Jeho Berlioz a I. část Franckovy symfonie byly stavěny bez přemíry vrcholů, úsporně a přece působivě. Jeho Debussy (zvláště Oblaka) byl zvukově i barevně vyrovnaný celek, promyšlený s ohledem na možnosti orchestru, na akustické podmínky nevyhovujícího sálu. Hudba tak zněla přirozeně, bez dynamických násilností abez nervosních nasazení, orchestr hrál s chutí, naprosto ukázněně a tak celý koncert byl potvrzením naděje, že práce nového šéfa bude úspěšná, a že orchestr pod novým vedením dále umělecky poroste.“*⁵¹

Jaromír Nohejl dirigoval hned 2. abonentní koncert dne 25. září, ve kterém dominovala *Symfonie č. 3 F dur* Johanna Brahmsa, dále zazněla suita *Císařův slavík* Václava Trojana a Paganiniho *Houslový koncert D dur* se sólistou Václavem Ráblem. I o Nohejlově výkonu se Hudec ve stejném článku vyjádřil pochvalně. Abonentní koncerty byly rovnoměrně rozděleny mezi oba umělce, kteří pracovali sice rozdílně, ale ve vzájemném respektu. Uzelac šarmantní a temperamentní, Nohejl metodický a důsledný. Jejich první sezona u MFO byla připravena ještě Stupkou, proto se tyto dvě osobnosti nijak v dramaturgii nijak projevíly.

Rok 1957 přinesl dvě velmi zajímavé události. Iniciativa Domu osvěty připravila pět koncertů v rámci prvního ročníku festivalu Olomoucké hudební jaro, který funguje až do dnešní doby, nyní ve spolupráci Moravské filharmonie Olomouc a Olomouckých barokních slavností. A k filharmonii se nenápadně přidružila dvě tělesa: pražský ansámbl Dvořákovo kvarteto a Pěvecký sbor Žerotín, se kterým MFO již od svého vzniku pravidelně spolupracovala. Dvořákovo kvarteto bylo součástí širšího uměleckého zázemí filharmonie

⁵¹ *Hudební rozhledy: časopis pro hudební kulturu*. Praha: Panorama, 1956(22), s. 947. ISSN 0018-6996. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:8375c9d0-b52c-11e3-b74a-5ef3fc9ae867>

a pomáhalo obohatit její repertoár o komorní hudbu, tedy i rozšířit koncertní a edukační činnost a popularizovat klasickou hudbu.

Koncertní sezona 1957/1958 již byla plně v Uzelacových rukou a nastala změna v dramaturgické linii s progresivním a odvážným zaměřením na hudbu 20. století. Vždyť Uzelac byl sám schopným hudebním skladatelem, zejména hudby k filmům a rozhlasovým hrám. Uváděla se jména jako Alfredo Casella, Eric Satie, Alexandr Skrjabin, Maurice Ravel a dalších. Neopomíjela se i díla tehdejší skladatelů soudobé české tvorby, např. Václav Dobiáš, Jiří Pauer, Dalibor C. Vačkář a další. Často se hrála díla či autoři v Olomouci dosud neslyšení. Pro výrazně omlazený orchestr, který sbíral zkušenosti a musel se popasovat s náročnými party, to byla výzva. Za Uzelacova působení došlo k rozšíření koncertních cyklů a v roce 1959 přibýly výchovné koncerty s průvodním slovem Mirko Očadlíka.⁵²

První zahraniční zájezd MFO za hranice Československé socialistické republiky (ČSSR) se uskutečnil na začátku října 1958 do Polska. Dne 3. a 4. října se odehrály dva koncerty v Katovicích a v Dambrowě Górnicí. Koncertní program nebyl totožný. V Katovicích Uzelac dirigoval Mendelsshnovu *Symfonii č. 3*, Krejčího *14 variací na národní píseň* a Rousselovu *Symfonii č. 3*. O den později měl Nohejl na programu v Dambrowě Górnicí Dvořákův *Karneval* a *Symfonii č. 9 e moll*, Noskowského *Step* s předehrou ke Smetanově *Prodané nevěstě*.

Za ukončením angažmá Milivoje Uzelace i ředitele Ferdinanda Fischera u MFO stálo, z dnešního pohledu vtipný i trochu pikantní, faux pas: jesenický koncert pro Mezinárodní sjezd psychiatrů v září 1959 spojený se sporem o „frakovné“, finanční kompenzaci za použití vlastního fraku. Aby se ušetřilo, vystupovali členové orchestru ve fraku pouze na koncertech v Olomouci a vybraných zájezdových koncertech, které byly považovány za důležité. Nejspíše vinou ředitele Fischera došlo k politováníhodnému podcenění této významné události a členové orchestru odehráli koncert v nevhodném neformálním odění. Celá záležitost způsobila náležitý společenský poprask, který byl znázorněn i satirickou karikaturou v časopise *Dikobraz*. Uzelac s Fischerem byli okamžitě propuštěni a několik členů MFO se nevyhnulo finanční pokutě.

⁵² Mirko Očadlík *1904, † 1964; český muzikolog, kritik, pedagog a spisovatel; v letech 1927–1934 pracovníkem Spolku pro moderní hudbu; v letech 1939–1945 vedoucím hudebního nakladatelství Melantrich; v letech 1928–1950 v rozhlase na různých pozicích; autor mnoha článků, statí i knih o klasické hudbě, Bedřichu Smetanovi a hudební moderně.

2.4. Jaromír Nohejl aneb svět do Olomouce

Jaromír Nohejl

- * 1925, † 2004
- absolvent pražské konzervatoře
- **působení v Moravské filharmonii Olomouc: 1956–1987**
- 1956–1960 jako druhý dirigent, 1960–1969 funkce šéfdirigenta i ředitele filharmonie, 1970–1987 jen šéfdirigentem
- uváděly se tři abonentní koncertní cykly, koncerty pro mládež i pro mateřské školy
- prováděl symfonie v olomouckých chrámech
- zájezdy do Itálie
- po odchodu do důchodu jmenován čestným šéfdirigentem MFO
- s MFO vystoupil na prestižním festivalu Pražské jaro (31. května 1985)
- za umělecké zásluhy získal *Cenu města Olomouce za rok 1999*⁵³

Po nenadálých změnách ve vedení Jaromír Nohejl povýšil z pozice druhého dirigenta na šéfdirigenta. Kdo by tehdy řekl, že s MFO stráví více než třicet let? Sám na vše být nemohl a musel si k sobě rychle najít schopného pomocníka. Tím se stal, byť jen na dva roky, jeho kolega a přítel Pavel Vondruška.⁵⁴ Na pozici administrativně správního vedení nastoupil 1. prosince 1959 Jiří Hanák, od ledna 1960 by ředitelem i šéfdirigentem MFO jmenován právě Jaromír Nohejl. Jedna z prvních změn za jeho vedení bylo ustanovení první umělecké rady orchestru. Oproti Uzelacovi byl Nohejl uvážlivý v uvádění soudobé hudby a cíleně hledal vyváženost mezi klasicko-romantickým repertoárem a soudobou tvorbou. Velká symfonická díla sklonku 19. století a 20. století – Mahlera, Šostakoviče či Honeggera – se však v Olomouci dočkala svého uvedení. MFO také byla pravidelným účastníkem pražských přehlídek nové tvorby a největší úspěch zaznamenala v roce 1963 na IX. celostátní přehlídce koncertního umění právě se Šostakovičovou Symfonií č. 12. Nohejl byl díky tomu považován za odborníka na hudbu tohoto skladatele. Právě díky Nohejlovu dlouhodobému a systematickému působení

⁵³ KOLÁŘ, Bohumír. *Za dirigentem Jaromírem Nohejlem* [online]. [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <http://zpravodajstvi.olomouc.cz/view2.php?cislocclanku=2004032901>

⁵⁴ Pavel Vondruška *1925, † 2011; dirigent a herec; absolvent AMU v oboru dirigování, operní režie a dramaturgie; dlouholetý člen Divadla Jára Cimrmana; ovládal více cizích jazyků včetně italštiny, francouzštiny, španělštiny, angličtiny, ruštiny či němčiny. Kromě MFO působil i ve Státním divadle v Ostravě nebo v Hudebním divadle v Karlíně.

se v Olomouci dotvořilo a dále živě vyvíjelo stabilní jádro abonentů MFO, jádro s kladným vztahem k soudobé hudbě. MFO si zase zvykla vyrovnávat se nárokům kladeným odbornou kritikou. Olomouc jednoznačně opouštěla jistou poválečnou provinčnost a díky J. Nohejlovi držela krok s ostatními českými orchestry.

Přiblížilo se polokulaté výročí orchestru; 15. koncertní sezona byla zahájena olomouckou oblíbenou hudební stálicí, Smetanovou *Mou vlastí*, a ukončena byla Beethovenovou *Devátou symfonií*. Naplánovány byly tři abonentní cykly – základní s koncerty symfonickými, komorními i sólovými, cyklus Dvořákovský k 120. výročí skladatelova narození a cyklus výchovných koncertů s průvodním slovem.

Ani poprvé a ani naposledy se MFO v jednotlivých vlnách potýkala s úbytkem posluchačů. Reakcí na tento jev pro sezonu 1962/1963 bylo snížení počtu koncertů v cyklech na deset a uvedení pouze dvou abonentních řad. Pavel Vondruška se přesunul z Olomouce do Ostravy a na jeho místo nastoupil nadějný Zdeněk Mácal. Z dnešního pohledu lze jeho působení považovat za mimořádně úspěšné.

Úspěchem roku 1964 byly stavební úpravy Reduty, tehdejšího Fučíkova sálu. Varhany nad podiem byly odstraněny a prostor rozšířen. Modernizací došlo i ke zlepšení akustiky. V novém prostoru se téhož roku konal slavnostní koncert k 85. výročí narození Františka Stupky. Jubilant sám na vyprodaném koncertě dirigoval Dvořákovu *Novosvětskou symfonii* bez partitury a za svůj heroický výkon sklídl velké ovace. Koncert je zaznamenán Československou televizí.

Své dvacetiny oslavil orchestr speciálním cyklem, na kterém se podílelo mnoho domácích i hostujících dirigentů. Také mnoho českých skladatelů věnovalo své skladby MFO jako dar k výročí, např. Sláva Vorlová, Svatopluk Havelka, Jan Hanuš, či Václav Trojan.⁵⁵ V tomto roce také zastihla MFO nečekaná zpráva o skonu budovatele orchestru, Františka Stupky ve věku 86 let. Přitom o dva měsíce dříve ještě v Olomouci dirigoval dva koncerty.

Jak již bylo zmíněno, MFO se průběžně potýkala s úpadkem návštěvnosti a snažila se proto přilákat posluchače různými způsoby a na netradiční zážitky. V roce 1966 se uskutečnil koncert v olomouckém plaveckém bazénu a úspěšné bylo i uvedení Dvořákovy kantátu *Stabat mater* v Chrámu svatého Mořice. Ke zlepšení zázemí pro MFO došlo ke konci sezony 1966/1967 stěhováním do prostor na náměstí Míru, kde vznikly kanceláře, šatny a ladírny. Diváckou úspěšnost také zaznamenal festival Olomoucké hudební jaro, nad kterým roku 1967

⁵⁵ 30 let Státního symfonického orchestru Moravské filharmonie Olomouc. Olomouc 1975. Sborník. Sestavil HUDEC, Vladimír. Autoři textů: JEDLIČKA, Jaromír – KLIMEŠ, Miroslav – RYŠAVÝ, Milan – SCHINDLER, Antonín – ŠČUDLÍK, Svatopluk, str. 33

převzalo MFO patronát. Zájem o kontinuální festivalovou produkci přetrvával, tak MFO od roku 1969 stala pořadatelem i Mezinárodního olomouckého varhanního festivalu v Chrámu svatého Mořice. Festival každoročně představuje přední varhaníky české i zahraniční scény. Dlouholetým předsedou a opatrovníkem festivalu byl člen orchestru MFO a krátce i ředitel MFO, Antonín Schindler. Existence varhanní festivalu se promítala do začátků koncertních sezon MFO.

Rok 1969 byl pro MFO rokem plným změn. Vlivem politických změn opustil orchestr Zdeněk Mácal, který se po okupaci Československa rozhodl emigrovat do USA. Na jeho místo nastoupil Vít Mická. MFO otřásaly politické změny a hráči na ně měli různorodé názory. Někteří dokonce následovali Mácalova příkladu a emigrovali do zahraničí, MFO ale dál pokračovala ve své práci. V dubnu nastoupil na pozici ředitele MFO hudební skladatel Jaromír Dadák a Nohejl byl od té doby pouze šéfdirigentem. Na sklonku roku orchestr odjel na Beethovenův festival do Itálie. Turné čítalo patnáct koncertů a pro MFO to byl velmi úspěšný velký zájezd.⁵⁶ O dva roky později se MFO vydala do Itálie znovu a na dvanácti koncertech zahrála hudbu George Gershwinna, Daria Milhauda a Bohuslava Martinů.⁵⁷

Z politických důvodů byl ředitel Dadák v roce 1971 odvolán a nahrazen Přemyslem Chudobou, který ve funkci setrval až do devadesátých let. Cílem nového ředitele bylo navázat na odkaz Františka Stupky. Prostor dostaly výchovné koncerty a mimořádné koncerty reflektující výjimečné hudební události. V sedmdesátých letech také MFO vyjížděla pravidelně do zahraničí, např. do Rumunska, Itálie, Španělska, Polska či Německa. V roce 1974 vznikl Komorní orchestr moravských filharmoniků pod vedením violisty Josefa Tomečka. Třicáté narozeniny MFO proběhly ve spojení s Olomouckým hudebním jarem a tradičně zazněla Smetanova *Má vlast*.

Na začátku sezony 1975/1976 italská strana pár dní před odjezdem zrušila turné po Itálii. Rozčarování přineslo zjištění, že byla MFO nahrazena orchestrem Orchestra Sinfonica della Radiotelevisione z Rumunska. Tep sezóny určovalo abonmá, byly ustanoveny tři abonentní cykly s osvědčenými názvy A, B a C. Nový cyklus obsahoval odlehčený program s kratšími populárními skladbami. V této sezoně šéfdirigent Jaromír Nohejl oslavil s MFO své padesáté narozeniny koncertem se sólistou Václavem Hudečkem. Při zmínce jména

⁵⁶ *Moravská filharmonie Olomouc 1945 – 1990. 45 let státního symfonického orchestru*. GRASSE, Zdeněk. Olomouc, 1990, str. 3.

⁵⁷ srov. *30 let Státního symfonického orchestru Moravské filharmonie Olomouc*. Olomouc 1975. Sborník. Sestavil HUDEC, Vladimír. Autoři textů: JEDLIČKA, Jaromír – KLIMEŠ, Miroslav – RYŠAVÝ, Milan – SCHINDLER, Antonín – ŠČUDLÍK, Svatopluk, str. 41.

slavného houslisty připomeňme Nohejlovy lidské kvality – když mladý Václav Hudeček marně hledal příležitost zahrát si před soutěží v Londýně svůj repertoár, vyšla mu právě MFO vstříc. A houslista světové pověsti tento krok Olomouci mnohokrát splatil.

Podařilo se realizovat atraktivní zahraniční turné. Do západního Německa vyjel orchestr se Smetanovou *Vltavou*, Brahmovým *Klavírním koncertem č. 1 d moll* a Dvořákovými *Slovanskými tanci*. Do slunného Španělska vyjela MFO o rok později, v květnu 1977 s díly B. Smetany, P. I. Čajkovského a L. van Beethovena. I následující sezona 1978/1979 nebyla skoupá na zahraniční zájezdy. Na podzim MFO vyrazila do polských Katowic, kam uskutečnila svůj první zahraniční výjezd. Komorní soubor MFO Musica Morava se po novém roce vydal do Španělska, sezónu završil letní zájezd po Itálii.

Závěrem dekády MFO v únoru 1979 natočila svoji první gramofonovou desku se skladbami Iši Krejčího a Bohuslava Martinů. V následujících letech dramaturgie MFO reflektovala významná výroční nejruznějších osobností jako např. 100. narození Igora Stravinského, 100. výročí založení Smíšeného pěveckého sboru Žerotín, 150. výročí narození skladatele Johanna Brahmsa či 140. výročí narození Antonína Dvořáka. S MFO samozřejmě slavil 20 let působení i šéfdirigent Jaromír Nohejl.

Před sezonou 1981/1982 Vít Micka ukončil v Olomouci angažmá, a aby toho nebylo málo, Nohejl utrpěl vážný úraz a orchestr se musel nějakou dobu bez obou vůdčích osobností obejít. Na uvolněné místo po Mickovi nastoupil roku 1982 Libor Mathauser. Ten se zapsal u publika dobře svým nastudováním Stravinského *Suity* z baletu *Pták Ohnivák*. Kritiky uvádějí: „*Mathauser působí klidně a vyrovnaně, gesto nemá nijak příliš nápadné, spíše decentní, vláčné a úměrné, avšak dostatečně přesné a pro orchestr dobře čitelné.*“⁵⁸

Při čtyřicátém výročí od založení MFO se všechny abonentní cykly jmenovaly stejně – 40 let Moravské filharmonie. Zazněla důležitá díla českých i zahraničních skladatelů, které MFO nastudovala. Historickým okamžikem byl živý přenos pátého koncertu cyklu C Československou televizí. Pomyslným Nohejlovým uměleckým vrcholem s MFO byl výstup na Pražském jaru 1985. Ve stejném roce Nohejl oslavil své 60. narozeniny Mahlerovou *Symfonií č. 2 c moll „Vzkříšení“* ve spolupráci s Pěveckým sborem Československého rozhlasu Praha. Novinkou sezony byla možnost slyšet dva slovenské

⁵⁸ *Hudební rozhledy: časopis pro hudební kulturu*. Praha: Panorama, 10.03.1982, 35(5), s. 208. ISSN 0018-6996. Dostupné také z: <https://ceskadigitalniknihovna.cz/uuid/uuid:5aa34630-2080-11e4-8413-5ef3fc9ae867>

hostující orchestry v rámci abonentní řady – Státní filharmonii Košice a Státní komorní orchestr Žilina. Jaromír Nohejl oddaně věnoval MFO mnoho svých uměleckých let a v září roku 1987 oddirigoval Smetanovu *Mnou vlast* na posledním koncertě jako šéfdirigent MFO. Od orchestru odešel v plném lesku; na závěrečném koncertě byl jmenován čestným dirigentem orchestru a obdržel zlatou medaili Univerzity Palackého. Jeho spolupráce s orchestrem neskončila, pravidelně se vracel jako hostující dirigent.

2.5. Stanislav Macura aneb od MFO do divadla

Stanislav Macura

- * 1946, † 2022
- absolvent brněnské JAMU
- **působení v Moravské filharmonii Olomouc: 1987–1992**
- dramaturgii orientoval na skladby pozdních romantiků a 1. poloviny 20. století
- za jeho působení podnikla MFO mnoho zahraničních výjezdů
- spoluzakladatel Podzimního festivalu duchovní hudby v Olomouci
- za umělecké zásluhy získal *Cenu města Olomouce za rok 2008*

Prázdný post šéfdirigenta obsadil Stanislav Macura, vavříny ověnčený laureát mezinárodních soutěží a ostřílený dirigent, jehož rukama prošlo mnoho orchestrů. Od Macurova působení si orchestr mnoho slíboval, neboť již koncert v roce 1984, při němž Macura jako hostující dirigent uvedl Martinů *Hobojový koncert* a Dvořákovy symfonické básně *Vodník a Zlatý kolovrat*, vzbudil neobvyklou pozornost. Díky svým zahraničním zkušenostem dokázal úspěšně navázat na Nohejlovy zahraniční výjezdy do Itálie, Slovenska, Španělska, Holandska, Švýcarska a dalších. Německý tisk plnily pochvalné recenze: „*Tento kvalitní orchestr hraje úžasně disciplinovaně, je velmi kvalitně obsazen v dechových nástrojích, smyčce hrají ve zvukové homogenitě.*“⁵⁹ Dále MFO koncertovala na jaře 1988 v jižním Německu a Rakousku. Stráž lidu přeložil a otiskl toto: „*Moravská filharmonie Olomouc, jež patří k renomovaným hudebním tělesům SSSR, přišla*

⁵⁹ ŠOLCOVÁ, Věra. *Moravská filharmonie Olomouc v letech 1975-1990*, bakalářská práce, Olomouc, 2006.

se svým šéfdirigentem do Lüdenchau aby způsobila bouři nadšení, jaké lze najít v kulturním domě nikoliv při každém koncertu.“⁶⁰ Pozitivní ohlasy přinášely další nabídky.

I Macura v orchestru zavedl několik změn. Čtvrtek se stal koncertním dnem pro všechny tři abonentní řady a snížil počet koncertů v cyklu z osmi na sedm. Uvádělo se podstatně méně soudobé hudby a cyklus C přinášel náročnější díla k poslechu z oblasti symfonie. Díky Macurově zálibě v opeře bylo v Redutě uvedeno koncertní provedení Mozartova *Dona Giovanniho* a Pucciniho *Bohémy*.

Revoluční rok 1989 přinesl změny i v MFO, na jaře náhle odešel dirigent Libor Mathauser a jeho místo zaujal na Macurovo doporučení Petr Šumník. Na listopad MFO přichystala 1. ročník Národní dirigentské soutěže Františka Stupky, jejímž vítězem se stal Jiří Mikula, pozdější šéfdirigent orchestru. Samotná soutěž proběhla, ale koncert vítězů se již z důvodu stávky hráčů orchestru nekonal. Porevoluční rok 1990 nadále ovlivňoval fungování MFO. Statut státního filharmonického orchestru vzal za své a nastala éra kulturní instituce města Olomouce. Zároveň s tím onemocněl současný ředitel Přemysl Chudoba a zastupujícím ředitelem se z doporučení hráčů na pár měsíců stal Antonín Schindler. Následující rok ho na pozici vystřídal Pavel Sonnewend.

Otevřené hranice znamenaly nové příležitosti a o českou hudbu, respektive o české umělce, byl ve světě zájem. Koncertních sálů navštívila MFO mnoho, kilometrů ujela ještě mnohonásobně více. Mezi největší zahraniční úspěchy let 1991–1994 se bezesporu řadí provedení Orffova díla *Carmina Burana* v Eindhovenu a silvestrovský koncert s tenoristou José Carrerasem a sopranistkou Agnes Baltsou v *Olympiahalle Berlín*. Z olomouckého orchestru se stal žádaný vývozní artikl, který ve velké míře spolupracoval se zahraničními dirigenty. Často však nedosahovali Macurových kvalit.

Ačkoli byl orchestr aktivní i doma v Olomouci, přinesla sezona 1992/1993 nižší počet abonentních koncertů, než bývalo zvykem. Šéfdirigent Macura obhajoval tento fakt povinnostmi MFO v zahraničí. V červenci roku 1992 proběhl první mezinárodní dirigentský kurz ve spolupráci se zlínskou agenturou IMFC zastoupenou dirigentem Milošem Alexandrem Machkem. Abonentní cykly mezi sebou uvítaly řadu D zaměřenou na zpěv. Ředitel Sonnewend se rozhodl zlepšit finanční situaci orchestru a využít dobrého jména MFO v zahraničí: propustil šéfdirigenta Stanislava Macuru. Svůj krok odůvodnil malým

⁶⁰ KLIMEŠ, Milan. Mimořádný úspěch, *Stráž lidu*, 5. listopadu 1987.

počtem oddirigovaných koncertů, bylo však také pravdou, že v této době gradovaly neshody charismatického a tvrdohlavého Macury s hráči v orchestru. Macura dostal nabídku z opery Moravského divadla Olomouc a rozhodl se od MFO odejít. Jeho působení na Olomoucku dál pokračovalo. Jako hluboce věřící člověk spoluzaložil Podzimní festival duchovní hudby společně s houslistkou MFO Dobromilou Hamplovou a vtiskl festivalu jeho podobu dramaturgickou specifíčnost.⁶¹

Ani Sonneweld nevydržel ve funkci ředitele MFO dlouho, v březnu 1993 byl vyhlášen konkurz na nového ředitele. Výběrovým řízením prošel olomoucký rodák a člen orchestru Vladislav Kvapil. Ředitelovat se učil za pochodu a šlo mu to jistě dobře, protože ve vedení této kulturní instituce setrval až do roku 2018. Pozice šéfdirigenta byla nějakou dobu neobsazena, o orchestr se staral zkušený dirigent Otakar Trhlík,⁶² později jmenován čestným dirigentem orchestru. Změny se děly nejen v administrativní rovině, ale také v hudební. Po Macurovi odešel i druhý dirigent Petr Šumník, na jehož místo nastoupil Jiří Mikula, který již v předchozích letech u MFO pravidelně hostoval. Trhlík byl s Mikulovou prací natolik spokojen, že doporučil jeho jmenování šéfdirigentem.

2.6. Jiří Mikula aneb letní Francie

Jiří Mikula

- * 1961
- absolvent pražské AMU, absolvent *Filozofické fakulty univerzity Karlovy* v oboru dějiny umění a estetika
- **působení v Moravské filharmonii Olomouc: 1993–1997**
- laureát Národní dirigentské soutěže 1989, laureát mezinárodní dirigentské soutěže nadace Yehudi Menuhina
- jeho působení doprovázela finanční krize orchestru a snižování počtu hráčů
- pravidelně s MFO koncertoval ve Francii

⁶¹ POKORNÝ, Ondřej. *Dirigent Stanislav Macura*, bakalářská práce, Olomouc, 2006. s. 29.

⁶² Otakar Trhlík * 1922, † 2005; dirigent a pedagog, jeden ze zakladatelů Státní filharmonie v Brně; absolvent pražské konzervatoře ve třídě Václava Talicha; absolvent hudební vědy na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity.

Jiří Mikula se k dirigování MFO prvně dostal díky svému úspěchu na Národní dirigentské soutěži v období Sametové revoluce. Soutěž proběhla, ale koncert vítězů byl vzhledem k politickým změnám odložen.

Nová sezona 1993/1994 byla zahájena s novým vedením a poprvé nebylo obsazeno místo druhého dirigenta. Zjevně z finančních důvodů, jelikož se škrtalo i v počtu hráčů orchestru. Na druhou stranu s MFO vystupovalo velké množství českých hostujících dirigentů jako Jaroslav Kyzlink, Vladimír Válek, Petr Vronský, František Preisler, tak i zahraničních jako Alicia Farace z Argentiny, Charles Olivieri-Munroe z Kanady nebo Wolfgang Seelinger z Německa. Na přetřes přišly i úvahy o sloučení s divadelním orchestrem.

Na dramaturgii sezony orchestru se Mikula aktivně podílel a nabídka byla velmi různorodá, nebála se velké symfonické tvorby a navíc refletovala Rok české hudby. MFO uvedla Mahlerovu *Symfonii č. 2 c moll*, Brahmsovu *Symfonii č. 4 e moll*, Prokofjevovu *Symfonii č. 7 cis moll* a Čajkovského *Symfonii č. 6*, zvanou *Patetická*. K uctění 100. výročí úmrtí Čajkovského proběhl 11. 11. 1993 koncert, na kterém, kromě symfonie, zazněl také výběr z baletu *Labutí jezero* a *Rokokové variace pro violoncello*.

Díky Mikulovým kontaktům v Nadaci Lorda Yehudi Menuhina⁶³ ve Francii pokračovaly zahraniční výjezdy orchestru a pravidelně se v létě koncertovalo v Remeši. Roku 1994 během 17 dní odehrál orchestr 10 koncertů s poměrně náročným a velmi různorodým programem. Roční program abonentních koncertů MFO na koncertní sezónu 1994/1995 hlásá slova samotného Yehudi Menuhina: „*Měl jsem potěšení pracovat s vynikajícím orchestrem Moravské filharmonie – s hudebníky citlivý i a muzikálními. Přeji jim a jejich znamenitému dirigentovi Jiřímu Mikulovi mnoho velkých úspěchů.*“⁶⁴ Dlouhodobé úspěchy v zahraničí pomohly MFO směle odolávat prvním pokusům o sloučení s divadelním orchestrem. Celkově lze Mikulovo působení u MFO zhodnotit jako dramaturgicky přínosné, a došlo také k pozvednutí úrovně abonentních koncertů.

Významným milníkem v působení MFO byl den 25. 5. 1995, kdy uběhlo půlstoletí od jejího prvního koncertu. Rozhodně bylo co slavit. Jedním z vrcholů slavnostních koncertů bylo uvedení Beethovenovy 9. symfonie s *Ódou na radost*. Dne 21. 10. 1995 vznikla první CD nahrávka živého výstupu s rakouským dirigentem Manfredem Müssauerem a sólistkou Rommou Šušenskajou. Na programu byly skladby německých a rakouských hudebních

⁶³ Yehudi Menuhin *1916, † 1999; v USA narozený židovský houslový virtuos a dirigent. Považován za jednoho z největších houslistů 20. století. Hrál na starožitné housle Stradivarius. Jeho nahrávací smlouva s firmou EMI trvala 70 let a poslední nahrávku uskutečnil ve věku 82 let.

⁶⁴ Roční program abonentních koncertů MFO na koncertní sezónu 1994/1995.

skladatelů. Od Curta Protze *Slovanská rapsodie*, *Capriccio*, předehra k Shakespearově hře *Marné lásky snaha* a symfonická ouvertura *Baron Prášil*. Od Carla Marii von Webera skladba *Vyzvání k tanci*, od Paula Linckeho předehra k operetě *V říši boha Indry* a Mozartův *Koncert pro housle a orchestr K 218*. Sváteční koncert 28. 9. 1995 z cyklu B byl věnován 85. narozeninám Klementa Slavického s jeho skladbou *Rapsodické variace pro orchestr*. Dalším oslaveným výročí byly 70. narozeniny Jaromíra Nohejla s Mahlerovu *Symfonií č. 3 d moll* za spolupráce olomouckých sborů Campanella a Collegium vocale. Čestný dirigent si účinkující sám taktovkou odřídil. Neotřelou hudební lahůdku v podobě argentinské a španělské soudobé hudby si olomoučtí diváci vychutnali 14. 12. 1995. Zazněla třeba skladba *Tangazo* Astora Piazzolly nebo *El amor brujo* od Manuela de Falla.

V rámci intenzivních příprav na koncertní turné do Španělska byl jeden koncert cyklu B obětován programu s českým fagotistou Jaroslavem Kubitou. Mladý sólista předvedl *Koncert pro fagot a orchestr F dur* rakouského skladatele Jana Nepomuka Hummela. Kritiky se k jeho výkonu vyjádřily pochvalně: „*Projev Jaroslava Kubity se zdál být až zázračně samozřejmý a lehce provedený.*”⁶⁵ I přes zahraniční výjezdy dokázala MFO odehrát 16 abonentních koncertů ve třech cyklech.

Svou poslední sezonu 1996/1997 Jiří Mikula dirigoval MFO pouze 5 abonentních koncertů. Koncerty nabízely rozmanitý repertoár od klasiků Mozarta, Brahmse, Dvořáka, Martinů, Smetany po méně obvyklé skladatele jako Creston a Saint-Saëns. V cyklu A Ladislav Bilan okouznil publikum netradičním bicím nástrojem, marimbou. Koncert mimo abonmá dne 15. 1. 1997 k 70. narozeninám Zdeňka Fridricha⁶⁶, významné osobnosti olomouckého hudebního života, připomněl místní hudební tradici a skladatelovu zásluhu o olomouckou hudební scénu.

Ředitel Vladislav Kvapil chtěl s MFO dobít svět. V Evropě už skvělé jméno měla, cíle se posunuly dál, až k získání globálního renomé. Proto po čtyřech letech na šéfdirigentské pozici Jiřího Mikulu vystřídal cizinec, vítěz Pražského jara 1990, čínský dirigent Jin Wang.

⁶⁵ KOLÁŘ, Bohumír. *Koncert na vysoké úrovni*. in: Hanácké noviny, 1994, č. 36, s. 6.

⁶⁶ doc. PhDr. Zdeněk Fridrich CSc. byl skladatelem mnoha orchestrálních, vokálních i instrumentálních děl. Třicet let vyučoval na katedře HV Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Také se, jako varhanní historik a milovní dějin moravského varhanářství, zasloužil v roce 1977 o rekonstrukci varhan v chrámu Panny Marie Sněžné. Zde v letech 1977–2006 organizoval cykly koncertů pod názvem Podvečery u varhan

2.7. Jin Wang aneb první zahraniční šéfdirigent

Jin Wang

- * 1961
- absolvent konzervatoře v Pekingu v oboru housle a dirigování, absolvent Vídeňské hudební akademie
- **působení v Moravské filharmonii Olomouc: 1997–2000**
- první zahraniční šéfdirigent MFO
- vítěz dirigentské soutěže Pražského jara (1990)
- od roku 1995 profesorem na Göteborské hudební akademii ve Švédsku
- autorem opery *Tibet impressions*, kterou MFO v roce 1999 uvedla

Jin Wang nebyl v Čechách neznámou personou, po svém vítězství na Pražském jaru spolupracoval s mnoha českými orchestry. I s MFO měl za sebou spolupráci jako hlavní hostující šéfdirigent. Již první koncert MFO s novým šéfdirigentem byl velmi úspěšný a v Hanáckých novinách vyšel pozitivní ohlas: „pod taktovkou svého nového šéfdirigenta Jin Wanga předvedla MFO výkon hodný opěvování. Úvodní symfonickou báseň *Finlandia* finského skladatele Jeana Sibelia, která je velmi emocionálně exponovaná, netvořila pro MFO žádnou překážku. Zvládla ji suverénně a dočkala se již v úvodu bouřlivého potlesku. [...] Moravská filharmonie si nasadila svým úspěšným vstupem do nové sezóny uměleckou laťku velmi vysoko.“⁶⁷

Abonentní cykly se držely zavedených pořádků a zůstaly tři společně s výchovnými koncerty. Nutno podotknout, že příchodem Wanga do dramaturgie pronikly i skladby z moderní artificiální hudby. Mimo jiné s sebou do Olomouce přinesl i kus své domoviny a na programech koncertů se objevili i čínští skladatelé. V sezoně 1998/1999 se dramaturgie výrazně zaměřila na dva skladatele, Ludwiga van Beethovena a Gustava Mahlera, jejichž díla se promítla do abonentních řad A i B. V řadě C se objevily pro změnu tematické koncerty, vánoční zaměřené na největší lahůdky z pera Wolfganga Amadea Mozarta a novoroční na polky Johanna Strausse. I zde kritika chválila: „MFO dokázala, že se koncerty v Redutě nemusejí

⁶⁷ KOLÁŘ, Bohumír. *Novou sezónu zahájila Moravská filharmonie impozantně*, in: Hanácké noviny, 1997, č. 111, s. 5.

vždy podobat škrobenému límečku s motýlkem.“⁶⁸ A vrcholem sezony byla opětovná účast na Pražském jaru s netradiční dramaturgií, při které se propojila západní a východní tradice hudby pod vedením jednoho člověka. Šéfdirigent Jin Wang nečekaně ukončil své angažmá na konci sezony 2000/2001, jelikož se chtěl v té době více zaměřit na svou mezinárodní kariéru. Stále je k orchestru zván jako hostující dirigent, participuje na dirigentských kurzech akademie AIA (Austrian Imperial Arts) a vozí své studenty na zkušenou do Olomouce.

Pokud pomineme odchod Wanga, nebyl přelom tisíciletí pro MFO nijak dramatický. Jen pokračovala ve své pilné, kontinuální práci a rozhlížela se po nové inspiraci v podobě šéfdirigenta. Dávala šanci mladým vycházejícím dirigentům i sólistům k vybudování dobrého jména a zdokonalení potřebného repertoáru. V Olomouci zněla díla nová i notoricky známá dvě sezony pod taktovkami hostujících dirigentů. Dle ředitele Kvapila: „*Absence šéfdirigenta neměla vliv na kvalitu orchestru, pro zahraničí je ovšem orchestr bez šéfdirigenta podezřelý, což bylo jedním z podnětů hledání takového zástupce.*“⁶⁹

Po ukončení sezony 2000/2001 začala vytoužená kompletní rekonstrukce Reduty, na kterou zastupitelstvo města Olomouce uvolnilo částku 35 milionů korun. MFO se musela vypořádat s dočasným nepohodlím a koncertovat v jiných prostorách, ale její koncertní sál se stal mnohem důstojnějším, divácky příjemnějším a splňoval přísné akustické parametry pro nahrávání. Po pouhých pěti měsících dne 3. 12. 2001 byla Reduta slavnostním koncertem uvedena do provozu a začaly opět pravidelné abonentní cykly. Koncert tehdy dirigoval dlouholetý šéfdirigent Symfonického orchestru Českého rozhlasu Vladimír Válek.

Rok 2002 provází hned několik významnějších událostí. V té době s orchestrem stále častěji spolupracoval František Preisler. Sice se u MFO objevoval průběžně již od roku 1994, ale až nyní přišla nabídka vedoucí pozice, kterou přijal. V témže roce sloup Nejsvětější trojice zaznamenal svůj světový úspěch zapsáním do seznamu památek UNESCO. Oslavou tohoto úspěchu byl společný koncert MFO se smíšeným sborem Janáčkovy opery v Brně a věrným souputníkem Akademickým sborem Žerotín. Provedli pod taktovkou Jaroslava Kyzlinka epické monumentální dílo Carla Orffa Carmina Burana na Horním náměstí. Sólisty večera byli Yveta Tannenbergerová, barytonista Ivan Kusnjer a tenorista Vladimír Doležal. Od tohoto roku se festival Olomoucké hudební jaro, od roku 1958 pravidelně probíhající, začal prezentovat

⁶⁸ KOLÁŘ, Bohumír. *Novoroční koncert MFO proběhl v režii téměř operetní.*, in: Hanácké noviny, č. 7, 1999, s. 6.

⁶⁹ HRADIL, Miloslav. *Moravská filharmonie s novým šéfdigentem*, in: Právo, r. 12, č. 225, 26. 9. 2002, s. 10

pod novým názvem Dvořákova Olomouc. A mimo jiné se nástrojový inventář MFO rozrostl o jeden přírůstek v podobě nového koncertního křídla Bösendorfer.

2.8. František Preisler ml. aneb vlivy populární hudby

František Preisler ml.

- * 1973, † 2007
- absolvent brněnské konzervatoře v oboru varhany, absolvent brněnské JAMU v oboru dirigování
- **působení v Moravské filharmonii Olomouc: 2002–2005**
- uváděl v Olomouci hudbu muzikálovou, filmovou a jazzovou
- nový koncertní cyklus - Nedělní matiné pro rodiče s dětmi
- pocházel z významného rodu hudebníků, jehož kořeny sahají do 18. století k dvornímu kapelníkovi Františkovi Velebickému – Preislerovi
- s MFO vystoupil na prestižním festivalu Pražské jaro (2000)

Do sezony 2002/2003 vstupuje MFO s šéfdirigentem, olomouckému publiku v té době již velmi dobře známým, Františkem Preislerem. S ním přišly i jiné žánry a hudební vlivy, obzvláště jazz a divadlo. Příkladem bylo koncertní provedení opery *Porgy a Bess* George Gershwina s předními českými umělci,⁷⁰ kterou sám Preisler upravil. „*Reduta praskala ve švech, poněvadž se vědělo, že Olomouc bude svědkem mimořádného koncertu.*“⁷¹ Novinkou bylo přidání abonentního cyklu D, pro méně náročné publikum. Vzhledem k novému koncertnímu křídlu byl průběh sezony a její dramaturgie podřízen také tomuto nástroji napříč všemi cykly. S Preislerem v čele se MFO vydala novým strategickým směrem moderních crossoverových projektů: „*Polyžánrové koncerty mají u obecnstva vždy velkolepý úspěch.*“⁷²

⁷⁰ Porgy: Jiří Sulženko; Bess: Monika Freedová; Crown: Luděk Vele; Sporting-Life: Zdeněk Šmukař; Serena: Andrea Kalivodová; Jake: Václav Sibera; Clara: Terezie Švarcová; Detektiv: Jan Kanyza; MFO; Akademický sbor Žerotín

⁷¹ HRABALOVÁ, Eva: *Moravská filharmonie Olomouc v letech 2000-2010* [online]. Olomouc, 2012. [cit. 2023-12-01]. Dostupné z: https://theses.cz/id/ir9o1k/Moravsk_filharmonie_Olomouc_v letech_2000-2010.txt. Bakalářská práce. s. 31.

Eva Hrabalová zachytila část recenze Bohumíra Koláře ze dne 22. 3. 2004 s titulem *Reduta byla Gershwinem nadšena*, která již není na původním online nosiči k dispozici.

⁷² *V Německu hrála filharmonie klasiky, v Olomouci zněl swing*, in: *MF Dnes*, 8. 1. 2005, s. D4.

V sezoně 2003/2004 se zavedlo pravidelné Nedělní matiné pro rodiče s dětmi, tedy další abonentní cyklus. Témata jednotlivých koncertů byla různorodá a hudbu zpravidla doprovázelo mluvené slovo moderátora, nejčastěji tehdejšího ředitele Ladislava Kvapila nebo účinkujících dirigentů Michaela Roháče či Petra Šumníka. Tato tradice se v současné době stále udržuje a ke spolupráci jsou zváni např. mladí začínající umělci, žáci ze ZUŠ Žerotín či již zmiňovaný dirigent Petr Šumník.

Ve stejné sezoně došlo také ke změně v oblasti grafického vizuálního zpracování ročního přehledu s programem abonentních koncertů. Titulní stranu zpravidla zdobil detail zvoleného hudebního nástroje. Do prvních cyklů A a B se zařadily nejen náročné a vysoce umělecké hudební lahůdky, ale také méně závažný program. Díky tomuto kroku došlo k vzájemnému vyrovnaní návštěvnosti jednotlivých abonentních cyklů a koncerty byly často zcela vyprodané. Soudobá klasická hudba se na programu vyskytovala velmi zřídka. MFO se jí nejčastěji věnovala během Mezinárodního festivalu nové hudby a čestnou výjimku tvořil mimořádný cyklus Univerzity Palackého v sezoně 2004/2005 obsahující dva koncerty, během něž zazněly skladby Tomáše Hanzlíka a Víta Zouhara.⁷³ V dramaturgii se nezapomínalo na díla velkých mistrů jako Beethoven či Čajkovskij, ale mnohem více dostávaly prostor jazzové a swingové crossover projekty.

2.9. Petr Vronský aneb srdcař, který se vrátil domů

Petr Vronský

- *1946
- absolvent Plzeňské konzervatoře v oboru housle, absolvent dirigování na pražské AMU
- **působení v Moravské filharmonii Olomouc: 2005–2018**
- syn Karla Vronského, dlouholetého koncertního mistra MFO
- cykly výchovných koncertů pro děti a mládež
- zavedl veřejné generální zkoušky
- držitel řady ocenění, včetně Krajské ceny Olomouckého kraje a medailí Bohuslava Martinů, Leoše Janáčka a Wolfganga Amadea Mozarta.
- jeho repertoár zahrnuje přibližně 200 symfonických a operních děl, především z přelomu 19. a 20. století, včetně soudobé hudby

⁷³ Tomáš Hanzlík: 1. symfonie KV 16; Vít Zouhar: Blízká setkání zběsilosti srdce

- dirigoval z paměti i velká symfonická díla

K jubilejní 60. sezoně se řediteli Kvapilovi podařil opravdu významný narozeninový dar. Podařilo se mu totiž do MFO přivést nového šéfdirigenta, zkušeného a světoznámého Petra Vronského. Ačkoli původně práci bral jen na chvíli, zůstal ve vedení celých třináct sezon. Vronský přinesl do MFO bohaté zkušenosti z interpretace hudby přelomu 19. a 20. století, což bylo v souladu s dramaturgickým směřováním orchestru. Pod jeho vedením MFO rozšířila svůj repertoár nejen o klasická symfonická díla, ale také o moderní hudbu. Vronský se zasadil o uvádění děl českých skladatelů, včetně Bohuslava Martinů, Leoše Janáčka a Antonína Dvořáka. Současně se věnoval uvádění méně známých, ale umělecky hodnotných skladeb. Důraz kladl na rozmanitost dramaturgie a vyváženost mezi tradičními díly a novinkami, což vedlo k většímu zájmu publika a vyšší návštěvnosti koncertů. Vronský se během svého působení zaměřil na profesionalizaci a zlepšení technické úrovně orchestru. Pod jeho vedením došlo ke zvýšení kvality orchestrálního zvuku, precizní souhře a citlivé interpretaci děl. Jeho důraz na detail a expresivitu vedl ke zvýšenému uznání MFO jak na domácí scéně, tak v zahraničí. „*Mým cílem jsou stříbrné smyčce, krystalická dřeva a kulturní dechy. Jestli se nám podaří v tomto duchu hrát, pak posluchači budou určitě odcházet spokojeni.*“⁷⁴

K významnému výročí MFO připravila mimořádný cyklus čtyř svátečních koncertů obsahující slavnostní zahajovací koncert, slavnostní koncert ke státnímu svátku ČR, Vánoční koncert a Novoroční koncert. Na své si v sezoně přišli i milovníci filmové hudby, pro něž byly nachystány koncerty s hudbou ze známých a oblíbených filmů *Harry Potter*, *Star Trek*, *Titanic*, *James Bond* nebo *Pán Prstenů*. Oslavilo se také 250. výročí narození W. A. Mozarta skladbami různě umístěnými v jednotlivých koncertních cyklech.⁷⁵ Závěr sezony byl jedním slovem velkolepý. MFO se vydala koncertovat mimo Evropu. V čínském Honkongu strávila devět květnových dní. Překonala ředitelem Kvapilem vytyčený milník a splnila mu tím jeho dlouholetý sen, MFO za hranicemi Evropy. Do stejného státu se MFO vrátila koncertovat opět

⁷⁴ MELKUSOVÁ, Alžběta: „*Jubilejní sezona s novým šéfdirigentem*“, Olomoucký den, 29. 9. 2005.

⁷⁵ Cyklus A dva koncerty; dne 16. 2. 2006: *Koncert pro housle a orchestr D dur* a dne 6. 4. 2006: *Koncert pro lesní roh a orchestr č. 4 Es dur*; Cyklus B dne 6. 3. 2006 *Symfonie č. 38 D dur* „*Pražská*“; Cyklus C dne 9. 2. 2006 – Vivat Mozart: *Symfonie č. 41 C dur* „*Jupiter*“, *Koncert pro klavír a orchestr d moll*, *Hudební žert* a Návštěva ve Vídni: předehra k opeře *Kouzelná flétna*, díla G. Mahlera a L. van Beethovena

v roce 2015, kde pod taktovkou dirigenta Jiřího Petrdlíka odehrála devět koncertů líbivých melodií 19. století.

MFO v 61. sezóně navázala na předchozí dramaturgický koncept a opět rozdělila své koncerty do několika tematických cyklů. Největší novinkou bylo zavedení tzv. Prémiového cyklu (cyklus P), který zahrnoval slavnostní a výjimečné koncerty např. koncert ke státnímu svátku, vánoční či závěrečný koncert sezony. Celkem bylo k dispozici pět hlavních abonentních cyklů: cyklus A – Velký symfonický cyklus, cyklus B – Malý symfonický cyklus, cyklus C – Populární symfonický cyklus, cyklus D – Netradiční cyklus a cyklus P – Prémiový cyklus. Dramaturgie vycházela ze zkušeností předchozích let a zohledňovala nejen výročí skladatelů, ale i ohlasy publika a hudebních kritiků. V průběhu několika posledních let prošel orchestr generační obměnou, výsledkem čehož byla výrazná přítomnost mladých a talentovaných hráčů. Přesto filharmonie čelila dlouhodobému podstavu hudebníků. Významným projektem bylo crossover turné s prvotřídní hvězdou české popmusic Karlem Gottem s názvem *Má pouť*. K vidění byl orchestr také na Mezinárodním hudebním festivalu Petera Dvorského v Jaroměřicích nad Rokytnou, kde odehrál zahajovací i závěrečný koncert pod taktovkou svého šéfdirigenta Petra Vronského. Na přelomu let 2006–2007 absolvovala MFO zahraniční turné v Německu.

Následující roky MFO budovala a utvrzovala svoji pozici jako aktivního a kvalitního uměleckého tělesa s rostoucím renomé, výraznou koncertní aktivitou a propracovanou dramaturgií, jež si díky Vronského mimořádné paměti a erudici troufala na nejnáročnější symfonický repertoár. Klíčové body sezony bylo vždy silné zastoupení českých i zahraničních umělců a různorodé koncertní programy kombinující mnoho stylů hudby. Zůstával i aktivní přístup k výchově dětského publika a pravidelná účast na festivalech doma i v zahraničí. Navzdory dopadům globální finanční krize, která na čas omezila sponzorské příjmy a zahraniční aktivity, se MFO podařilo uzavřít nové spolupráce s americkou produkční společností a francouzskou koncertní agenturou, což otevřelo možnosti dlouhodobého působení v zahraničí. Orchester vystoupil ve Francii, Švýcarsku, Rakousku, Německu, Španělsku i v Madridu.

Sezona 2009/2010 přinesla netradiční koncert Moravské talentinum, který dal prostor vybraným mladým sólistům z konzervatoří. Program ovládly premiéry jako koncertní uvedení trilogie Zdeňka Fibicha *Hippodamie*, která sklídila mimořádný ohlas, a tradičně i mnoho výročí a tematické koncerty. MFO připomněla Händela, Haydna, Dvořáka či Martinů. Z nahrávacích projektů se natočilo jazzové album *Hommage aux Beatles* s Milanem Svobodou. Sám upravil

deset písní Beatles pro sólové piano a smyčcový orchestr. Po několika letech se podařilo stabilizovat personální složení orchestru a dosáhnout požadovaného stavu téměř 81 úvazků.

Sezona 2010/2011 byla bohatá na tematické koncerty věnované hudbě národů jako *Španělská noc*, *Francouzská klasika*, *Návštěva staré Rusi*. Žánrově rozmanitý cyklus D nabídl koncerty s hudbou *Pink Floyd*, Voskovce a Wericha, jazzové skladby i muzikál *Johanka z Arku*. V Nedělním matiné zněly dětské písně Svěráka a Uhlíře i vystoupení dětského sboru Music BoDo. Filharmonie navázala spolupráci s JAMU, konzervatořemi a intenzivně nahrávala pro Parma Recordings soudobou americkou hudbu. V další sezoně pokračovala MFO ve stejném nastavení, s jedinou změnou v počtu cyklů. U diváků oblíbený cyklus D byl z provozních důvodů vyřazen. Nejvýraznějším sólistou roku byl bezesporu tenorista José Cura, který s MFO vystoupil na festivalu Dvořákova Olomouc.

V roce 2012 se Moravská filharmonie Olomouc rozhodla rozšířit svou komunikační strategii o přítomnost na sociálních sítích. Prvním krokem bylo založení oficiální stránky na platformě Facebook, která se od té doby stala důležitým kanálem pro sdílení aktualit, propagaci koncertů a navazování kontaktu s publikem. Dalším krokem založit profil na video platformě YouTube. Aktivita na obou sítích výrazně přispěla k modernizaci image orchestru a posílila vztah s posluchači, zejména z řad mladší generace. V roce 2019 se připojila i platforma Instagram.⁷⁶

MFO s nahrála s Petrem Vronským mimo jiné své nejúspěšnější CD obsahující Mahlerovu *Symfonie č. 6* z festivalu Mahler Jihlava 2009. Nahrávka byla vydána hudební agenturou ArcoDiva jako záznam živého koncertu a zaznamenala velký úspěch s pochvalami odborné veřejnosti. „*Symfonie s označením „tragická“ je plná rytmických i náladových zvrátů, se kterými si Petr Vronský na velké ploše dokázal bez problémů poradit. Především osudové úderné téma z první věty v rytmicky korektním podání orchestru vtáhlo publikum do atmosféry symfonie.*“⁷⁷

Sezonu provázely koncerty k 440. výročí založení Univerzity Palackého, výročí založení ZUŠ Žerotín, 800 let města Uničov a k výročí příchodu Cyrila a Metoděje. Z koncertů

⁷⁶ K datu 11. 5. 2025 mají sociální sítě MFO tuto úspěšnost:

- Facebook: 3,5 tisíc kliknutí na To se mi líbí a 4,4 tisíc sledujících
- YouTube: 47 videí, 573 odběratelů
- Instagram: 409 příspěvků, 1759 sledujících

⁷⁷ *Hudební rozhledy: časopis pro hudební kulturu*. Praha: Panorama, 8.2009, **62**(8). ISSN 0018-6996. Dostupné také z: <https://ceskadigitalniknihovna.cz/uuid/uuid:af846310-587e-11e4-8d40-001018b5eb5c>

byl úspěšný crossover projekt s Miroslavem Žbirkou na jeho česko-slovenském turné. Výrazný ohlas vzbudil i koncert se synem Dmitrijem Šostakovičem, Maximem, který dohlížel na nahrávání děl svého otce.

Za osudovou se dá označit spolupráce MFO s lotyšským violoncellistou Mischou Maiským. Jejich první společný výstup proběhl v roce 2006 na festivalu Janáčkův máj v Ostravě. V roce 2014 s MFO vystoupil na festivalu Olomoucké hudební jaro a následně také na Pražském jaru s Dvořákovým *Koncertem pro violoncello a orchestr h moll op. 104*.⁷⁸ Na Mischu Maiského vzpomíná jak Petr Vronský, tak i tehdejší ředitel MFO Vladislav Kvapil. Koncertní sezona 2014/2015 byla pro Moravskou filharmonii Olomouc rokem dramaturgických proměn a novinek. Zachovány zůstaly tradiční cykly A, B a C. Zaniklý cyklus D byl nahrazen novým cyklem S, který se zaměřil na klavírní koncerty – a to díky pořízení nového koncertního křídla Steinway & Sons městem Olomouc. Cyklus P převzal jméno cyklu D, avšak zachoval původní zaměření na klasickou hudbu.

V roce 2015 zahájila MFO svou 70. koncertní sezonu a oslavovala ze všech sil. Na zahajovacím koncertě zněla Smetanova *Má vlast*, kterou živě přenášel Český rozhlas Vltava. S tímto dílem vznikla CD reedice z roku 2009. Reprízu zahajovacího koncertu ozvláštnil živý videomapping v rámci olomouckého Festivalu světla na fasádě budovy MFO. Dále byla připravena výstava fotografií dirigentů a členů orchestru od počátků až po současnost, kterou sestavila Markéta Kvapilová a Miroslav Dopita. Vznikl také veselý videoklip, který ukazuje členy orchestru hrajících na netradičních místech v Olomouci jako je škola, kancelář či náměstí. Píseň *Babeta šla do světa*⁷⁹ upravil pro MFO dirigent Jan Kučera.

2.10. Jakub Klecker aneb nešťastná doba covidová

Jakub Klecker

- * 1982
- absolvent brněnské konzervatoře, absolvent pražské AMU
- **působení v Moravské filharmonii Olomouc: 2019–2022**
- prosazoval pestrou dramaturgii zahrnující různorodé žánry

⁷⁸ Další program obsahoval: B. Martinů: Intermezzo pro velký orchestr H 330; I. Krejčí: Serenáda pro orchestr, B. Smetana: Richard III.

⁷⁹ K vidění na YouTube profilu MFO. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=k76B-mrvVIk&ab_channel=Moravsk%C3%A1filharmonieOlomouc

Se začátkem roku 2018 vystřídal ředitele Vladislava Kvapila na jeho pozici Jonáš Harman. Nastoupil do již rozběhlé koncertní sezony a nebylo času k otálení. Nový ředitel se potýkal s řadou problémů, mezi které patřil chybějící personál v administrativě, téměř nulové přípravy a podklady k sezoně následující a ne zcela přátelsky naladěný kolektiv zaměstnanců. Zaručeně největším problémem byl plánovaný odchod šéfdirigenta Petra Vronského k červnu 2018 bez domluvené adekvátní náhrady. Vronský svůj odchod okomentoval takto: „*Ano, vážení přátelé, je to moje poslední sezona ve funkci šéfdirigenta. Při té třináctce jsem dospěl k názoru, že nastává ten pravý čas pro mého nástupce, aby orchestr i Vás obohatil o své nové pohledy.*“⁸⁰

Sezonu 2018/2019 vytvořil Jonáš Harman s novým managementem a změnil dosavadní strukturu dramaturgie na čtyři koncertní řady: velký symfonický cyklus, malý symfonický cyklus s reprízami vybraných koncertů velkého symfonického cyklu, cyklus Patriot a cyklus komorních koncertů (A, R, P, K).⁸¹ Nechyběla dosavadní nedělní matiné, veřejné generální zkoušky a mimořádné koncerty. Festivaly Dvořákova Olomouc a Mezinárodní varhanní festival pokračovaly beze změny, stejně jako spolupráce s nahrávacími společnostmi Parma Recordings a Hollaender-Calix. Petr Vronský se uvolil vypomoci během této překlenovací sezony MFO jako dirigent několika koncertů a umělecký supervizor dramaturgie. Mezi zvažovanými kandidáty byla jména z mladé nastupující generace dirigentů jako Jiří Rožeň, Marek Šedivý, Marek Prášil či Aleš Kománek, tak i již zkušení dirigenti Stanislav Vavřínek, Jan Kučera a Jakub Klecker. Poslednímu jmenovanému ředitel Harman pozici od další sezony nabídnul. Na úvod nové sezony Klecker řekl: „*Předsevzal jsem si, že navážeme na dlouholetou éru mého předchůdce Petra Vronského, který tomuto orchestru vtiskl osobitý zvuk, a vytvoříme další rozvoj jak hudební, tak i umělecký.*“⁸²

V lednu 2019 u MFO vznikla nová pracovní pozice dramaturga orchestru, na níž nastoupila Ivana Kalina Tabak⁸³, muzikoložka a rodačka ze srbského Nového Sadu, která se již na Kleckerově první sezoně s MFO podílela. Program nově přinášel Hudební podvečery pro nastávající rodiče. „*Meditativní, harmonické a relaxační hudební podvečery, jejichž*

⁸⁰ Programová brožura sezony 2017/2018 z archivu MFO.

⁸¹ Více informací k nalezení ve výroční zprávě MFO z 14. 3. 2019 zpracované Jonášem Harmanem.

⁸² BERGER, František: *Moravská filharmonie má nového šéfdirigenta, představila program.*

Olomoucký Deník [online]. 10. 3. 2025. Dostupné z:

https://olomoucky.denik.cz/zpravy_region/moravska-filharmonie-ma-noveho-sefdirigenta-predstavila-program-20190624.html

⁸³ Mgr. art. Ivana Kalina Tabak, Ph.D. *1979; studovala klavír na VŠMU v Bratislavě a doktorát z hudební vědy získala na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Rozhovor s Ivanou Kalinou Tabak o její cestě a působení u MFO odvysílal Český rozhlas dne 2. 5. 2022 v pořadu Vizitka, připravila ho Renáta Spisarová. Dostupné z: <https://vltava.rozhlas.cz/chtela-jsem-delat-veci-ktere-mi-sly-nejhurren-rika-ivana-kalina-tabak-studovala-hru-8736166>

součástí je průvodní slovo, tlumené osvětlení a videoprojekce. Tato koncertní řada je určena zejména ženám v jakémkoliv stupni těhotenství a jejich doprovodu, ale i matkám s dětmi ve věku do jednoho roku a všem dalším posluchačům, kteří vyhledávají zklidnění spojené s intimní hudební atmosférou.“⁸⁴

Novinkou byla i celková změna vizuální identity MFO. V rámci vypsání veřejné zakázky zvítězil čistý, propracovaný návrh Studia Marvel s tak zvanými zvukovými obrazy. Ředitel Jonáš Harman byl s výběrem nadmíru spokojen: „*Návrh Studia Marvel vystihl naši představu o celkové výtvarné úrovni řešení, propojení s barokní Olomoucí i praktické použitelnosti a variabilitě užití. Jsem velmi rád, že náš orchestr získá v očích veřejnosti jasnou a na první pohled odlišnou vizuální identitu.*“⁸⁵

Před Kleckerovým slavnostním inauguračním koncertem vyjela MFO za hranice, kde 1. září 2019 vystoupila v proslulém vídeňském sále Musikverein. Na programu byly přede hry k Mozartovým operám *La clemenza di Tito* a *Figarova svatba*, jeho *Pražská symfonie* a na závěr Beethovenova *Čtvrtá symfonie*.

Koncertní život MFO běžel v zaběhnutých pořádcích bez velkých změn, až do března 2020, kdy na území ČR pronikla celosvětová epidemie virového onemocnění covid-19, způsobené koronavirem SARS-CoV-2. Veškerý kulturní život náhle ustal a všichni napjatě očekávali, co se bude dít dál. Vládní restrikce byly proměnlivé a nevyzpytatelné. Diváci se z koncertních sálů přesunuli k obrazovkám svých elektronických přístrojů a MFO se jim snažila přiblížit. Náhradou za zrušené živé koncerty byly tři live stream koncerty: dne 8. 4. 2020 Pergolesiho *Stabat mater* z Arcibiskupského paláce v podání Gaudio kvartet, dne 13. 5. 2020 *Májové hudební poděkování* abonentům a divákům za vstřícný přístup a dne 27. 5. 2020 koncert s názvem *Napříč stoletími*. Živé publikum si MFO užila až na červnovém koncertě 18. června 2020 s výstižným názvem *Konečně naživo*. Současně tento koncert připomněl další půlkulaté výročí, 75 let MFO na českých i světových pódii.⁸⁶

S nadějí na další sezonu v běžném režimu se rozjelo předplatné pro rok 2020/2021 a v dramaturgii se opět objevily crossover projekty v samostatném cyklu, např. s Hradišťanem.

⁸⁴ Popis koncertů na webových stránkách MFO. [online]. Dostupné z: <https://www.mfo.cz/typ/hudebni-podvecery-pro-nastavajici-rodice/>. [cit. 20. 3. 2025]

⁸⁵ *Časopis Harmonie*. 4. 11. 2019. *Moravská filharmonie má novou vizuální identitu se „zvukovými obrazy“*. Online Dostupné z: <https://www.casopisharmonie.cz/aktuality/moravska-filharmonie-olomouc-ma-novou-vizualni-identitu-se-zvukovymi-obrazy/>. [cit. 20. 3. 2025]

⁸⁶ Program: J. Suk: Nový život; B. Smetana: Vyšehrad a Vltava z cyklu *Má vlast*; A. Dvořák: Largo a 4. věta ze symfonie č. 9

Nově byl u orchestru stanoven hlavní hostující dirigent, tím se stal Švýcar Christian Knüsel,⁸⁷ ale jeho působení bylo ovlivněno opětovnými vládními restrikcemi.

Za zmínku stojí online koncert 11. 3. 2021 s názvem *Koncert na přání*, kde bylo divákům umožněno hlasováním ovlivnit náplň programu. Hlasovalo se prostřednictvím speciálního formuláře na webových stránkách MFO až do 21. 2. 2021. Předvýběr obsahoval devět děl, tři možnosti pro úvodní skladbu, tři pro koncertantní skladbu a tři pro velkou hudební formu.⁸⁸ Hlasování se účastnilo 357 osob a zvolili program: G. Rossini – předehra opery Vilém Tell, P. I. Čajkovský – Klavírní koncert b moll a na závěr A. Dvořák – Symfonie č. 8. Výsledky hlasování v grafickém zpracování uveřejnila MFO na svém facebookovém profilu den po ukončení hlasování. Diváci mohli březnový online přenos vidět a slyšet přes odkaz na sociální síti Facebook nebo na platformě YouTube.

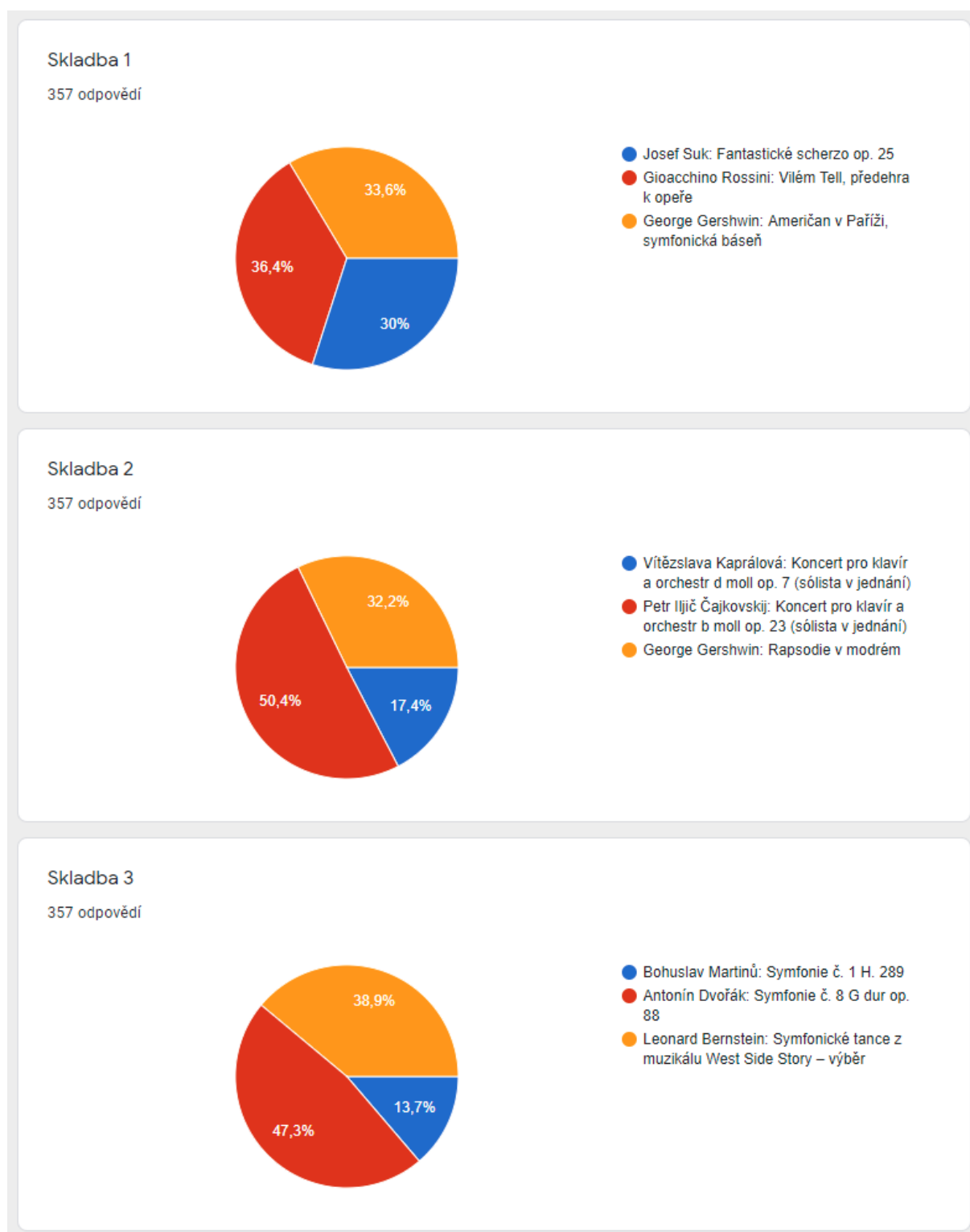
Zveřejněná statistika hlasování⁸⁹

⁸⁷ Christian Knüsel: *1968, švýcarský dirigent, šéfdirigent orchestru Neues Orchester Basel. Je oceňován za jedinečnou subtilnost a tvůrčí sílu. V r. 2018 obdržel zvláštní cenu Dienemannovy nadace. Při studiích hudební vědy a filozofie na Univerzitě v Basileji obdržel závěrečné hodnocení summa cum laude.

⁸⁸ Koncert se skládal ze třech částí, krátké úvodní skladby, koncertu a velkého díla. Pro každou část byly v nabídce tři možnosti

1. J. Suk: Fantastické scherzo; G. Rossini: předehra opery Vilém Tell; G. Gershwin: Američan v Paříži
2. V. Kaprálová: Koncert pro klavír a orchestr d moll; P. I. Čajkovský: Klavírní koncert b moll; G. Gershwin: Rapsodie v modrém
3. B. Martinů: Symfonie č. 1; A. Dvořák: Symfonie č. 8; L. Bernstein: Symfonické tance z West Side Story

⁸⁹ Moravská filharmonie Olomouc, *Statistika hlasování*, 2021 [online]. [Cit. 11. 5. 2025]. Dostupné z: https://scontent.fbts12-1.fna.fbcdn.net/v/t1.6435-9/152959881_3754374167980672_2005472809223355615_n.png?_nc_cat=105&ccb=1-7&_nc_sid=127cfc&_nc_ohc=Ow64WDSBCFYQ7kNvwHdUKbR&_nc_oc=Adnqznnxmx8DUVyER4S5FrwmHcv3OQZ3i58l8srW2Cln13rfgcm6EnDhIBeDxoXzrvk&_nc_zt=23&_nc_ht=scontent.fbts12-1.fna&_nc_gid=Com8gj2UfsRIHw-X3AazHg&oh=00_AfJ11uFZ3ez8vbFzk_byxKqC6KSYrfsqKYgYnyRykocPag&oe=68484F29

Obrázek 1 - Statistika hlasování Koncertu na přání. Foto Moravská filharmonie Olomouc

Díky navázání Jakuba Kleckera na brněnskou JAMU, vznikla speciální koncertní řada založena na spolupráci s talentovanými absolventy hudebních fakult JAMU a AMU. Do normálního režimu se MFO vrátila až v roce 2022. Několik členů vyrazilo ten rok koncertovat do Basileje. Celý orchestr se vydal do Chorvatska, kde díky předsednictví

České republiky v Radě EU, a zároveň i k příležitosti 100. výročí založení Svazu Čechů v Chorvatsku vystoupil pod taktovkou dirigenta Debashishe Chaudhuriho. Před začátkem sezony, 17. 8. 2022, MFO vystoupila na rakouském festivalu KlassikFestival Schloss Kirchstetten s dirigentem Hoomanem Khalatbari.

Odchod Kleckera od MFO se rozhodnul po jeho druhé sezoně u orchestru. Při nástupu do Olomouce si dirigent vymínil, že alespoň rok před koncem kontraktu bude vědět, zda bude nebo nebude jeho smlouva prodloužena. Umělecká rada se rozhodla dirigentovi kontrakt neprodloužit a ředitel Harman to akceptoval. Otázkou zůstává, proč přesně tomu tak bylo. V Kleckerově působení nebyl žádný viditelný vroubek. Sice jeho práci ovlivnila světová pandemie, ale mnoho projektů se mu s MFO podařilo. V rozhovoru pro KlasikaPlus v srpnu 2022 řekl: „*V Olomouci jsme byli domluveni, že po dvou letech uděláme bilanci, chtěl jsem rok dopředu vědět, jestli bude spolupráce dál pokračovat. Orchester se rozhodl jinak a pan ředitel to respektoval... Vzal jsem to s pokorou a zamýšlel jsem se, kde se stala chyba...*“⁹⁰ V návaznosti na otázku, zda se vůbec stala nějaká chyba, odpověděl: „*Ano, já tohle dodnes vlastně nevím. Myslím, že se některé věci podařily, nabízeli jsme pestrou dramaturgii jednotlivých koncertních řad, přizvali jsme k účinkování špičkové sólisty a dirigenty. Na pozice tutti hráčů a především koncertních mistrů přišli noví perspektivní instrumentalisté... Snažil jsem se o to, aby v tělese byla dobrá atmosféra, aby se smysluplně pracovalo, i o to, abychom byli vidět... Myslím, že Moravská filharmonie byla v minulosti trošku ve stínu některých dalších orchestrů, a tak jsem rád, že jsme se po dlouhých letech objevili třeba na festivalu Smetanova Litomyšl.*“⁹¹

Tato slova minimálně dávají podnět k zamyšlení a příležitost k pohlednutí na zákulisní drby. Opravdu umělecká rada objektivně zhodnotila Kleckerův dosavadní přínos pro MFO jako nedostatečný nebo se mu neprodloužením smlouvy pomstila za to, že jeho jmenování do funkce rozhodl ředitel Harman sám za sebe bez souhlasu umělecké rady? Jisté je, že během jeho posledního roku se hledal vhodný nástupce. Klecker po třech sezonách u MFO jako šéfdirigent skončil, ale na orchestr nezanevřel a pravidelně se vrací na hostování.

2.11. Zsolt Hamar aneb jak to bude dál

Zsolt Hamar

⁹⁰ VEBER, Petr. Jakub Klecker: Stojím na rozcestí [online]. [cit. 11.5.2025]. Dostupný z: <https://www.klasikaplus.cz/jakub-klecker-stojim-na-rozcesti/>

⁹¹ Tamtéž.

- *1968
- absolvent Hudební akademie Ference Liszta
- **působení v Moravské filharmonii Olomouc: 2022–současnost**
- oceněn Rytířským křížem a Cenou Ference Liszta Maďarské republiky

Do 77. koncertní sezony MFO vstoupila s novým šéfdirigentem, budapešťským rodákem s mezinárodním renomé, Zsoltem Hamarem. Ten se olomouckému publiku představil dne 11. 11. 2021 při koncertě *Strhující inspirace maďarským folklórem*. Společně s gruzínskou klavíristkou Nino Gvetadze předvedli díla G. Ligetiho, L. van Beethovena, E. Dohnányiho a Z. Kodályho. Dle slov ředitele Harmana: „Mezi ním a orchestrem okamžitě vznikl vřelý vztah. Jsem přesvědčen, že naváže na působení Jakuba Kleckera a Moravskou filharmonii bude nadále profilovat jako jeden z předních středoevropských klasicko-romantických symfonických orchestrů.“⁹²

V uspořádání koncertních řad se od předešlé sezony nic nezměnilo. Za to byly nachystány dvě pozoruhodné premiéry. Jednou z nich byla skladba *Nu Mu Zu* gruzínského skladatele Giji Kančeliho z roku 2015, která měla vyjádřit protiválečný postoj MFO k dění na Ukrajině. Druhou premiérou byla jediná symfonie Edvarda Griega, kterou v dřívějších letech MFO nikdy neuvedla. V polovině sezony, na začátku ledna 2023, se MFO vypravila prohlubovat mezinárodní vztahy na turné do švýcarského Luzernu, partnerského města Olomouce. Pod taktovkou svého hlavního hostujícího dirigenta Christiana Knüsela nazkoušela hned dva programy. První obsahoval Glinkovu předehru k opeře *Ruslan a Ludmila*, Dvořákovu *Symfonii č. 8 G dur* a Rachmaninův *Klavírní koncert č. 3 d moll* s bulharskou klavíristkou Irinou Georgievou. Druhý program se zaměřil na dílo P. I. Čajkovského, zazněla předehra *Romeo a Julie* a suity z *Louskáčka*, *Šípkové Růženky* a *Labutího jezera*.

Z finančních důvodů nebylo možné v roce 2023 uskutečnit festival Dvořákova Olomouc, proto byla na konec sezony naplánována alternativa v podobě tří denního víkendového projektu MFOpen. Iniciátor akce Zsolt Hamar shrnul hlavní myšlenku: „Připravujeme akci, kde je hudba v centru pozornosti a jejíž hlavními aktéry budou skvělí hudebníci MFO. Společně oslavíme hudbu, která bude po tři dny zemi i světu dokazovat, že není nic krásnějšího a že Olomouc může být na své fantastické hudebníky právem hrdá. Věříme,

⁹² Moravská filharmonie Olomouc. *Tisková zpráva sezony 2022/2023* [online]. Dostupné z: https://www.mfo.cz/wp-content/uploads/2022/06/mfo-tiskova-zprava_sezona_2022-2023_fin.pdf

že se této iniciativě dostane pozornosti a podpory.⁹³ MFO se představila nejen jako velký symfonický orchestr, ale uvedla i svá komorní uskupení a připravila sólistické výstupy. Ke spolupráci byli přizváni také umělci a soubory, se kterými se pravidelně spolupracovalo, jako Akademický sbor Žerotín či posluchači Konzervatoře evangelické akademie. Letní prázdniny si MFO zpestřila koncertem 11. 8. 2023 se světově proslulým a uznávaným houslistou Davidem Garrethem ve Slavkově u Brna, který do Česka zavítal díky své Iconic Tour 2023.

Druhá sezona Zsolta Hamara byla ovlivněna několika událostmi. V první řadě opět nastal čtyřkový rok, který znamenal oslavy Roku české hudby, a k tomu se tentokrát připojily také oslavy k 200. výročí narození Bedřicha Smetany. V únoru vše zahájil koncert s hčeským houslovým virtuozelem Josefem Špačkem, jedním z ambasadorů Roku české hudby 2024. Raritou v připraveném programu MFO byl dvojkonzert *Bruromano* české skladatelky Sylvie Borodové, který složila pro kontrabasistu Romana Patkola a kytaristku Miriam Rodriguez Brüllovou. Oba umělci dorazili do Olomouce „své“ dílo předvést. V koncertní řadě Patriot vystoupil olomoucký rodák, pianista a skladatel Marek Keprt s dirigentem Petrem Vronským. Také pokračovala zahraniční turné, tentokrát do Polska, Maďarska a Chorvatska.

Zahajovací koncert sezony 2024/2025 s názvem *Češi, kteří ohromili Ameriku* s klavíristou Markem Kozákem navazoval svou dramaturgií na Rok české hudby. Český rozhlas Vltava ho živě vysílal a následně ze záznamu nabídnul také do zahraniční databáze Eurorádia, díky níž ho vysílal například jihokorejský rozhlas, lucemburský rozhlas, katalánský rozhlas či slovinský rozhlas.⁹⁴ Na programu byla Szymanowského koncertní předehra, Dvořákův klavírní koncert a zakončila symfonická prvotina Bohuslava Martinů, která mu získala přízeň americké veřejnosti.

Již od konce roku 2023 probíhalo aktivní jednání ředitele Harmana a dalších lidí se zřizovatelem, městem Olomouc, o možnostech a budoucím financování jeho dvou hlavních

⁹³ TAUBEROVÁ, Daniela: *Dvořákova Olomouc je zrušená, na úspěšný festival nejsou peníze*. Olomoucký Deník [online]. 10. 3. 2025. Dostupné z: https://olomoucky.denik.cz/zpravy_region/moravska-filharmonie-dvorakova-olomouc-zruseni-2023.html

⁹⁴ Koncert byl nabídnut v databázi Eurorádia Mus v rámci programu Music Exchange dne 3. 12. 2024. Jeho práva k přebírání partnerskými rozhlasovými stanicemi běží rok od vložení nabídky. K datu 11. 5. 2025 byl potvrzený tento seznam převzetí: jihokorejský rozhlas (vysílal 11. 1. 2025), lucemburský rozhlas (vysílal 31. 3. 2025), španělský rozhlas (vysílal 18. 3. 2025), slovinský rozhlas (vysílal 11. 5. 2025), brazilský rozhlas (vysílal 26. 4. 2025) a rumunský rozhlas (vysílal 29. 5. 2025). Tato databáze není volně přístupná veřejnosti, autorka do ní má přístup jako zaměstnanec Českého rozhlasu.

kulturních institucí. Po mnoha diskuzních soubojích veřejnosti, zástupců organizací i vedení města se od 1. 1. 2025 se Moravská filharmonie Olomouc a Moravské divadlo Olomouc sloučily v jeden právní subjekt a novým ředitelem se stal dosavadní ředitel Moravského divadla David Gerneš. Oba orchestry byly zatím zachovány stejně jako jejich autentické značky. Sloučením chtělo město Olomouc dosáhnout efektivnějšího finančního hospodaření. Jonáš Harman odmítl pracovat pro MFO jako náměstek, proto byl pro tuto funkci jmenován v únoru 2025 Petr Dvořák.

MFO do své jubilejní 80. sezony vstupuje v novém administrativním uspořádání. Orchester také opustilo několik hráčů. Celá kauza vzbuzuje nejrůznější emoce na pestré škále od vzteku přes rezignaci k přijetí stavu věcí s mírnou dávkou optimismu. Není na místě hledat viníky, spíše se ohlédněme po konkrétních tvářích. Na místě je popřát MFO vše nejlepší do další dekády. A až se bude slavit devadesátka, bude jasnější, zda rok 2025 znamenal úpadek směrem k Olomouci jako kulturní vesnici, nebo zda právě nyní dochází k náběhu další kvalitní fáze MFO. I když se může zdát, že místo vzrostlého lesa v Olomouci na poli opery a klasické hudby doutná spáleniště, někdy je právě prosluněná paseka tím nejlepším místem pro školku budoucího zdravého porostu.

Viděli jsme, že se MFO několikrát musela vzpamatovat z neblahých ran. Odchody Stanislava Macury či Vladislava Kvapila a Petra Vronského se neobešly bez dopadů na osobní vztahy. Olomoučtí zastupitelé vsadili před pár lety na mladé ředitele jak divadla (David Gerneš), tak filharmonie (Jonáš Harman). Na čas se tím vyřešilo pnutí mezi ostrílenými profesionály na postech institucionálních i uměleckých šéfů a nespokojených hudebníků, nezřídka z řad mladší generace. Covidové roky a postcovidová doba zase ukazuje, že bez pevné, umělecky dokonalé a někdy nutně i autoritativní osobnosti se žádný hudební ansámbl prostě neobejde. Stěží si lze představit kvalitní produkce v krásné budově na Horním náměstí, budově, která ve skvělé architektonické symbióze kombinuje divadelní sál a koncertní Redutu, bez jednoznačné personální hierarchie a odvážných uměleckých cílů, za kterými občas musí stát i krev, pot a slzy. Ať MFO dokáže současnou situaci „protrpět“ ke svému prospěchu! Pro alespoň letmé nastínění složité situace využijme velmi férového názorového střetu z prosince 2024.⁹⁵ Náměstek primátora Olomouce Viktor Tichák, který sloučení Moravského divadla a MFO inicioval a dotáhl k realizaci, si mnohé slibuje od „hudebního ředitele“, který se bude starat o „umělecký rozvoj symfonického orchestru i opery“, a dále se vyjádřil:

⁹⁵ Kontroverzní anketu připravil časopis Harmonie, 12/2024, s. 3-4.

„V horizontu tří až pěti let je v plánu postupná redukce počtu úvazků v obou orchestrech na celkem cca 130 hráčů. Jedním ze základních cílů sloučení je ale od počátku instituci finančně stabilizovat a i touto stabilitou lákat umělce na volná místa v orchestrech [...]“⁹⁶ David Gerneš tuto myšlenku rozvedl: „Sloučení přinese zlepšení pracovních podmínek i zázemí díky novým investičním možnostem. Vyšší kvalita financování umožní lepší servis pro hráče, což přispěje ke zlepšení pracovního prostředí a jejich celkové spokojenosti.“⁹⁷ Z druhé strany vyjednávací stolu zazněl hlas houslisty a předsedy Základní organizace Unie orchestrálních hráčů Moravské filharmonie Olomouc Josefa Vláchy: „[...] jednání jsou velmi tvrdá. Z dlouhodobého hlediska se stále obáváme o ztrátu umělecké autonomie Moravské filharmonie, snížení počtu koncertů, zhoršení kvality. Jednoduše řečeno, je zcela naivní si myslet, že méně zaměstnanců bude současně dělat více práce, v lepší kvalitě, a to za stejné nebo horší peníze. Tato reforma bohužel nemá daný žádný pozitivní cíl, ke kterému by se mohli zaměstnanci upnout.“⁹⁸

⁹⁶ Tamtéž, s. 4.

⁹⁷ Tamtéž, s. 3.

⁹⁸ Tamtéž, s. 3-4.

3. ROZHOVORY

3.1. Vladislav Kvapil

Rozhovor se uskutečnil dne 17. 2. 2025.

Když se řekne Moravská filharmonie Olomouc, co se Vám vybaví jako první?

Zprvče moje srdeční záležitost, protože jsem Olomoučák a na výchovné koncerty filharmonie jsem chodil už jako malý kluk. Za druhé rodinné stříbro Olomouce. Za dobu, co jsem byl ředitelem, jsem přesvědčoval představitele města Olomouce o tom, že MFO je rodinné stříbro. Chytlo se to, politici to vzali za své a i na tiskových konferencích se takto o filharmonii vyjadřovali. Z toho jsem měl radost, protože v mých začátcích v 90. letech si to rozhodně nemysleli. Museli jsme je o tom našimi činy přesvědčit.

Než jste se stal ředitelem MFO, byl jste mnoho let jejím hráčem

Ano, od roku 1987 jsem byl hráč prvních houslí. Po revoluci se různě měnilo vedení a z funkce odstoupil Přemysl Chudoba. Na něj rád vzpomínám, protože to byl férový chlap. Všichni funkcionáři museli být v komunistické straně, ale on ze své pozice pomohl mnoha muzikantům. Hlavně, když měli problémy a byla jim omezována činnost. Po jeho odstupu se vypsalo výběrové řízení. Mí kolegové muzikanti a lidé z tehdejšího stávkového výboru mě vyzvali, abych se ho zúčastnil. Výběrové řízení jsem vyhrál a jmenovali mě do funkce na apríl, 1. dubna 1993. Bylo mi tehdy jen 32 let. Nastupoval jsem bez zkušenosti, bez znalosti hudebního managementu, s průměrnou znalostí angličtiny, ale s elánem a znalostí hudebního prostředí. Navíc nastupovala zlatá 90. léta a změnil se zřizovatel MFO. Předtím to byl kraj, pak město Olomouc. Mnoho věcí se nastavovalo od začátku, hledal se vztah město – filharmonie, řešily se finance a už tehdy se přemýšlelo o slučování. Já jsem přišel jako úplný zelenáč plný nadšení a chtěl jsem, aby MFO fungovala a měla kvalitní dramaturgii. Hudební management jsem se učil v praxi a za pochodu. Víte, že dramaturgie do zahraničí se tehdy sestavovala třeba i podle počtu míst v autobuse? Zní to směšně, že? Ale byla to realita, pokud jsme měli omezený rozpočet.

Jak jezdila MFO do zahraničí?

Vedle reprezentace našeho města to znamenalo i ekonomický přínos pro orchestr. Náklady jsme měli nízké, a tak jsme si mohli dovolit nabídnout západnímu trhu zajímavou cenu za vysoký umělecký zážitek.

Jak probíhal proces Vašeho přijímacího řízení v devadesátých letech 20. století? Musel jste už v té době předkládat strategický plán rozvoje?

Nic sepsaného jsem mít nemusel, ale jinak ano. Měl jsem promyšlenou určitou koncepci a prezentoval jsem ji přijímací komisi. Moje vize vzhledem ke všem změnám nebyla zcela relevantní a nejspíše ani nemohla být. My i představitelé města jsme se učili za pochodu. Pohovor byl o mých vizích a nebylo nastavené časové rozmezí, ve kterém by se měly uskutečnit. Postupně přicházela pravidla a nové zákony, které definovaly fungování Moravské filharmonie jako příspěvkové organizace města.

Je podle Vás důležité, aby ředitel hudební instituce typu filharmonie byl člověk s hráčskými zkušenostmi?

To je zajímavá otázka. Má to své výhody a nevýhody. Zpočátku velká většina ředitelů byla muzikanty. Výhodou bezesporu je, že znáte prostředí, potřeby a myšlení druhé strany. Problém je v tom, že vás všichni znají. Automaticky se očekává, že budete hodnější jako kamarád a kolega. Vy však postupně poznáváte, jak funguje orchestr, poznáváte pravidla hudebního byznysu, ekonomické souvislosti, které mají nesporně vliv na provoz orchestru a všech hudebníků. Management je teorie a praxi pomáhá znalost prostředí.

Když jste tvořil dramaturgii koncertních řad, jaké dílo či skladatel byl zaručený úspěch v návštěvnosti?

Těch bylo mnoho, ale uvedu tyto příklady. Když by se hrála v každé sezoně Dvořákova Novosvětská, lidé přijdou, protože to je „pop music“ v klasické hudbě. Většina to zná, některé pasáže si notoricky pobrukují. Novosvětská je jistota. Další jistota je Beethovenova Pátá symfonie, Carmina Burana Carla Orffa nebo Mozartovo Requiem. Tím ale nechci říct, že MFO v té době hrála jen tato díla.

U MFO jste strávil více než 20 let. Jak se za tu dobu proměnili posluchači MFO a v čem?

V počátcích mého působení posluchačů tolik nebylo. Postupem času se ale podařilo vyprodávat všechny cykly. Na atraktivní koncerty v abonmá jsme dokonce dávali přístavky. Publikum možná trošku omládlo, pevné jádro však sestávalo neochvějně ze stále stejných tváří, kteří na MFO chodili pravidelně.

Na jaké cross-over projekty rád vzpomínáte?

Pro lidi v dnešní době musíte pořád něco vymýšlet. Potřebují fúzi, to je moderní a zajímavé. Přiláká to publikum, které by nikdy na symfonický koncert nepřišlo, a také lidi, kteří by jen tak nepřišli na pop či jazz koncert. Dělali jsme krásné projekty s Čechomorem a Karlem Holasem, s Jiřím Pavlicou a Hradišťanem. Vysokou laťku-nastavil i koncert s Mekym Žbirkou k jeho 60. narozeninám v O2 aréně, to jsme opakovali i ve sportovní hale UPOLu v rámci festivalu Dvořákova Olomouc. Meky byl velmi milý a skromný člověk, vážil si svých fanoušků. Další úspěšný projekt byl s Petrem Jandou a kapelou Olympic. Tam to pod podiím úplně vřelo a tancovalo se. Crossovery se nám dařily. Vždy jsme dbali, abychom nesklouzli k laciné podbízivosti. Když crossover, tak kvalitní.

Za Vašeho působení MFO podnikla mnoho zahraničních výjezdů. Které pro Vás jsou nezapomenutelné?

Určitě to bylo evropské turné s tenorovou hvězdou Josém Curou. Tehdy se k tomu MFO přichomýtl zcela náhodou. Původně nabídka přišla Symfonickému orchestru Českého rozhlasu, ale tehdejší šéfdirigent Vladimír Válek nebyl ochotný pustit svůj orchestr do zahraničí s jiným dirigentem. Nabídl jsem tedy jako náhradu MFO a jelo se. A pak to bylo turné v čínském Hongkongu.

Co byste MFO popřál do dalších let?

Přeji filharmonii ke krásným 80. narozeninám, aby byla sama sebou a byla samostatná.

3.2. Jonáš Harman

Rozhovor se uskutečnil dne 14. 2. 2025.

Když se řekne Moravská filharmonie Olomouc, co se Vám vybaví jako první?

Vybaví se mi sedm let mého života. Vybaví se mi konkrétní lidé, Reduta, projekty, které jsme udělali a které se podařily. Je samozřejmě otázkou, co se člověku vybaví za deset nebo dvacet let. V zásadě se mi ale nyní vybavují pozitivní emoce. I přes všechny věci, které se ke konci děly. Člověk se snaží negativní aspekty vytěšňovat. To, co dlouhodobě řešil, a z různých důvodů se nepodařilo. Třeba vztah zřizovatele k MFO byl za mého působení vždycky takový divný, respektive přístup zřizovatele k MFO byl všelijaký.

Co jste za sedm let svého působení považoval za největší výzvu, kterou jste chtěl překonat?

Největší výzva, která se mi bohužel ale nepovedla v plné míře, byla zachování autonomie filharmonie. Přesvědčit zřizovatele, že filharmonie, tak jak je postavená, tak jak je institucionalizovaná, tak je, respektive má být i chtěná. Částečně se podařilo, aby politici získali vizi o MFO, k čemu je dobrá a proč ji mají. Přestože jim byla trochu podprahově vnuknutá a oni ji vlastně z velké části převzali.

V marketingu, v plánování sezony i ostatních aktivitách bylo mým cílem, aby se MFO stala nejdůležitějším vývozním artiklem Olomouce. Nástrojem pro diplomacii města a prostředkem, či spíše příležitostí pro rozvíjení vztahů. Hodně jsem o tom nejen mluvil, ale také jsme na tom v MFO aktivně pracovali prostřednictvím konkrétních různorodých aktivit a projektů. Je dobře, že to následně někteří politici převzali a mluvili o filharmonii stejně, začali v ní vidět přesně tuto příležitost. Troufnu si tvrdit, že po celou dobu existence MFO, i bezprostředně po pandemii COVID-19 bylo zřejmé, že MFO má v Olomouci své místo a je platná na mapě veřejné kulturní služby. Budovali jsme širokou nabídku pro posluchače a stoupalo množství abonentů. Bohužel, v poslední době to zřizovateli zjevně nestačilo, měl pochybnosti o smysluplnosti financování. Dříve se o MFO říkalo, že je to rodinné stříbro, ale v okamžiku, kdy to přestalo stačit, jsem se soustředil na to, aby byla vnímána šířeji; v poslední době se tak toto rčení o rodinném stříbře proměnilo spíše na vývozní artikl. MFO na rozdíl od divadla jezdila na zájezdy např. Chorvatsko, Polsko, Rakousko. Není to nic proti divadlu, je to dané typem produktu. Se Smetanovou Prodanou nevěstou do Švýcarska nejspíš divadlo nepojede. Ve Švýcarském Luzernu, partnerském městě Olomouce, turné MFO v lednu 2023 významně pomohlo resuscitovat partnerství. Luzern praktikuje politiku, že pokud mu partnerství nic nepřináší, tak jej vypovídají. Turné MFO spolupráci obnovilo a pak se na to navázali další věci např. týkající se odpadového hospodářství. Nezávisle na nás umělec Tomáš Junker alias Pauser získal v Luzernu umělecké stipendium. A myslím si, že právě MFO má lví podíl v opětovném navázání vztahů. Přesto, nebo možná právě proto mě mrzí, že to nakonec stejně kvůli politickému rozhodnutí vedlo k zániku filharmonie jako autonomního subjektu.

Co děláte od ledna 2025, kdy jste přestal být ředitelem MFO?

Formálně jsem do konce března zaměstnaný u MFO, protože zánikem funkce nezaniká pracovní poměr. Proběhly formální náležitosti, tedy nabídka alternativního pracovního

zařazení, kdy mi byla nabídnuta mimo jiné i funkce náměstka pro filharmonii, kterou jsem odmítl. Od počátku konzistentně a veřejně říkám, že se v nové instituci z řady důvodů profesních, morálních a jiných angažovat nechci. Teď zvažuji nabídky, které mám, a které se týkají spolupráce s jinými subjekty v kultuře nebo managementu obecně. Takže zatím jsem krátkodobě prakticky na volné noze, a jelikož jsem muzikant, tak jsem se teď vrátil i k hraní. Chodím hrát do divadelních orchestrů v Ostravě, Opavě a Brně. Užívám si trochu volna, které si myslím, po sedmi letech tak trochu zasloužím.

Jaká byla Vaše cesta k pozici ředitele MFO?

Ono to trochu souvisí s mým studiem tuby na konzervatoři. Věděl jsem, že prosadit se nebude úplně jednoduché, protože pracovní místo na ten nástroj ani není v každém orchestru. Začal jsem se tedy zajímat i o hudební management. A když jsem se potom rozhodoval, kam jít na vysokou školu, tak byla možnost jít studovat tubu buď do Bratislavy, nebo do Prahy. V Praze se ale tou dobou měnil pedagog a bylo nejisté, zda studium v daném roce vůbec otevřou. Dal jsem si přihlášku do Bratislavy a ještě na hudební management do Brna na JAMU a přijali mě na obě školy. Studoval jsem je paralelně, některé předměty byly stejné, tak jsem si je mohl nechat uznat. A od té doby jsem se v hudebním managementu angažoval profesionálně. Po studiích jsem pracoval pro firmu s hudebními nástroji, čistý byznys, nic v zásadě kulturního ani uměleckého. A díky shodě okolností jsem se dozvěděl o konkurzu na ředitele MFO. Tenkrát mi o nic nešlo, prostě jsem to šel zkusit.

Na výběrovém řízení jste předkládal strategický plán pro rozvoj MFO. Když byste to nyní zhodnotil, jak se Vám ho podařilo naplnit a uskutečnit?

Ano, já jsem tehdy předkládal koncepci, protože to bylo součástí podmínek přijímacího řízení. Pravda je, že snad jen jednou po mně chtěl zřizovatel tu koncepci aktualizovat, respektive spíš, ji po mně chtěli odprezentovat a ani to nebylo o nějaké aktualizaci. Myslím si, že na straně zřizovatele se v podstatě koncepcí MFO nikdo od doby mého konkurzu nezabýval. Což si myslím, že je a bylo špatně. Je to jeden z pilířů, podle kterého se ředitel má hodnotit a kontrolovat.

Když jsem dělal ve funkci zásadní či strategická rozhodnutí, tak jsem se do té koncepci díval a musím říct, že zejména první dva roky jsem opravdu podle ní postupoval. Některé cíle se, pod tíhou času, nepodařilo naplnit nebo přestaly být aktuální. Z většiny se to podařilo. Podle mého názoru by koncepce samotná měla být psaná dost prakticky až pragmaticky. Samozřejmě je potřeba mít generální vizi a definovat dlouhodobé poslání organizace. Ale upřímně řečeno,

když taková koncepce má mít podle zadání třeba deset stran, tak to rozhodně není o tom, že tam budu na pěti stranách popisovat vzdušné zámky, ale spíše o to víc by to mělo být konkrétní – data, čísla, fakta, termíny, měřitelné ukazatele atd. Já jsem svou koncepci pro MFO tak měl, protože jsem věděl, že se podle ní budu chtít řídit. Byla tedy psaná velice konkrétně, např. v další sezoně vyřešit otázku šéfdirigenta, vyřešit jednotný vizuální styl MFO, atd. Snadno měřitelné cíle. A když jsem si dělal svoji interní revizi, tak musím říct, že stěžejní pilíře se podařilo naplnit. Několik příkladů, co se v MFO stalo právě proto, že bylo součástí mé koncepce.

V čase mého nástupu k MFO v lednu 2018 byl Petr Vronský, tehdejší šéfdirigent, v polovině své poslední sezony. Tuto informaci mi odcházející ředitel Vladislav Kvapil při předání pozice. Nebylo v mých silách obsadit od další sezony nového šéfdirigenta, tak jsem se s Petrem Vronským domluvil na výpomoci, že bude pověřený šefováním a sezona 2018/2019 byla o hledání nového šéfdirigenta, kterým se stal Jakub Klecker.

Vysoutěžil jsem veřejnou zakázkou nový vizuální styl. Reorganizoval jsem MFO, protože jsem chtěl zřídit samostatné oddělení marketingu, které tam předtím nebylo. Zjednodušili a sjednotili jsme prodej vstupenek, zejména v online prostředí. Vzpomínám si, že když jsem nastupoval do MFO, tak filharmonie fungovala přes Ticketportal, kde se vyčlenilo určité množství vstupenek, ale ten prodej jako takový neprobíhal přes Ticketportal ze 100%. Byly dva zdroje příjmů z prodeje lístků nezávislých na sobě. Když si člověk přišel do pokladny MFO, dostal klasický lístek, přes Ticketportal ten jejich generovaný a navzájem to nespolupracovalo. Zřídili jsme tedy jednotný elektronický ticketing. Teď už je jedno, zda si člověk lístek koupí online přes počítač, nebo u paní pokladní, oba lístky jdou z jednoho prostředí a my vidíme na jednom místě, kolik máme prodáno. Jednoduše větší provozní efektivita, to je základ pro to, aby se mohlo soustředit a budovat umění.

Je podle Vás důležité, aby ředitel hudební instituce typu filharmonie vedl člověk s hráčskými zkušenostmi?

Myslím si, že ano, zejména v rámci interní komunikace. Vždy je lepší, když mezi muzikanty přijde někdo, kdo když už není přímo muzikant, tak má k tomu oboru nějakou afinitu. Akademik či hudební teoretik je pořád lepší volba než někdo, kdo vystudoval jen technický obor či ekonomii. Dokonce si myslím, že čím je organizace menší, zejména v té administrativní složce, tím je to důležitější.

Jak byste zhodnotil, na stupnici od jedné do deseti, jak Vás studium připravilo na reálné řízení hudební instituce?

Bez přehnané kritiky, že by to na JAMU nedělali dobře, bych to umístil kolem pětky, maximálně šestky. Možná už je to dnes jinak, jsem z té školy dvanáct let pryč. V době mých studií to stoprocentně naplňovalo jen toho, kdo opravdu věděl, co přesně chce po škole dělat. A každý se v tom našel trochu jinak, někdo víc, někdo méně.

V době mých studií se na JAMU řešilo, co má být oním prototypním výstupem, jakýmsi profilem absolventa. Později se formulovalo, že v bakalářském studiu to bude produkční – výkonná síla, po magisterském studiu producent – ten, kdo věci iniciuje, vymýšlí, vytváří. I tak to bylo dost široká specifikace. JAMU byla samozřejmě hodně zaměřena na to, čemu se věnovala celá škola. Největší praxi jsme dělali v komorní opeře, která ve svých inscenacích často nebyla vlastně ani komorními operami. Zpětně to беру jako dobrou zkušenost, protože jsem se dostal k hudebnímu divadlu a pět let nabíral zkušenosti z tohoto oboru. Proto dnes mohu bez nadsázky říct, že vím o hudebním divadle jako ředitel filharmonie více, než řada ředitelů divadel o filharmonii.

To, co mi ve studiu chybělo, byly například přednášky zaměřené na zákoník práce. Měli jsme ve studiu zkoušky z velkého množství práva, např. občanský zákoník či autorský zákon, ale zákoník práce tam nebyl. Když jste v pozici zaměstnavatele, zvláště ve veřejné sféře, je to věc velmi potřebná. Samozřejmě chápu, že prototypem studenta není vždy statutár (zaměstnavatel), ale obecně je dobré tento kodex znát.

Jak probíhal Váš běžný pracovní den ředitele MFO?

Žádný prototypní pracovní den asi nepopíšu, jelikož záleželo na mnoha proměnných, mimo jiné třeba i na tom, jaké zrovna bylo období v sezoně, resp. v kalendářním roce. Zda se například jednalo o období, kdy se připravovala nová sezona, nebo ke konci roku dělalo účetnictví a výkazy činnosti. Obecně, většinou jsem přicházel mezi 8:30-9:00 a zůstával jsem tak dlouho, jak bylo potřeba. Někdy i do večera, protože té provozní operativy bylo docela dost. Zpětně bych se dnes asi více soustředil na strategicko-koncepční linku. To by samozřejmě ale znamenalo více bojovat u zřizovatele za rozšíření managementu, aby měl člověk na strategické aktivity více prostoru. V překladu to ovšem znamená za více peněz pro organizaci, lidi musíte z něčeho zaplatit. MFO také dlouhodobě řeší své zázemí, které není ideální. Kanceláře nejsou příliš velké a už teď v nich lidé sedí po dvou, po třech. Noví

zaměstnanci by si pořádně neměli kam sednout, takže bych ruku v ruce s personálním posílením více akcentoval i toto.

Jak se z pozice ředitele díváte na technologie? Je za Vás streamování budoucí cesta pro orchestry k získávání dalších financí?

Tyto nové technologie určitě mají své uplatnění a některé instituce je aktivně využívají mnoho let. Nemyslím si ale, že by to nahradilo posluchače v sálech. Například díky streamování se zvyšují čísla poslechovosti napříč celým světem. Je to ale svět obrovské konkurence a není možné, aby instituce typu MFO pouze streamovala. To bychom finančně nepřežili. Navíc zážitek z osobní návštěvy koncertu, když pod vámi rezonuje i židle, to žádná technologie nenahradí.

Za mě nové technologie mohou nabídnout potenciál v efektivitě při běžném provozu, např. místo papírových materiálů mohou všichni hrát z tabletů. Myslím, že u nás například Jihočeská filharmonie v Českých Budějovicích to již používá. Nebo umělá inteligence by mohla zvládat přepis not, možná i tvorbu aranží, a jen se to po ní zkontroluje. Dokážu si i představit, že by někteří zainteresovaní fajnšmekři v aplikaci nahlíželi do partitury v průběhu koncertu a v reálném čase by jim aplikace ukazovala kde přesně se v partituře aktuálně hudební dění na pódiu nachází.

Jaká je, podle Vás, pozice šéfdirigenta Zsolta Hamara v současné době (únor 2025)?

Jeho pozice v prosinci 2024 a v únoru 2025 je zásadně rozdílná. Ke konci roku byl prostě šéfdirigentem MFO.. Přičemž z mého pohledu, a to není nic, čím bych se tajil, to očekávání, které měl jako šéfdirigent přinést, spíše nenaplnil. Když po dvou letech jeho působení proběhla evaluace na jeho práci, tak dopadla půl na půl. Umělecká rada doporučila kontrakt prodloužit. Kdyby záleželo čistě na mně, neprodloužil bych. Nicméně s ohledem na globální situaci kolem MFO jsem chtěl být korektní vůči budoucímu novému managementu a vůči zřizovateli. O prodloužení jsme rozhodovali v srpnu a součástí podmínek pro výběrové řízení na ředitele v říjnu obsahovalo představení člověka, který bude šéfdirigentem. Přišlo mi nevhodné už v srpnu dát Z. Hamarovi smlouvu na další tři roky, protože tím bych do značné míry zablokoval možnost na změnu. Takže se opce na prodloužení odložila.

Podle všeho je v únoru 2025 Z. Hamar zamýšleným kandidátem pro pozici generálního uměleckého ředitele. A myslím, že je tam k tomu i jakási afinita nebo se s tím i částečně počítá a má to takhle i od ředitele Gerneše přislíbené, dost to zmiňuje vve své konkurzní koncepci.

Zatím jsem ale neporozuměl tomu, jak to bude přesně fungovat. Bude to něco jako pozice Generalmusik Direktor (GMD) jako byla například pozice Tomáše Netopila v Essenu (Aalto Musik Theater a Philharmonie Essen)? Bude třeba rozhodovat i o tom, které obsazení bude zpívat premiéru opery a které tam vůbec nebude, nebo která verze instrumentace se bude hrát? Nebo bude řešit jednotlivé úvazky v orchestru? To vše je už poměrně vysoce manažerská věc a tím pádem by měl být in-house zaměstnanec, což šéfdirigent v MFO není a nikdy nebyl...

Co byste MFO popřál do dalších let?

Já bych popřál, ať si MFO najde své místo na slunci v jakémkoli organizačním uspořádání. Budoucí doba je nejistá a slučování vypadá jako budoucí trend. V kultuře nemusíme chodit daleko, ministerstvo chce sloučit Institut umění divadelního ústavu (IDU) a Národní informační a poradenské středisko pro kulturu (NIPOS). Půl poslanecké sněmovny chce sloučit Českou televizi a Český rozhlas. V Ostravě uvažují o tom, že festival MHF Leoše Janáčka přidají k filharmonii. V Olomouci tak, jak je to nastaveno teď, to moc nedává smysl. Byla by velká škoda, aby Olomouc přišla o svůj symfonický orchestr.

3.3. Jiří Mikula

Rozhovor se uskutečnil dne 21. 3. 2025.

Když se řekne Moravská filharmonie Olomouc, co se Vám vybaví jako první?

Vybaví se mi hlavně výborný orchestr, se kterým jsem moc rád spolupracoval a do dneška spolupracuji, i když mnohem méně než bych si přál.

Jak jste se k MFO dostal?

To je zajímavá historie, protože MFO byla najatým orchestrem pro celostátní dirigentskou soutěž. Ta začínala 18. listopadu 1989. Já jsem byl tehdy vyslán povinně ještě s jedním spolužákem. My jsme tenkrát o žádné revoluci ani nevěděli, protože jsme leželi v partiturách. Soutěž proběhla a řízením osudu jsem ji vyhrál, dokonce nebylo uděleno ani druhé místo, ale koncert vítězů se z logických důvodů nekonal, respektive se přeložil asi o tři měsíce. S MFO jsem začal spolupracovat, pravidelně jsme jezdili díky mým kontaktům do zahraničí a později mi nabídli pozici šéfdirigenta.

Jak začaly Vaše výjezdy do Francie?

Já jsem v tom podobném období ve Francii vyhrál mezinárodní dirigentskou soutěž Yehudy Menuhina, a to mi umožnilo jezdit do francouzské Remeše a vzít si s sebou svůj orchestr. Vize byla taková, že budeme hrát na významných zahraničních podíích, což se tenkrát dařilo. Tenkrát jsme byli orchestr, který jezdil nejčastěji hrát ven do zahraničí. Členové orchestru z toho byli nadšení, protože do té doby nikam nejzdili. Na to vzpomínám moc rád a na ty lidi taky. Někteří z nich ještě s MFO hrají.

Jak byste zhodnotil spolupráci s ředitelem Vladislavem Kvapilem?

Spolupráce byla výborná. My jsme se znali již z dřívější doby, když ještě nebyl ředitelem. Já jsem byl šéfdirigentem Poděbradského symfonického orchestru, než se zrušil. A s tímto orchestrem jsem také jezdil často do zahraničí a občas jsem s sebou bral hráče na výpomoc. Vladislav Kvapil byl výborný houslista, který s námi jezdil. Měli jsme vzájemně dobré vztahy. Zájezdů bylo opravdu hodně a nebylo jednoduché vše zorganizovat, ale fungovalo to.

Dramaturgii koncertů jste si tvořil sám nebo ve spolupráci s někým?

Dramaturgii jsem dělal hlavně já. Zastávám názor, že u symfonického orchestru je funkce dramaturga zbytečná. Šéfdirigent by měl rozhodnout, kdo co bude dirigovat. Občas jsme náplň koncertů mezi sebou prodiskutovali, ale v zásadě to byla hlavně má práce.

Jaký koncertní prostor, ve kterém jste s MFO vystupoval, Vám přišel nejvíc sympaticky?

Sál filharmonie je výborný a zrekonstruovaný je ještě lepší. Ale i předtím to bylo akusticky poměrně dobré. Zázemí tam není moc velké, ale nám to stačilo. Jezdilo se také hodně po okresních městech. Vzpomínám si, jak jsme hráli v Prostějově a já jsem tam před koncertem málem uhořel. Hráli jsme tenkrát s Václavem Hudečkem Mendelssohnův Houslový koncert a my byli s Václavem společně v jedné šatně. Tam bylo takové malé umyvadlo, nad kterým byla malá karma s plamínkem. Já si těsně před výstupem chtěl ještě umýt ruce, a jak jsem se sklonil k umyvadlu, tak mi od plamínku chytli vlasy. Václav odhodil svoje stradivárky a začal mne hasit, i tak jsem měl minimálně polovinu vlasů sežehlých. A jestli si dobře vzpomínám i on se trochu popálil. A pak jsme šli koncertovat.

Máte v orchestru oblíbený hudební nástroj?

Hoboj, protože já jsem vystudovaný hobojista.

Jaký nástroj je za Vás v orchestru nedoceněný?

V mém případě jsou všechny nástroje důležité. Asi je pravda, že pokud bude chybět jeden sekundista, tak to nebude tak rozpoznatelné oproti tomu, kdyby chyběl třeba jeden klarinet. Také se často řeší, zda bude zaměstnaná harfa. Ten nástroj, pravda, nehraje vždy a pořád, ale je to důležitý nástroj. Když se bere výpomoc, většinou přijde někdo, kdo potřebnou skladbu v životě nehrál. Pokud je zaměstnanec, má skladbu v repertoáru a práce bývá lepší.

Jak byste popsal rozdíly mezi českým orchestrem a zahraničním?

Vezmu to na příkladu, v Koreji jsou všechny orchestry soukromé. I operní společnosti jsou soukromé. Neexistuje tam nic jako Státní orchestr či Státní divadlo, ani odbory. Hráči jsou pod mnohem větším tlakem. Vědí, že když nezahrajou, tak mohou na hodinu skončit. U nás je to složitější, protože jsou odbory, smlouvy a závazky, sociální jistoty. Než vyhodíte hudebníka, byť je prokazatelně neschopný, je to dlouhodobý proces. A ještě ho spoluhráči z nějaké falešné kolegiality brání.

Měla MFO za Vašeho působení své specifikum, kterým se odlišovala od jiných orchestrů, se kterými jste spolupracoval?

Ano, muzikanti byli úžasně pohotoví. Na jednom zájezdu v Remeši jsme obden vystupovali s jiným repertoárem. A nebyly to žádné jednoduché skladby. A také se vždy koncem sezony natáčela CD s vážnou soudobou hudbou. Často to byly neuvěřitelně těžké kusy, za mě nehratelné, ale oni vše zahráli a CD se během dvou týdnů natočilo. To tedy teda opravdu umí málokterý orchestr. Také jsem velmi oceňoval, že půl hodiny před zkouškou byl orchestr na svých místech a rozehrávali se, cvičili. Tehdejší koncertní mistr Antonín Hradil si kolikrát pozval svou skupinu a společně řešili obtížná místa.

Co byste MFO popřál do dalších let?

Chtěl bych ji popřát, aby ty změny, které se teď staly, neměly na její existenci, úroveň a počet hudebníků vliv.

3.4. Petr Vronský

Rozhovor se uskutečnil dne 26. 2. 2025.

Když se řekne Moravská filharmonie Olomouc, co se Vám vybaví jako první?

V podstatě můj život. Mám takový okřídlený slogan, že Moravská filharmonie a já jsme vznikli za posledních výstřelů druhé světové války. Můj otec se vracel s armádou a zůstali někde u

Zelené hory, maminka za ním přijela a tam ve šťastných měsících lásky jsem vznikl já a také Moravská filharmonie. Můj otec, houslista, do Olomouce později přišel s Františkem Stupkou, to mi byly tři roky. Už jako kluk jsem chodil na zkoušky a pozoroval Nohejla, Vondrušku, Konvalinku a další dirigenty při práci. Já tehdy po vzoru otce studoval hru na housle a tehdy bylo v té profesi nejvyšší metou být koncertním mistrem České filharmonie nebo Národního divadla. A otec mi často říkal, že bych byl koncertní mistr k ničemu, když nebudu mít orchestrální praxi. Rok jsem strávil s MFO jako elév.

Měl jste dobře nastartovanou houslovou kariéru, proč jste změnil zaměření?

Díky studiu jsem šel studovat do Plzně a tam tehdy byly velmi inspirující osobnosti jako Bohumír Liška a Karel Vašata. Zjistil jsem, že housle nejsou vše a chtěl jsem dirigovat. Konzervatoř jsem dokončil. Měl jsem papír, uměl řemeslo a šel jsem se na AMU stát dirigentem.

Vy jste MFO dirigoval už v roce 1970 jako laureát dirigentské soutěže. Mohl byste zhodnotit, jak hrál orchestr tehdy a jak v roce 2005, když jste nastoupil jako šéfdirigent?

Zrovna to dirigování v roce 1970 byl můj první výstup se symfonickým orchestrem. Do školy jsem sice chodil, ale praxi jsem žádnou neměl. Na soutěž jsem se připravoval provizorně. Připodobnil bych se ke klavíristovi, který si na stůl nakreslí klávesy, na nich hraje a pak se jde utkat s ostatními, kteří mají normální nástroj. Hodnocení se nebude týkat jen MFO, ale všeobecné úrovně hry orchestrů u nás v sedmdesátých letech. Zejména v dechových nástrojích je to nepředstavitelný kvalitativní skok vzhůru. Tenkrát nebyly k dispozici kvalitní špičkové nástroje, zvláště v menších orchestrech, takže ta hudba často neladila. A bylo úplně jedno, jestli jste měl nástroj svůj nebo zapůjčený od orchestru.

Máte v orchestru oblíbený hudební nástroj?

Nemohu říct, já miluji všechny nástroje od těch nejhlubších až po ty nejvyšší.

Jaký nástroj je za Vás v orchestru nedoceněný?

Žádný jím nemůže být. Hodně lidí třeba řekne, že bicí tam do toho jen „bouchají“, ale oni v dnešní době mají tolik možností, že také hrají. Mají nádherné činely, velké bubny a z toho musí vyjít, vyloudit nádherný zvuk. Na melodické nástroje, jako jsou marimby, xylofony, atd. již hrají čtyřmi paličkami. Mladí jsou v tom dobře trénovaní.

Na co jste za třináct let u MFO obzvlášť pyšný?

Ve spolupráci ředitelem Kvapilem se MFO po dlouhé době podařilo vystoupit na Pražském jaru. Byla to geniální strategie postavená na violoncellistovi Mischovi Maiskym. Na MFO by v Praze nikdo nebyl zvědavý, ale na Maiského? To už byla jiná. V programu jsme měli také Serenádu pro orchestr od Iši Krejčího a noviny se tenkrát mohly zbláznit, protože to byla krásná neoposlouchaná muzika.

Máte před koncertem svůj specifický rituál?

Vyloženě nemám, jen se potřebuji odpoledne dobře vyspat. Vygumuji si tím dopolední zkušení nebo generálku a na koncert mám čerstvou hlavu. Když to neudělám, hudba mi v hlavě pořád běží a nejsem soustředěný. A já potřebuji večer přijít na výkon v optimální kondici tělesné i duševní. Na zájezdu si pak třeba k sobě dám tři židle, na chvíli si lehnu a vypnu.

Jak jste se podílel na tvorbě koncertní dramaturgie MFO?

Podle mě byl Vladislav Kvapil správný člověk na svém místě, se kterým jsem si velmi rozuměl. Věřím, že kdyby byl stále ředitelem MFO, jsem u ní i já. Díky tomu, že jsme si rozuměli lidsky, rozuměli jsme si i v dramaturgii a nebylo mezi námi žádné nepříjemné pnutí. Já občas dával návrhy toho, co by se mi v programu líbilo, on to sestavoval.

Co byste MFO popřál do dalších let?

Ted' už je to Moravské divadlo Olomouc a Moravská filharmonie Olomouc, příspěvková organizace. Já mám svátek na Petra a Pavla, tak bych jen popřál MFO a MDO k tomu výročí všechno nejlepší.

3.5. Jakub Klecker

Rozhovor se uskutečnil dne 22. 1. 2025.

Když se řekne Moravská filharmonie Olomouc, co se Vám vybaví jako první?

Vybaví se mi příjemný kolektiv, příjemná práce s mnohými lidmi. Pan ředitel Jonáš Harman mně a Ivaně Kalině Tabak nechával volnou ruku při tvoření koncertní dramaturgie. Mohli jsme umělecky modelovat a ztvárňovat jednotlivé sezóny. To bylo velmi cenné. Také se mi vybaví obrovská historie, která za MFO je a s tím se mi hned vybaví i řada jmen. Můj předchůdce Petr Vronský byl šéfdirigentem třináct sezon. Rozhodně bylo na co navazovat a velký závazek to tehdy byl. Je toho mnohem více, co se mi vybaví. Nejde jednoznačně říci, co je to nejvíc.

Když jste nastoupil jako šéfdirigent MFO, měl jste vizi specifického repertoáru?

V Olomouci je hodně konzervativní publikum. Malými krůčky jsme posluchače učili něčemu novému. Snažili jsme se postupovat velmi citlivě, aby to vzali za své. Většinou jsme vzali dvě záchytné skladby, na které lidi přijdou, a k tomu jsme přiřadili jednu skladbu, která kolikrát nikdy v Olomouci nezazněla. Také jsme chtěli rozšířit nabídku o zajímavé sólisty, nejen z českého prostoru, ale také ze zahraničí. Chtěli jsme, aby nabídka byla opravdu pestrá a publikum si mohlo vybírat z kvalitních hudebních kusů. Samozřejmě to bylo omezené i možnostmi, protože sál v Redutě není úplně největší. Bohužel moje období u MFO bylo poznamenáno z velké části pandemií covid-19 a tím, že jsme nemohli vystupovat pro veřejnost. Hráli jsme velmi intenzivně koncerty online a pravidelně jsme streamovali. Hlavně jsme nechtěli, aby se hráči dostali do nějaké psychické nepohody.

Když jste streamovali online, snažili jste se zachovávat to, co jste měli v dramaturgii naplánováno, nebo jste změnilí plány a připravili pro diváky posluchačsky atraktivnější program?

Ano. Snažili jsme se, pokud to bylo možné, zachovat alespoň sólistu. Pamatuji si na koncert s Honzou Mráčkem, dá se říci první po delší době pauzy od hraní. Já ani nevím, jestli v Olomouci vůbec hrál předtím, ještě jako mladý. Ale museli jsme změnit obsazení koncertu jen na smyčcový orchestr. Hráli, myslím, Mendelssohna, teď si přesně nevybavuji. A vždy jsme respektovali vládní nařízení, která se různě měnila. Pamatuji si, jak jsme streamovali novoroční koncert. Rozdělili jsme smyčce a dechy při natáčení do různých dní, každý natočil svůj part repertoáru a pak se to do videa smíchalo k sobě. A pak samozřejmě hraní v respirátorech a rouškách. Dirigování v roušce je také zážitek na celý život, to bych opravdu nechtěl zažít znovu. Tehdy bylo potřeba se s tím popasovat.

Pamatuji si poslední koncert před lock downem, hráli jsme Mahlerovu Čtvrtou symfonii, kterou jsem si chtěl už dlouho nastudovat. Bylo to tehdy se sólistkou Markétou Klaudovou, která zpívala v poslední větě. V první půlce jsme hráli nějakou Haydnovu symfonii. Celý ten program byl v G dur, to si pamatuji. Bylo to takové pozitivní. A ještě jsem na první polovinu koncertu udělal vídeňský posaz orchestru. To znamená, že jsem měl sekundy napravo, naproti primu a na Mahlera si potom už sedli normálně. Tak třeba i toto jsem zkoušel aplikovat. Tady třeba mohl nastoupit u některých hráčů problém, že na to nejsou zvyklí a že to neumí takto hrát. I s tímto jsem se setkal, ale o tom to je, že člověk stále hledá nějaké cesty.

Během Vašeho působení s MFO vystoupila řada sólistů, byť to bylo poznamenáno covidovou pandemií. Zavzpomínáte na jeden nebo dva konkrétní sólisty či koncerty?

My jsme měli oslovená hezká jména, bohužel covid hodně narušil a pak už se to nepodařilo realizovat. Měli jsme koncerty se všemi koncertními mistry České filharmonie, např. s violoncelistou Václavem Petrem jsme dělali Dvořáka. I v tomto ohledu jsem hodně komunikoval s dramaturgyní Ivanou Kalinou Tabak, která přinášela tipy na sólisty. Např. klavíristka Tamara Stefanovich. Další zajímavá cesta pro menší filharmonii je spojit vystoupení s mladými umělci. Mladý si může obohrát repertoár, který třeba použije později. A je to takový kontrast k legendárnějším umělcům, kteří se třeba uvolí přijet do Olomouce.

Jaký koncertní prostor, ve kterém jste s MFO vystupoval, Vám přišel nejvíc sympatický?

Asi Musikverein ve Vídni. Když jsem tam stál na pódiu, tak mi ten sál přišel strašně vybydlený oproti tomu, jak ho člověk vidí nazdobený při novoročních koncertech. Najednou jsem zjistil, že je to úplně obyčejný sál. A tam to jelo jedno za druhým, jeden koncert v 15.30, druhý v 18.30, potom v 20.30. Opravdu velká zkušenost.

Máte v orchestru oblíbený hudební nástroj?

Já jsem šťastný, když je výborný hráč na jakýkoliv nástroj. Když to bere opravdu za své, přináší impulzy, a když vzájemná komunikace funguje na 100%. Od malička miluji bicí a velmi oceňuji, když je dobrý hráč na činely. Jsou hráči na činely a jsou mistři ve hře na činely, ti díky tomu zvuku činelů dodají dílu lesk. Je to opravdu nesrovnatelný rozdíl. V brněnské opeře působil pan Beneš, a když se rozezněla předehra Carmen, tak on to na ty činely vždy neuvěřitelně rozehrál. Jako malý jsem z toho byl nadšený.

Jaký nástroj je za Vás v orchestru nedoceněný?

Zase bych nejspíše odpověděl bicí, těm se věnuji opravdu velmi důkladně. Když člověk hraje ve skupině bicích nástrojů celý život, je to časem trochu provozní. Nechci se nikoho dotknout, ale na některé bicí nástroje není třeba tolik pravidelně cvičit. Jen když je těžká melodika na vibrafon nebo marimbu. Opravdu se snažím, když je nějaký zásadní moment u bicích, s tím pracovat v plasticitě, aby to mělo nějaký tvar a nebylo to jen ploché bouchání.

Plasticky se snažím pracovat i v jiných dílech. Třeba s klavírem Symfonie č. 4 Bohuslava Martinů, viz můj inaugurační koncert. Tam jsem si vymínil, aby klavír stál uprostřed orchestru.

Martinův klavír, kromě Šesté symfonie, aplikoval do všech svých symfonií a je to takový jeho královský nástroj v symfonické hudbě. A myslím si, že když by byl uklizený někde u stěny na boku, tak zaprvé nemáme vůbec žádný kontakt a za druhé není vodítkem pro ostatní nástrojové skupiny. V Redutě je to sice úzké, ale i když se rozdělili druhé housle s violami, dal se mezi ně klavír, tak si myslím, že to hezky fungovalo.

Co byste MFO popřál do dalších let?

Já bych byl rád, aby zůstala tím orchestrem, kterým 80 let byla. Aby čerpala z obrovské historie a nenechala si do toho mluvit. Aby lidé, kteří jsou její součástí, byli hrdí na to, že jsou MFO.

3.6. Zsolt Hamar

Rozhovor se uskutečnil dne 11. 2. 2025 v AJ, autorka udělala překlad do ČJ.

Když se řekne Moravská filharmonie Olomouc, co se Vám vybaví jako první?

První slovo je děkuji. Musím Vám vysvětlit proč. První pozvání do Olomouce jsem obdržel v roce 2021. V mém životě jsem se nacházel v bodě, kdy jsem chtěl ukončit svou kariéru. Byl jsem unavený. Během pandemie covid-19 jsem zpomalil, my dirigenti jsme neměli žádnou práci, žádné koncerty. Díky lockdownu jsem byl doma, měl čas na svou rodinu, čas na koníčky, to bylo krásné. Už v předchozích letech jsem obdržel několik pozvánek z Čech. Znal jsem Prahu, České Budějovice, Ostravu a velmi upřímně řečeno jsem vůbec netušil, kde je Olomouc. Přijel jsem tedy a už zkouška byla zajímavá. Hráči byli otevření, nebáli se práce a byli ochotni nechat se inspirovat. A hned po koncertě mi vedení předložilo možnost šéfdirigentské pozice. Takže jako první se mi vybaví slovo děkuji.

Kdy jste poprvé navštívil Českou republiku?

Můj první koncert byl v Praze s Jihočeskou filharmonií a houslistou Václavem Hudečkem. Myslím, že to bylo v roce 1997 nebo 1998. Když jsme se po letech potkali zde v Olomouci, byl jsem příjemně překvapený, že si na mě pamatoval. Opravdu úžasný člověk, nejen jako hudebník, ale také velká osobnost.

Jaká nová hudba s Vámi do Olomouce přišla?

Byl jsem velmi opatrný při výběru netradičních skladeb. Jsem velmi rád, že se podařilo do programu zakomponovat maďarského skladatele Bartóka. To je pro mne důležitý

krok, protože je to hudba mé mateřštiny. Blízká je mi hudba i Bohuslava Martinů a Gustava Mahlera. Doufám, že bychom mohli provést postupně všechny jeho symfonie.

V jednom z rozhovorů v roce 2022 jste byl dotázán, zda budete s MFO uvádět i vlastní hudební kompozice. Chci se zeptat, zda jste nějaké své dílo s MFO již uvedl?

Protože bude mít MFO jubilejní rok, na září se chystá oslavný zahajovací koncert. Pravděpodobně bude mít stejný program, který byl na prvním koncertě MFO před 80 lety. Dramaturgyně Ivana Kalina Tabak přišla s nápadem, že bychom do programu mohli zařadit i nějakou mou skladbu jako světovou premiéru. Zatím ale nic není definitivní. S MFO jsme hráli Mahlerovy písně, které původně složil jen pro hlas a klavír, a já jsem dílo orchestroval.

Jsou čeští hudebníci něčím specifictí?

Ano, to rozhodně jsou. Čeští hudebníci jsou precizní jako němečtí, ale ty hluboké slovanské emoce v srdci! To je velmi důležité mít.

Máte v orchestru oblíbený hudební nástroj?

Mým oblíbeným nástrojem je orchestr. Být dirigentem je pro mě nejkrásnější profese, protože zahrnuje hudbu a tvořit něco společně s ostatními lidmi. To jsou dvě nejdůležitější věci v mém životě. Nemohu tedy říct jen jeden nástroj, protože je to celý orchestr. Někteří dirigenti uvažují o orchestru, ve kterém je mnoho nástrojů, a pak jsou dirigenti, kteří uvažují o orchestru jako o jednom celku.

Jaký nástroj je za Vás v orchestru nedoceněný?

V mé mysli určitě ne. Pokud byste se mě zeptala, na který nástroj bych chtěl hrát ve smyčcovém kvartetu, mou odpovědí budou druhé housle. A proč? Protože pomáhají hrát prvním houslím krásnou melodii a pomáhají také viole držet rytmus. Myslím, že druhé housle v kvartetech mají velmi důležitou funkci.

Co byste MFO popřál do dalších let?

Já bych filharmonii moc přál několik věcí. Nejdříve trochu vychladnout, pak hledat své štěstí, aby byli lepší a lepší a dosáhli plného úspěchu v Olomouci, v České republice, ve světě.

ZÁVĚR

Osm desetiletí života orchestru se nedá vtěsnat do několika stran bez toho, aniž by člověk cítil hluboký respekt. Nejen k hudbě, ale především k lidem, kteří ji do Olomouce přinášeli a přinášejí. Tato práce vznikla z potřeby zaznamenat jejich úsilí, uchovat jejich příběhy a ukázat, jakou cestu Moravská filharmonie ušla od svých skromných začátků až k dnešní profesionální instituci s mezinárodním renomé. Navíc, ačkoli MFO patří k významným hudebním institucím v České republice, vědeckých zpracování její historie v knižních podobách je málo. V průběhu let vznikla celá řada různorodých pramenů od memoárové literatury po články v periodikách až po studentské práce, ale ucelená syntéza vývoje zaměřená pouze a jen na tuto instituci, sahající od poválečných počátků až po 80ti leté výročí, doposud chybí.

Moravská filharmonie Olomouc je těleso, jehož historie zdaleka nepůsobí jako uzavřená kapitola. Naopak, v jejím příběhu se neustále otevírají nové otázky, směry a impulzy. Tato práce se pokusila zachytit jak klíčové okamžiky jejího vývoje, tak osobnosti, které ji formovaly, a zároveň poukázat na proměny, jimiž orchestr procházel a prochází v kontextu politickém, kulturním i společenském. Od nadšeného poválečného vzniku přes éru budování profesionální úrovně, účast na prestižních národních i mezinárodních festivalech, dramaturgické výkyvy i pevná umělecká ukotvení až po současnost, kdy MFO představuje otevřenou, živou a mnohvrstevnatou instituci.

Ve své práci jsem se nesnažila pouze o výčet dat, jmen a událostí. Cílem bylo také připomenout konkrétní lidské příběhy, hledání, rozhodnutí a kompromisy. Úspěchy těch, kteří orchestr vedli, hráli v něm, nebo s ním jinak spolupracovali. Vedle archivních materiálů a literatury byly pro mě nesmírně cenné také rozhovory s šéfdirigenty a řediteli, kteří mi umožnili nahlédnout do zákulisí orchestru tak, jak to žádný archivní dokument nikdy nedokáže. Bohužel se nepodařilo domluvit a zajistit rozhovor s dirigentem Jinem Wangem, který byl prvním cizincem na pozici šéfdirigenta MFO a jistě by byl jeho příspěvek velmi cenný.

Jako autorka si velmi dobře uvědomuji, že ani přes veškerou snahu nemohu postihnout vše z bohaté historie orchestru. Moravská filharmonie Olomouc je organismus v neustálém pohybu, a ačkoli je její současná pozice nejistá a jasně nedefinovatelná, její příběh přesto pokračuje.

Na začátku všeho byla nejdůležitější odvaha. Dalibor Doubek možná nebyl výjimečný dirigent ani hudebník, ale nelze mu upřít kuráž ke smělému kroku založit orchestr. Měl kolem sebe vhodnou skupinu lidí, kteří tuto touhu sdíleli s ním a udělali vše pro to, aby orchestr vznikl. František Stupka z nadšených, ale mizerně hrajících muzikantů vykřesal život systematickou prací a svými nároky na výkon. Využil všech svých známostí a do Olomouce přivedl schopné muzikanty. Vybudoval silný, disciplinovaný a kvalitní orchestr, který byl schopen důstojné reprezentace na Pražském jaru. Jaromír Nohejl spojil s MFO třetinu svého života a starostlivě pečoval o Stupkův odkaz. Orchestr se pod jeho vedením dál rozvíjel, hrál pro mladé, cestoval do zahraničí a díky rekonstrukci Reduty získal kvalitní zázemí a prostory. Vladislav Kvapil, dlouholetý ředitel MFO, pro orchestr dýchal a svými činy mu zajistil pravidelnou finanční podporu nejen od města. Za jeho působení se uskutečnilo nespočet zahraničních turné po Evropě i světě, velmi populární crossover projekty byly vyprodané a natočil se úctyhodný seznam komerčních CD. Díky jeho přátelství s Petrem Vronským se do čela MFO dostala v prvních letech 21. století zkušená dirigentská osobnost, pod kterou se orchestr oživil a velmi kvalitně hrál. Důkazem toho byla opětovná účast na Pražském jaru s violoncellistou Mishou Maiskym nebo natočení často opěvovaného CD s Mahlerovou Symfonií č. 6. Otázka je, jak to bude s hudební kvalitou, po sloučení filharmonie s divadlem, dál. To vše přinese až čas.

S jednou dopsanou kvalifikační prací se otevírají další možnosti k akademickému bádání. Jedná se např. zpracování jednotlivých osobností z MFO – houslista Milan Ryšavý, koncertní mistři MFO (např. Karel Vronský, otec šéfdirigenta Petra Vronského), výchovné koncerty a jejich programy, působení komorních útvarů v rámci orchestru, počátky kariér Václava Hudečka, dirigenta Zdeňka Mácala a jiných.

Vnímám tvorbu své diplomové práce jako osobní putování, poctivý pokus přiblížit minulost i přítomnost MFO všem, kdo projeví zájem. Výsledek mnoha hodin strávených v archivech, nad knihami, recenzemi i novinovými články a také prozkoumáváním rozličných digitálních zdrojů. Pokud se mi podařilo zachytit alespoň část ducha Moravské filharmonie Olomouc, pak tato práce naplnila svůj účel.

ANOTACE

Jméno a příjmení autora: BcA. et Bc. Klára Švehlová, DiS.

Název katedry a fakulty: Katedra muzikologie, Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Název diplomové práce: 80 let Moravské filharmonie Olomouc

Vedoucí diplomové práce: doc. PhDr. Jiří Kopecký, Ph.D.

Počet znaků: 158 546

Počet příloh: 2

Počet titulů použitých zdrojů: celkem 47

Klíčová slova: Moravská filharmonie Olomouc, orchestr, Dalibor Doubek, František Stupka, Milivoj Uzelac, Jaromír Nohejl, Stanislav Macura, Jiří Mikula, Jin Wang, František Preisler, Petr Vronský, Jakub Klecker, Zsolt Hamar

Krátká anotace diplomové práce:

Moravská filharmonie Olomouc je významným kulturním subjektem Olomouckého kraje a v roce 2025 oslaví 80 let své existence. Cílem je využít významného výročí a pokusit se zhodnotit osmdesátiletou historii působení Moravské filharmonie Olomouc na hudebním poli. Zvláštní pozornost je věnována změnám a významným událostem, které ovlivnily nejen samotnou filharmonii, ale i kulturní život Olomouce. Klíčovým zdrojem informací jsou archivní fondy Moravské filharmonie, tiskové materiály a již existující knižní publikace.

ANNOTATION

The Moravian Philharmonic Orchestra Olomouc is an important cultural entity of the Olomouc Region and will celebrate its 80th anniversary in 2025. The aim is to take advantage of this important anniversary and try to evaluate the eighty-year history of the Moravian Philharmonic Olomouc in the field of music. Special attention is paid to the changes and significant events that have influenced not only the Philharmonic itself, but also the cultural life of Olomouc. The key sources of information are the archival holdings of the Moravian Philharmonic, press materials and existing book publications.

Keywords: Moravian Philharmonic Olomouc, orchestra, Dalibor Doubek, František Stupka, Milivoj Uzelac, Jaromír Nohejl, Stanislav Macura, Jiří Mikula, Jin Wang, František Preisler, Petr Vronský, Jakub Klecker, Zsolt Hamar

RESUMÉ

Diplomová práce 80 let Moravské filharmonie Olomouc chce být komplexním a zároveň poutavým ohlédnutím za osmi dekádami existence jednoho z nejvýznamnějších českých symfonických orchestrů. Obsah přibližuje nejen historický vývoj orchestru od jeho založení v roce 1945 až po současnost, ale i kulturní, společenské a politické okolnosti, které ovlivňovaly jeho fungování, estetický profil i vztah k publiku.

Moravská filharmonie vznikla bezprostředně po skončení 2. světové války díky nadšení skupiny olomouckých hudebníků v čele s Daliborem Doubkem a Juliem Žaloudkem. Z původního Městského symfonického orchestru, který byl složený z kombinace profesionálních a amatérských hráčů, se během několika let vyvinulo profesionální hudební těleso, které v roce 1952 získalo status Státního symfonického orchestru.

Klíčovou postavou rané etapy byl dirigent František Stupka – zkušený hudebník, který vtiskl orchestru interpretační kvalitu, metodiku a důvěryhodnost. Právě jeho působení (1946–1956) bývá označováno jako období rozvoje, stabilizace a etablování orchestru na kulturní mapě Československa. Stupka výrazně přispěl ke koncepci dramaturgie, pěstoval vztah s publikem a zasloužil se o účast MFO na Pražském jaru, čímž byl položen základ k prestiži orchestru i v mezinárodním měřítku.

Výrazný dramaturgický posun nastal za Milivoje Uzelace, který se jako první systematicky soustředil na hudbu 20. století. Uváděl díla dosud v Olomouci nehraná, včetně jmen jako Casella, Satie, Skrjabin nebo Ravel. Tato progresivní linie s důrazem na modernu, impresionismus a soudobou českou tvorbu (např. Dobiáš, Pauer) představovala pro orchestr výzvu a současně obohatila publikum o nové zvukové světy. V dalších letech Jaromír Nohejl kombinoval tradiční i moderní repertoár a otevřel dramaturgii směrem k velkým symfoniím Gustava Mahlera, Dmitrije Šostakoviče či Arthura Honeggera.

Práce přehledně mapuje na sebe navazující umělecké generace a přínosy jednotlivých šéfdirigentů – každá osobnost s sebou nesla specifickou dramaturgickou vizi a zároveň reagovala na dobové podmínky. Milivoj Uzelac kladl důraz na progresivní zaměření na soudobou hudbu, Jaromír Nohejl jako dlouholetý šéfdirigent (1956–1987) rozvíjel publikační činnost a podporoval edukaci, Stanislav Macura zase posílil mezinárodní rozměr MFO a následně se zasloužil o vznik Podzimního festivalu duchovní hudby. Vývoj orchestru

v devadesátých letech a po roce 2000 dokumentuje období hledání nové identity po pádu komunismu, rozšiřování žánrového záběru a budování mezinárodního renomé.

Výklad rovněž akcentuje vývoj dramaturgie – od tradičního symfonického repertoáru, přes uvádění českých klasiků, až po koncerty soudobé hudby, filmové hudby, crossover projekty a koncerty pro děti. Vyzdvihován je kontinuální důraz na kvalitu interpretace, pečlivou dramaturgii a otevřenost vůči různým formám hudebního vyjádření. MFO není vnímána jen jako instituce s úctyhodnou historií, ale i jako živý organismus reflektující společenské změny a kulturní potřeby regionu.

Organizační vývoj orchestru je dokumentován prostřednictvím ředitelů od Julia Žaloudka přes Ferdinanda Fischera, Vladislava Kvapila až po donedávna úřadujícího Jonáše Harmana a jeho nástupce Davida Gerneše (od 2025). Tato část odhaluje i proměny v řízení kulturních institucí a vazby na městské i celostátní struktury.

Součástí diplomové práce je i přehled současného složení orchestru a umělecké rady ke druhé polovině sezony 2024/2025, což čtenáři umožňuje nahlédnout do aktuálního fungování filharmonie jako živé instituce. Působivá je také širší festivalových aktivit (Dvořákova Olomouc, Mezinárodní varhanní festival), stejně jako rozsah nahrávací činnosti a samotné koncertní praxe.

Diplomová práce nezapomíná ani na lidský rozměr. V přílohách obsahuje portréty, vzpomínky a rozhovory s výraznými osobnostmi, které byly s filharmonií spojeny – dirigenti a řediteli. Zachycuje atmosféru doby, každodennost orchestrální práce i výjimečné okamžiky. Moravská filharmonie Olomouc vystupuje jako instituce, která si je vědoma své historie, ctí své zakladatele a osobnosti, ale zároveň je otevřená novým výzvám. MFO je orchestrem, který se nebojí hledat nové cesty, inspiruje publikum a zůstává neodmyslitelnou součástí české hudební krajiny.

SUMMARY

The publication *80 Years of the Moravian Philharmonic Orchestra Olomouc* is a comprehensive and engaging look back at eight decades of the existence of one of the most important Czech symphony orchestras. The book presents not only the historical development of the orchestra from its founding in 1945 to the present day, but also the cultural, social and political circumstances that have influenced its functioning, aesthetic profile and relationship to the audience.

The Moravian Philharmonic Orchestra was founded immediately after the end of the Second World War thanks to the enthusiasm of a group of Olomouc musicians led by Dalibor Doubek and Julius Žaloudek. The original Municipal Symphony Orchestra, which was composed of a combination of professional and amateur players, evolved over several years into a professional ensemble, which in 1952 was granted the status of the State Symphony Orchestra.

The key figure of the early stage was the conductor František Stupka - an experienced musician who imprinted the orchestra with interpretive quality, methodology and credibility. The book presents not only the historical development of the orchestra from its founding in 1945 to the present day, but also the cultural, social and political circumstances that have influenced its functioning, aesthetic profile and relationship to the audience.

The summary also emphasizes the development of the dramaturgy - from the traditional symphonic repertoire, through performances of Czech classics, to concerts of contemporary music, film music, crossover projects and concerts for children. Continuous emphasis is placed on the quality of interpretation, careful dramaturgy and openness to various forms of musical expression. The MFO is perceived not only as an institution with a venerable history, but also as a living organism reflecting social changes and cultural needs.

The organisational development of the orchestra is documented through the medallions of its directors - from Julius Žaloudek to Ferdinand Fischer, Vladislav Kvapil to the current director Jonáš Harman and his successor David Gernes (from 2025). This section also reveals the changes in the management of cultural institutions and the links to municipal and national structures.

The publication also includes an overview of the current composition of the orchestra and artistic board as of 20 March 2025, giving the reader an insight into the current functioning

of the Philharmonic as a living institution. Also impressive is the documentation of cooperation with Czech Radio, festival activities (Dvořák's Olomouc, International Organ Festival), as well as a description of recording activities and concert practice.

The text does not forget the human dimension: it contains portraits, memories and interviews with prominent personalities who were connected with the Philharmonic conductors and directors. It captures the atmosphere of the time, the everyday work of the orchestra and exceptional moments.

In this publication, the Moravian Philharmonic Orchestra Olomouc stands out as an institution that is aware of its history, honours its founders and personalities, but at the same time is open to new challenges. It is an orchestra that is not afraid to look for new ways, inspires its audience and remains an inseparable part of the Czech musical landscape.

ZUSAMMENFASSUNG

Die Masterarbeit mit dem Titel *80 Jahre Mährische Philharmonie Olomouc* versteht sich als umfassender und zugleich engagierter Rückblick auf acht Jahrzehnte des Bestehens eines der bedeutendsten tschechischen Sinfonieorchesters. Inhaltlich geht es nicht nur um die historische Entwicklung des Orchesters von seiner Gründung im Jahr 1945 bis heute, sondern auch um die kulturellen, sozialen und politischen Umstände, die seine Arbeitsweise, sein ästhetisches Profil und sein Verhältnis zum Publikum beeinflusst haben.

Die Mährische Philharmonie wurde unmittelbar nach dem Ende des Zweiten Weltkriegs dank der Begeisterung einer Gruppe von Olmützer Musikern unter der Leitung von Dalibor Doubek und Julius Žaloudek gegründet. Das ursprüngliche städtische Sinfonieorchester, das sich aus einer Kombination von Berufs- und Laienmusikern zusammensetzte, entwickelte sich im Laufe mehrerer Jahre zu einem professionellen Ensemble, das 1952 den Status eines staatlichen Sinfonieorchesters erhielt.

Eine Schlüsselfigur in der Anfangsphase war der Dirigent František Stupka, ein erfahrener Musiker, der dem Orchester interpretatorische Qualität, Methodik und Glaubwürdigkeit einprägte. Seine Amtszeit (1946-1956) wird oft als eine Periode der Entwicklung, Stabilisierung und Etablierung des Orchesters auf der kulturellen Landkarte der Tschechoslowakei beschrieben. Stupka trug wesentlich zur Konzeption der Dramaturgie bei, pflegte die Beziehung zum Publikum und war maßgeblich an der Teilnahme des MFO am Prager Frühling beteiligt, der den Grundstein für das internationale Ansehen des Orchesters legte.

Unter Milivoj Uzelac, der sich als erster systematisch der Musik des 20. Jahrhunderts widmete, kam es zu einem bedeutenden dramaturgischen Wandel. Jahrhunderts konzentrierte. Er führte Werke auf, die in Olomouc noch nie gespielt worden waren, darunter Namen wie Casella, Satie, Skrjabin und Ravel. Diese progressive Linie mit ihrem Schwerpunkt auf der Moderne, dem Impressionismus und zeitgenössischen tschechischen Werken (z.B. Dobiáš, Pauer) forderte das Orchester heraus und bereicherte gleichzeitig das Publikum mit neuen Klangwelten. In den folgenden Jahren verband Jaromír Nohejl traditionelles und modernes Repertoire und öffnete die Dramaturgie für die großen Sinfonien von Gustav Mahler, Dmitri Schostakowitsch und Arthur Honegger.

Die Publikation zeichnet die aufeinanderfolgenden künstlerischen Generationen und die Beiträge der einzelnen Chefdirigenten deutlich nach - jede Persönlichkeit trug eine spezifische dramaturgische Vision mit sich und reagierte auf die Bedingungen der Zeit. Milivoj Uzelac setzte einen progressiven Schwerpunkt auf zeitgenössische Musik, Jaromír Nohejl als langjähriger Chefdirigent (1956-1987) entwickelte die Verlagstätigkeit und förderte die Ausbildung, Stanislav Macura stärkte die internationale Dimension des MFO und trug in der Folge zur Gründung des Herbstfestivals für geistliche Musik bei. Die Entwicklung des Orchesters in den 1990er Jahren und nach 2000 dokumentiert die Zeit der Suche nach einer neuen Identität nach dem Fall des Kommunismus, der Erweiterung der Genrepalette und des Aufbaus eines internationalen Rufs.

Die Interpretation betont auch die Entwicklung der Dramaturgie - vom traditionellen symphonischen Repertoire über Aufführungen tschechischer Klassiker bis hin zu Konzerten mit zeitgenössischer Musik, Filmmusik, Crossover-Projekten und Konzerten für Kinder. Die kontinuierliche Betonung der Qualität der Interpretation, der sorgfältigen Dramaturgie und der Offenheit für unterschiedliche musikalische Ausdrucksformen wird hervorgehoben. Das MFO wird nicht nur als eine Institution mit einer ehrwürdigen Geschichte wahrgenommen, sondern auch als ein lebendiger Organismus, der die gesellschaftlichen Veränderungen und kulturellen Bedürfnisse der Region widerspiegelt.

Die organisatorische Entwicklung des Orchesters wird anhand seiner Direktoren dokumentiert, von Julius Žaloudek über Ferdinand Fischer, Vladislav Kvapil bis hin zu dem seit kurzem amtierenden Jonáš Harman und seinem Nachfolger David Gernes (seit 2025). In diesem Abschnitt werden auch die Veränderungen in der Leitung von Kultureinrichtungen und die Verbindungen zu kommunalen und nationalen Strukturen aufgezeigt.

Die Masterarbeit enthält auch einen Überblick über die aktuelle Zusammensetzung des Orchesters und des künstlerischen Beirats ab der zweiten Hälfte der Spielzeit 2024/2025, der dem Leser einen Einblick in das aktuelle Funktionieren der Philharmonie als lebendige Institution gibt. Beeindruckend ist auch die Breite der Festivalstätigkeit (Dvořáks Olomouc, das Internationale Orgelfestival), die Bandbreite der Aufnahmetätigkeit und die Konzertpraxis selbst.

Die Masterarbeit vergisst auch die menschliche Dimension nicht. Die Anhänge enthalten Porträts, Erinnerungen und Interviews mit prominenten Persönlichkeiten, die mit der Philharmonie verbunden waren - Dirigenten und Direktoren. Sie fängt die Atmosphäre der

damaligen Zeit, den Alltag der Orchesterarbeit und außergewöhnliche Momente ein. Die Mährische Philharmonie Olomouc zeichnet sich als eine Institution aus, die sich ihrer Geschichte bewusst ist, ihre Gründer und Persönlichkeiten ehrt, aber gleichzeitig offen für neue Herausforderungen ist. Das MFO ist ein Orchester, das sich nicht scheut, neue Wege zu gehen, das sein Publikum inspiriert und ein untrennbarer Teil der tschechischen Musiklandschaft bleibt.

SEZNAM INFORMAČNÍCH ZDROJŮ

BERGER, František: *Moravská filharmonie má nového šéfdirigenta, představila program.* Olomoucký Deník [online]. 10. 3. 2025. Dostupné na: https://olomoucky.denik.cz/zpravy_region/moravska-filharmonie-ma-noveho-sefdirigenta-predstavila-program-20190624.html

Časopis Harmonie. 4. 11. 2019. *Moravská filharmonie má novou vizuální identitu se „zvukovými obrazy“*. Online Dostupné z: <https://www.casopisharmonie.cz/aktuality/moravska-filharmonie-olomouc-ma-novou-vizualni-identitu-se-zvukovymi-obrazy/>. [cit. 20. 3. 2025]

HAJDU, Filip. *Moravská filharmonie*, in: VIČAR, Jan, red. *Hudba v Olomouci 1945–2013*. Memoria artis. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014. ISBN 978-80-244-3629-6.

HRABALOVÁ, Eva: *Moravská filharmonie Olomouc v letech 2000-2010*. Bakalářská práce. Olomouc, 2012.

Hudební rozhledy: časopis pro hudební kulturu. Praha: Panorama, 8.2009, 62(8). ISSN 0018-6996. Dostupné také z: <https://ceskadigitalniknihovna.cz/uuid/uuid:af846310-587e-11e4-8d40-001018b5eb5c>

Hudební rozhledy: časopis pro hudební kulturu. Praha: Panorama, 1956(22), s. 947. ISSN 0018-6996. Dostupné z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:8375c9d0-b52c-11e3-b74a-5ef3fc9ae867>

Hudební rozhledy: časopis pro hudební kulturu. Praha: Panorama, 10.03.1982, 35(5), s. 208. ISSN 0018-6996. Dostupné z: <https://ceskadigitalniknihovna.cz/uuid/uuid:5aa34630-2080-11e4-8413-5ef3fc9ae867>

HUDEC, Vladimír (ed.). *Dvacet let státního symfonického orchestru Moravská filharmonie v Olomouci: sborník studií, vzpomínek a dokumentů*. Olomouc: [vl. nákl.], 1965.

HUDEC, Vladimír: *Dvacet let Moravské filharmonie*. Olomouc: Moravská filharmonie. 1965.

HUDEC, Vladimír: *30 let státního symfonického orchestru Moravské filharmonie*. Olomouc: Moravská filharmonie. 1975.

HRADIL, Miloslav: „*Moravská filharmonie s novým šéfdirigentem*“, in: Právo, r. 12, č. 225, 26. 9. 2002

JÁNOVÁ, Lenka. *Významné osobnosti olomouckých uměleckých těles - divadlo, filharmonie*. Diplomové práce, vedoucí Ladislav Pulchert. Univerzita Palackého, Katedra hudební výchovy, 2021.

KLIMEŠ, Milan. Mimořádný úspěch, *Stráž lidu*, 5. listopadu 1987.

KOLÁŘ, Bohumír: „Za dirigentem Jaromírem Nohejlem“ [online]. [cit. 2024-02-28]. Dostupné na: <http://zpravodajstvi.olomouc.cz/view2.php?cislocclanku=2004032901>

KOLÁŘ, Bohumír. Novou sezónu zahájila Moravská filharmonie impozantně. *Hanácké noviny*, 1997, č. 111, s. 5.

KOLÁŘ, Bohumír. „Novoroční koncert MFO proběhl v režii téměř operetní.“, in: *Hanácké noviny*, č. 7, 1999, s. 6.

KOLÁŘ, Bohumír. *Koncert na vysoké úrovni*. Hanácké noviny, 1994, č. 36, s. 6.

KOLÁŘ, Bohumír. Novou sezónu zahájila Moravská filharmonie impozantně. *Hanácké noviny*, 1997, č. 111, s. 5.

KOLÁŘ, Bohumír. Novoroční koncert MFO proběhl v režii téměř operetní. *Hanácké noviny*, č. 7, 1999, s. 6.

KUČERA, Jan. *Výchovné koncerty Moravské filharmonie Olomouc pro základní školy* [online]. Olomouc, 2012 [cit. 2023-12-03]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/phltix/>. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta. Vedoucí práce Doc. PaedDr. Pavel Režný, Ph.D.

Moravská filharmonie Olomouc 1945 – 1990. 45 let státního symfonického orchestru. GRASSE, Zdeněk. Olomouc, 1990, str. 3.

MORAVSKÁ FILHARMONIE OLOMOUC. *Výroční zpráva za rok 2019*. [Online]. Moravská filharmonie Olomouc. [cit. 20.3.2025]. Dostupné z: https://www.mfo.cz/wp-content/uploads/2022/05/vyrocní_zpráva_2019.pdf

Moravská filharmonie Olomouc, *Statistika hlasování*, 2021 [online]. [Cit. 11. 5. 2025]. Dostupné z: https://scontent.fbts12-1.fna.fbcdn.net/v/t1.6435-9/152959881_3754374167980672_2005472809223355615_n.png?_nc_cat=105&ccb=1-

7&_nc_sid=127cfc&_nc_ohc=Ow64WDSBCFYQ7kNvwHdUKbR&_nc_oc=Adnqznnxmx8
DUVyER4S5FrwmHcv3OQZ3i58l8srW2ClN13rfgcm6EnDhIBeDxoXzrvk&_nc_zt=23&_nc
_ht=scontent.fbts12-1.fna&_nc_gid=Com8gj2UfsRIHw-
X3AazHg&oh=00_AfJ11uFZ3ez8vbFzk_byxKqC6KSYrfsqKYgYnyRykocPag&oe=68484F
29

Moravská filharmonie Olomouc. *Tisková zpráva sezony 2022/2023* [online]. Dostupné z:
[https://www.mfo.cz/wp-content/uploads/2022/06/mfo-tiskova-zprava_sezona_2022-](https://www.mfo.cz/wp-content/uploads/2022/06/mfo-tiskova-zprava_sezona_2022-2023_fin.pdf)
2023_fin.pdf

MELKUSOVÁ, Alžběta: „*Jubilejní sezona s novým šéfdirigentem*“, Olomoucký den, 29. 9.
2005.

NOVOTNÝ, Erik. *Orchestra a zákon o veřejné kulturní instituci* [online]. Brno, 2023 [cit.
2023-12-01]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/tg5cw/>. Diplomová práce. Masarykova
univerzita, Právnická fakulta. Vedoucí práce Markéta ŠTĚPÁNÍKOVÁ.

PAULÍK, Martin. *Moravská filharmonie Olomouc a její umělecké osobnosti* [online]. Brno,
2014 [cit. 2023-12-04]. Dostupné z: <https://is.jamu.cz/th/o46hv/>. Bakalářská práce. Janáčkova
akademie múzických umění, Hudební fakulta. Vedoucí práce Jindřich PETRÁŠ.

POKORNÝ, Ondřej. *Dirigent Stanislav Macura*, bakalářská práce, Olomouc, 2006. s. 29.

POLÁŠKOVÁ, Markéta. *Analýza dotačních politik Statutárního města Olomouce a
Olomouckého kraje v oblasti kultury* [online]. Brno, 2021 [cit. 2023-12-03]. Dostupné z:
<https://is.muni.cz/th/ppjp2/>. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta.
Vedoucí práce Vladimír HYÁNEK.

POSPÍŠILOVÁ, Radka. *Možnosti transformace Moravského divadla Olomouc, p. o., na jinou
právní formu* [online]. Brno, 2019 [cit. 2023-12-03]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/2cr83p/>.
Diplomová práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. Vedoucí práce doc. Mgr.
Bohumil Nekolný.

PŘIBYLOVÁ, Adéla. *Moravská filharmonie Olomouc v letech 2010-2020* [online]. Olomouc,
2023 [cit. 2023-12-01]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/bwj3jj/>. Bakalářská práce. Univerzita
Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta. Vedoucí práce doc. PhDr. Eva Vičarová, Ph.D.

RYŠAVÝ, Milan. *Začátky Moravské filharmonie*. 2. vyd. Olomouc: M. Ryšavý, 2008.

RYŠAVÝ, Milan: *Budování Moravské filharmonie*. Olomouc: M. Ryšavý, 1975.

RYŠAVÝ, Milan: Kapitoly z historie Moravské filharmonie. Olomouc: M. Ryšavý, 2008.

STUPKA, František. *Moje spolupráce s Moravskou filharmonií, 10 let MF*, Olomouc 1955.

ŠEDIVÁ, Dominika. *Zahraniční zájezdy Moravské filharmonie Olomouc v letech 1991-2000* [online]. Olomouc, 2023 [cit. 2023-12-01]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/8pz0hu/>. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta. Vedoucí práce doc. PhDr. Eva Vičarová, Ph.D.

ŠEBEČKOVÁ, Vendula. *Kompenzační cvičené pro hudebníky Moravské filharmonie Olomouc*. Diplomové práce, vedoucí Renata Vařeková. Univerzita Palackého, Katedra přírodních věd v kinantropologii, 2016.

ŠOCHOVÁ, Veronika: *Moravská filharmonie Olomouc v letech 1990-2000*. Diplomová práce. Olomouc, 2009.

ŠOLCOVÁ, Věra. *Moravská filharmonie Olomouc v letech 1975-1990*, bakalářská práce, Olomouc, 2006. Dle Deister – und Waser – Zeitung – 2. 11. 1987.

ŠTĚDRŇ, Bohumír, Zdenko NOVÁČEK a Gracian ČERNUŠÁK, ed. *Československý hudební slovník osob a institucí*. Praha: Státní hudební vydavatelství, 1963.

TAUBEROVÁ, Daniela: *Dvořákova Olomouc je zrušená, na úspěšný festival nejsou peníze*. Olomoucký Deník [online]. 10. 3. 2025. Dostupné na: https://olomoucky.denik.cz/zpravy_region/moravska-filharmonie-dvorakova-olomouc-zruseni-2023.html

TOBOLOVÁ, Hana. *Moravská filharmonie Olomouc* [online]. Ostrava, 2011 [cit. 2023-12-01]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/xk2jq1/>. Bakalářská práce. Ostravská univerzita, Fakulta umění. Vedoucí práce Mgr. Petr Maceček.

VIČAR, Jan a kol: *Hudba v Olomouci 1945-2013*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2014.

VIČAROVÁ, Eva. „*Moravská filharmonie*“, in Český hudební slovník osob a institucí [online]. Aktualizováno 2019. Online dostupné z:

https://www.ceskyhudebnislovník.cz/slovník/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=2424

V Německu hrála filharmonie klasiky, v Olomouci zněl swing, in: *MF Dnes*, 8. 1. 2005, s. D4.

Ve Stuttgartu dnes vyvrcholí úspěšné turné Moravské filharmonie Olomouc. Online. *Radiožurnál - Ozvěny dne 18.* 2000. [cit. 2025-05-11].

VEBER, Petr. Jakub Klecker: Stojím na rozcestí [online]. [cit. 11.5.2025]. Dostupné z: <https://www.klasikaplus.cz/jakub-klecker-stojim-na-rozcesti/>

Webové stránky, aktivní ke dni 12. 5. 2025

www.operaplus.cz [online]. Dostupné z: <https://operaplus.cz/>

www.klasikaplus.cz [online]. Dostupné z: <https://www.klasikaplus.cz/>

www.anopress.cz [online]. Dostupné z: <https://www.anopress.cz/>

www.mfo.cz [online]. Dostupné z: <https://www.mfo.cz/>

Zápisy z jednání zastupitelstva Statutárního města Olomouc z let 2023–2025. Dostupné z: https://www.olomouc.eu/samosprava/zastupitelstvo-mesta/zasedani-zastupitelstva/article_id=28782

Tištěné výroční zprávy z archivu MFO

Archivní fond SOKA NAD 2756 | Moravská filharmonie Olomouc (M 5-119)

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 - soupis hráčů MFO.....	16
Tabulka 2 - Umělecká rada MFO.....	17
Tabulka 3 - Složení orchestru MFO v první koncertní sezoně	19

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 - Statistika hlasování Koncertu na přání. Foto Moravská filharmonie Olomouc	48
---	----

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1 – Romance o MF

Příloha 2 – Katalog výstavy historických fotografií, 70 let Moravské filharmonie Olomouc

– Přiloženo s laskavým svolením Markéty Kvapilové a Jaroslava Dopity

Romance o MF /K její patnáctileté existenci/

Patnáct let je tomu, co Dalibor Doubek
z touhy po mávání orchestru dal základ.
Ó, té troufalosti! Tak? Na městský náklad
živit muzikanty? – Byl to první vroubek
na orchestru kontě.

Počátek byl krušný, práce hodně levá,
šéf byl často vedle, s ním ovšem my taky,
neměli jsme archiv, neměli jsme fraky,
scházely nám smyčce i nějaká dřeva.
Bída na forhontě!

Pak začaly boje. Uvnitř, – také vnější:
Doubek musel zmizet, že na to nestačil.
Koho nyní v čelo? Kdo by nám zatlačil
A vytáh nás z louže? Byl by někdo zdejší
Momentálně k mání?
Objevili Mistra: Stupku ze Sušice.
Okem komandýra po orchestru mrknul,
Zařval: „*Sakra, chlapi!*“, ale pak se scvrknul
V pózu provinilce: „*Jen zvuku chci více!*
Promiňte mi, páni!“

Byl zde ještě Kincl, – o tom řeč jen krátká:
Nepohod se jednou s panem profesorem,
zen ho za to sjezdil celým před souborem
a posice Tondy byla rázem vratká.
Šel pak k maršmuzice.
Pobyl tam jen krátce a pak šel do Prahy,
V divadelní jakés agentuře zapad,
litoval jen velmi, že měl kdy ten nápad
jít do Olomouce, tratit tam čas drahý
věčně v polemice.

Na to přišel Ferda v roli ředitele,
/dostal sinekuru a conto své huby/
muzikantům nepřál, furt měl na ně zuby.
Nadřazený byl jak všichni velitelé...
Na muziku laik...
Bývalo ho plno od půdy ke sklepu.
Zajímal se o vše, všechno chtěl mít v hrsti,
Viděl prý až za roh, všude strkal prsty.
Slechy měl vztyčeny k lecjakému klepu
ihned jako králík.

Vytýkával mnohým jejich nezpůsoby,
prý se nechovají jak se na ně sluší.
Často že to slyší na své vlastní uši.
Filharmonika, prý, nechť jen ctnosti zdobí!
Mnohé takto káral...
Ve schůzích též míval sáhodlouhé řeči:
jedněm o nezájmu, jiným o lenosti.
Mnohý prý, se staví k práci s lhostejností.
Ten má chyby hrubé, onen ještě větší!
Furt se s něčím páral...

Nalezeno v materiálech ve Státním oblastním archivu v Olomouci jako strojopis, není známé jméno autora, ani není přesně datováno. Pravděpodobný vznik je předpokládán z nadpisu kolem roku 1960. Doslovný přepis provedla Klára Švehlová dne 10. 5. 2025.

70 LET MORAVSKÉ FILHARMONIE OLMOUC

KATALOG VÝSTAVY

HISTORICKÝCH FOTOGRAFIÍ

70. výročí Moravské filharmonie Olomouc

Katalog k výstavě historických fotografií z fotoarchivů filharmoniků Miroslava Čechury, Milana Ryšavého, Jana Dudy, Jaroslava Šandy a dalších neznámých autorů.

Výběr a instalace výstavy: Markéta Kvapilová a Jaroslav Dopita

DIRIGENTI MORAVSKÉ FILHARMONIE

Dalibor Doubek
1945-1946

Průčelí olomouckého divadla v květnu 1945. Nově ustavený Městský symfonický orchestr (titul Moravská filharmonie získal až v září 1945) provedl v divadle (Reduta tehdy nebyla ještě provozuschoná) v době od 26. května do 2. června společně s divadelním orchestrem za řízení Dalibora Doubka pětkrát cyklus symfonických básní Bedřicha Smetany Má vlast.

MORAVSKÁ FILHARMONIE

na konci roku 1945

FOTO

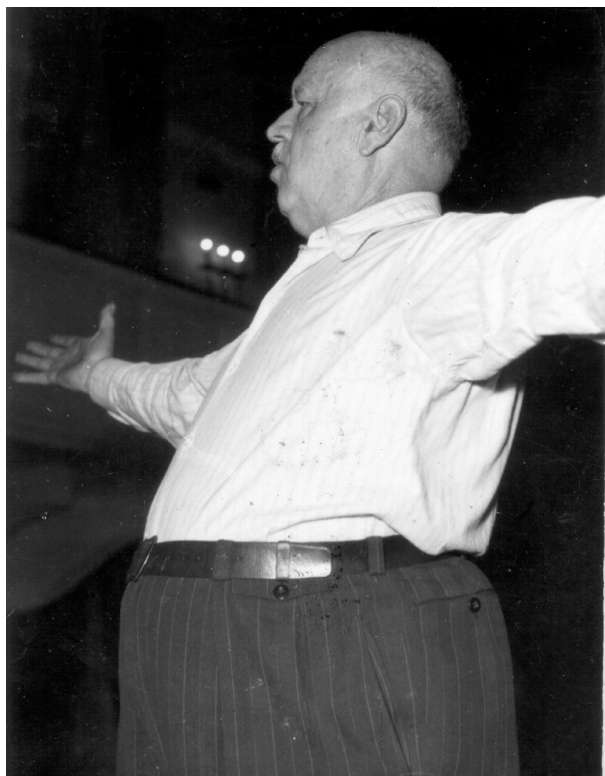
Atelier Jan Voleník

Olomouc — Ztracená 36

**František Stupka
1946-1956**

Moravská filharmonie dostala k užívání budovy pěvecko-hudebního spolku Žerotín. Dvořákův sál byl upraven jako zkušebna, v přilehlých objektech byly kanceláře a archiv. Na horním snímku zkouší prof Stupka se skupinou 2. houslí: G. Konečná, B. Hrudík, L. Hofman S. Holoubek, M. Čechura.

Smyčkový orchestr při zkoušce s F. Stupkou počátkem května 1950

Prof. Stupka s dárkovým košem od orchestru.
 Na rubu fotky připsal violista Gustav Kantor, zvaný „Poslední bohém“: To je za mé pokuty.
 (Pokuty byly vybírány důvěrníkem orchestru za drobné kázeňské přestupky, pozdní příchody aj.)

F. Stupka s Moravskou filharmonií na zahajovacím koncertě 20. jubilejní sezóny
14. září 1965. Zemřel 24. listopadu 1965.

Antonín Kínl
1946-1949

Trenčianské Teplice 1947.
Zprava M. Čechura, B. Hrudík, K. Erat

Trenčianské Teplice 1947. Zleva dirigent A. Kínl, primisté J. Černý, J. Malý, A. Jína, M. Hoňka, J. Kubínek, J. Vraný, cellista R. Stárek, fl étnisté R. Fukala a R. Šedý.

Bohumil Berka
1948-1956

Miloš Konvalinka
1951-1954

Orchestr filharmonie a divadla společně natáčí pro Čs. rozhlas, diriguje M. Monvalinka. Na pódiu Reduty nebylo možno z akustických důvodů natáčet, proto je zde ochestr postaven v hledišti. V r.oce 1964 provedl rozhlas stavební úpravy, které akustiku zlepšily, ale akulitové obložení působilo při kocertech na posluchače studeně a nevlídně. Obrat k lepšímu nastal až po další rekonstrukci v roce 2001.

Miloš Konvalinka byl uznávaný především v rozlasovém natáčení.

Jaromír Nohejl
1956-1987

Milivoj Uzelac
1956-1960

Milivoj Uzelac byl známý jako vynikající šachista.

Milivoj Uzelac

Generální zkouška v Redutě (1959)

Šéfdirigent Milivoj Uzelac, vlevo koncertní mistr Karel Vronský a M. Melkus.
Posazení 2. houslí bylo z pohledu diváka vpravo, u prvního pultu M. Ryšavý a B. Hrudík

Jaromír Nohejl
1956-1987

Zkouška na koncert na plaveckém bazénu

Benjamin Britten v Olomouci 23. 4. 1964. Premiéra jeho Skotské balady, sólisté Věra a Vlastimil Lejskovi.

J. Nohejl, koncertní mistr Ivan Hřebabetzký
a primisté – fotografové J. Šanda, J. Duda, M. Čechura

Koncert Olomouckého hudebního jara 1979 v chrámu Panny Marie Sněžné.

Violista Lubomír Malý při koncertu řízeném J. Nohejlem (1985)

Šéfdirigent J. Nohejl se loučí na posledním koncertě s publikem.

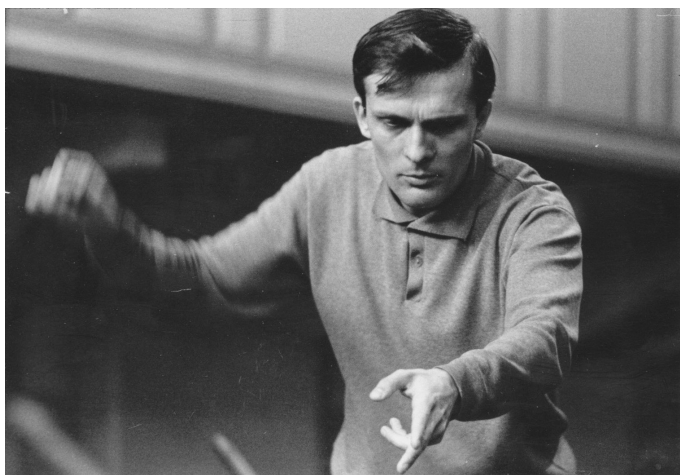
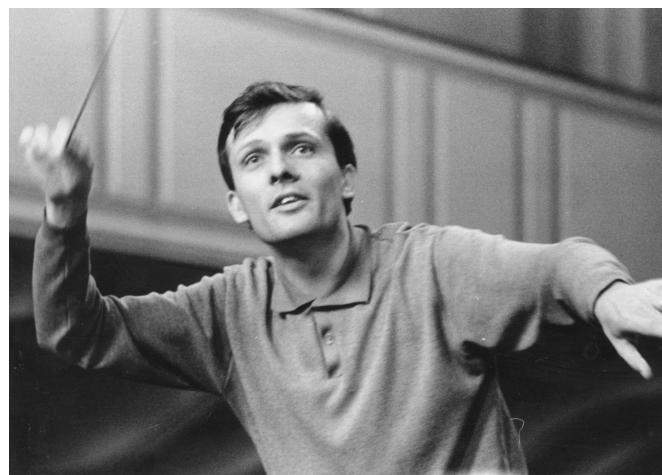
Pavel Vondruška
1960-1962

Pavel Vondruška (pozdější člen Divadla Jáchyma Krupky) předvádí exaltované dirigentské gesto (1962).

Pavel Vondruška
po padesáti letech

Zdeněk Mácal
1963-1967

Koncert pro JAMU v Brně řídí Zdeněk Mácal.

Zdeněk Mácal založil Olomoucký komorní orchestr.

Vít Míka
1967-1981

Libor Mathauser
1982-1988

Stanislav Macura
1987-1993

Petr Šumník
1990-1993

Otakar Trhlík
1993

Jiří Mikula
1994-1997

Jin Wang
1997-2001

František Preisler ml.
2002-2005

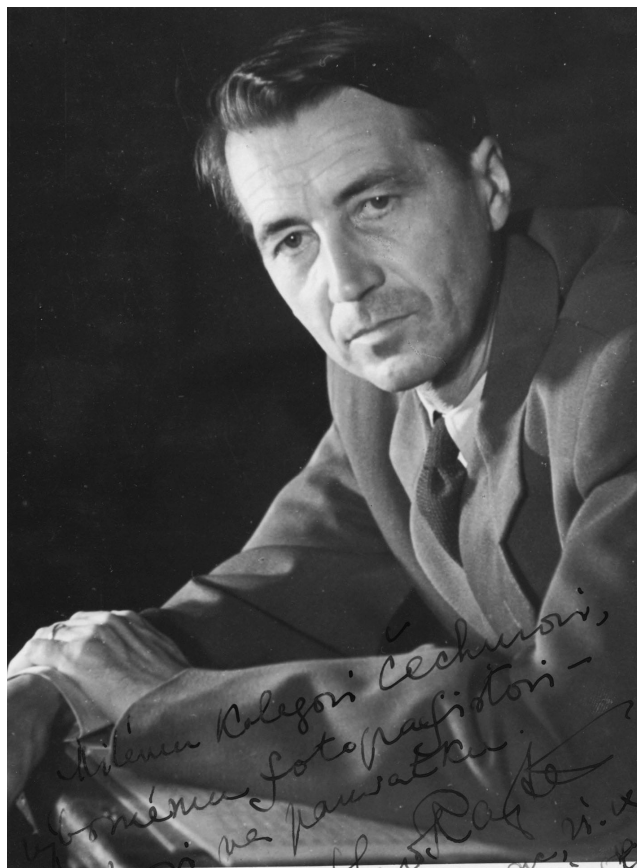

Petr Vronský
2005-

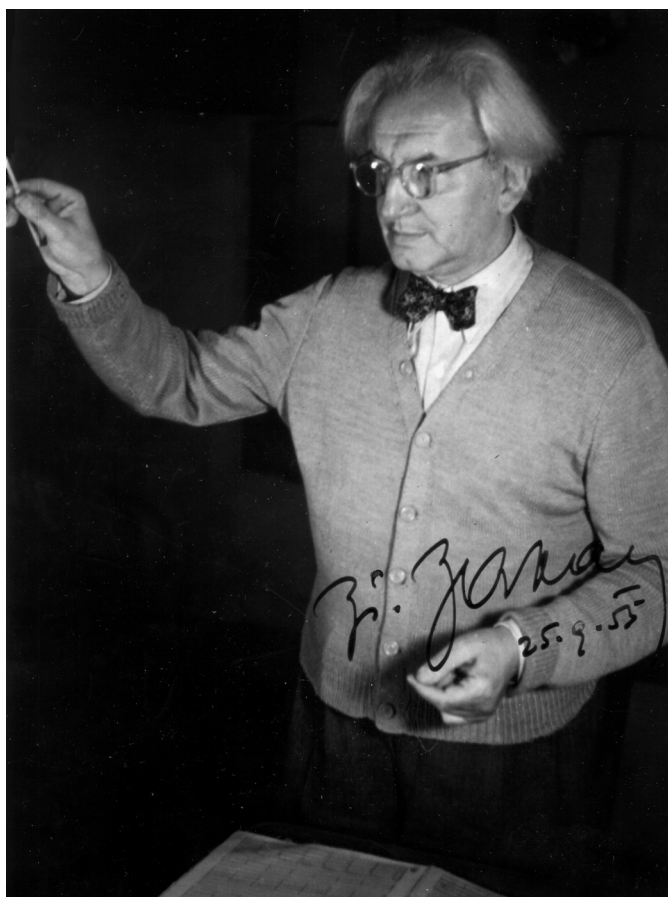
HOSTUJÍCÍ DIRIGENTI

Otto Klemperer, první zahraniční dirigent
v Moravské filharmonii

Ludovít Rajter, šéfdirigent Slovenské filharmonie

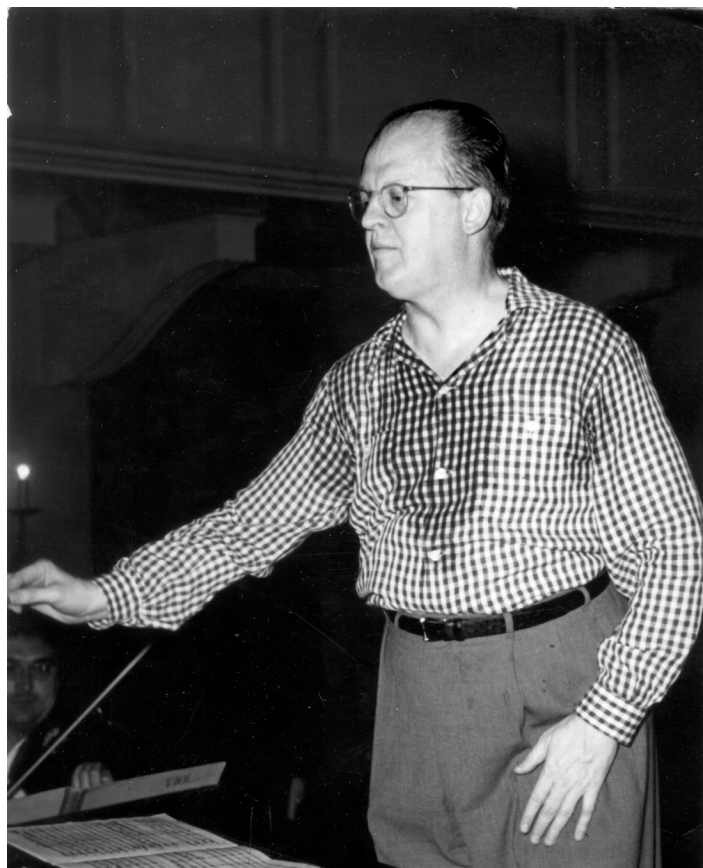
Břetislav Bakala hostoval v roce 1955

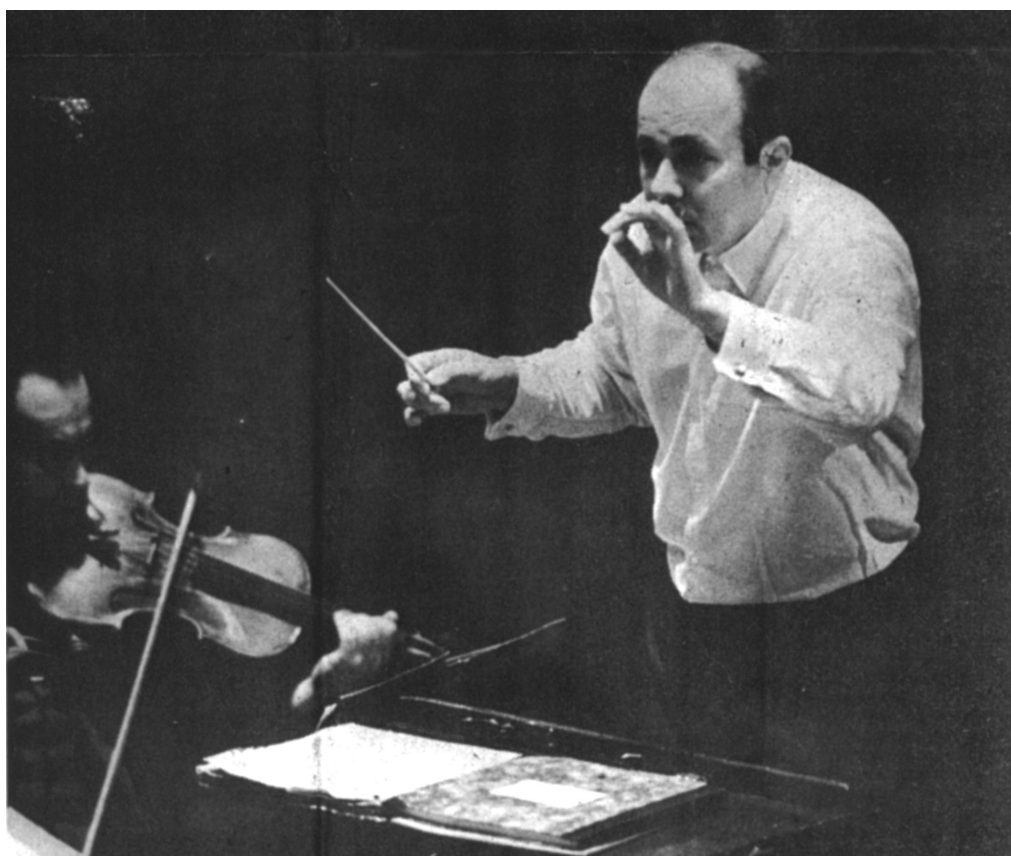
Dr. Václav Smetáček

Iša Krejčí, šéf olomoucké opery 1945–1958

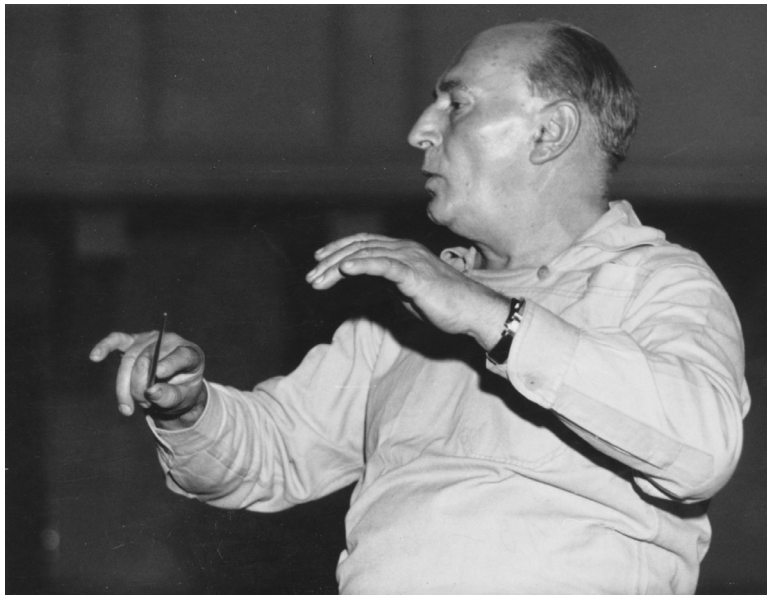
Thor Johnson, Cincinnati Symphony Orchestra USA

Zdeněk Košler – šéf olomoucké opery 1958–1962

Helmut Müller-Brühl, Kölner Kammerorchester

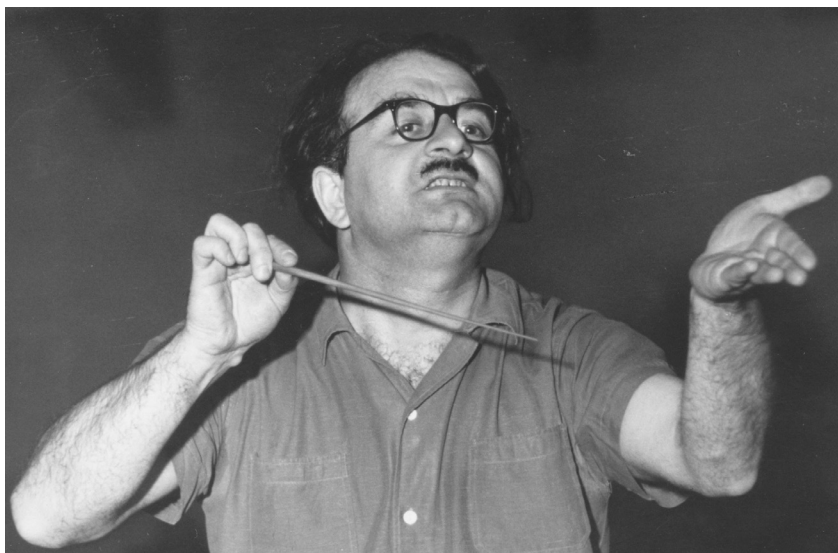
Karel Šejna

Václav Neumann

György Lehel, Maďarsko

Zacharij Churodze, Gruzie

Karol Stryja, Polsko

Richard Týnský

ORCHESTR PŘI ZKOUŠKÁCH, KONCERTECH A NATÁČENÍ

Zkouška na konádní koncert ve Smetanových sadech

Karel Erat, Markéta Síčová, Růžena Nytrová Ryšavá, Dr. Miroslav Urban

Skupina lesních rohů a bicích (1956)

Záběr z natáčení televizní reklamy (1959). Sedící v 1. řadě zleva M. Čechura, M. Ryšavý, F. Baran, J. Vitek. V druhé řadě M Urban, V. Fiala, F. Osvald, J. Kněsl, J. Hudec. Stojící: O. Šerý, J. Smutný, J. Kožoušek, L. Švec, B. Peslar, A. Holík.

Televizní natáčení v únoru 1985 s J. Nohejlem

L. Kantor, L. Ježková, M. Josínková

Flétnisté P. Krejčí, F. Mrtvý, Z. Nešpor
a hoboisté M. Šafář, A. Hofman

Tympánista Jiří Hudec a skupina žesťů J. Hanák, L. Švec, B. Peslar, J. Račanský, M. Pospíšilík, J. Smutný, J. Dalibor, J. Lexa (r. 1961)

Tympanista Z. Drápela a skupiny dřevěných nástrojů: V. Krul, J. Kůžel, Z. Pulkert, F. Červenka, V. Hrda, J. Horák, L. Kadlčík, M. Nováková, J. Tutková, P. Krejčí, M. Šafář, J. Macurová, H. Hrdová, A. Hofman (1988)

Část skupiny primů a sekundů, foto M. Stibor

Skupina viol:

I. Wurm, J. Tomeček, A. Schindler, S. Konečný, J. Feik, J. Petzold, J. Malý, R. Malíš

ZÁJEZDY PO VLASTECH ČESKÝCH

Nazájezd objednávála filharmonie u ČSAD (Československá státní autobusová doprava) pravidelně dva autobusy. Jeden „Kuřák“, ve kterém se skutečně během jízdy kouřilo a druhý nekuřácký, zvaný „Jogurták“

Kuřácká pauza: J. Šuba, J. Hudec, J. Nohejl

Příjezd na koncert do Litomyšle:
M. Konvalinka, J. Vitek, M. Čecura

Čechurovo uvítací gesto v Trenčianských Teplicích.
B. Pavlovský, L. Zezulková, J. Macurová

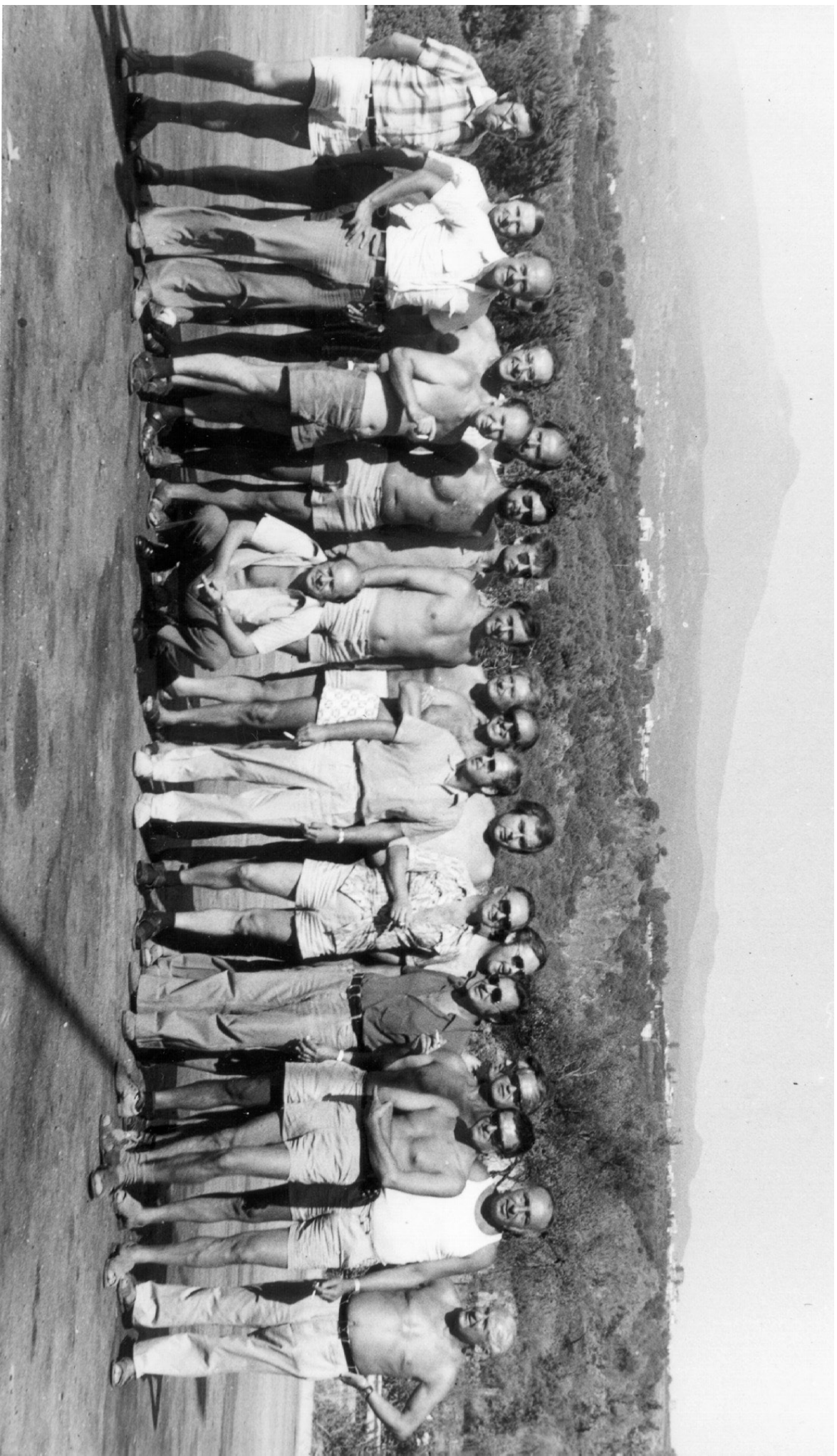
V 50. a 60. letech se běžně konaly vícedenní koncertní zájezdy po českých i slovenských městech. Přitom bylo mnoho příležitostí k návštěvám nejen restauračních zařízení, ale i kulturních památek a přírody.

ZAHRANIČNÍ ZÁJEZDY

Athény, září 1981 – Odeion Héróda Attického na svahu Akropole.
MF zde účinkovala na baletních přestaveních (3x Labutí jezero a 2x Šípková Růženka)
s vídeňským baletem a světovou baletní hvězdou Rudolfem Nurejevem.
Následně zde byly provedeny 2 koncerty ze současné řecké hudby.

Na Sicílii v létě 1979. V pozadí Etna, několik dní po výbuchu sopky. Zleva J. Šanda, F. Pleva, M. Šnajdr, M. Ryšavý, F. Mrtvý, P. Chudoba, M. Kamenický, K. Hewanicki, Z. Nešpor, J. Dostal, A. Schindler, J. Tomeček, L. Merta, B. Pavlovský, J. Hudec, M. Šafář, J. Šuba, I. Ipser, J. Dopita, S. Špiler a O. Šerý

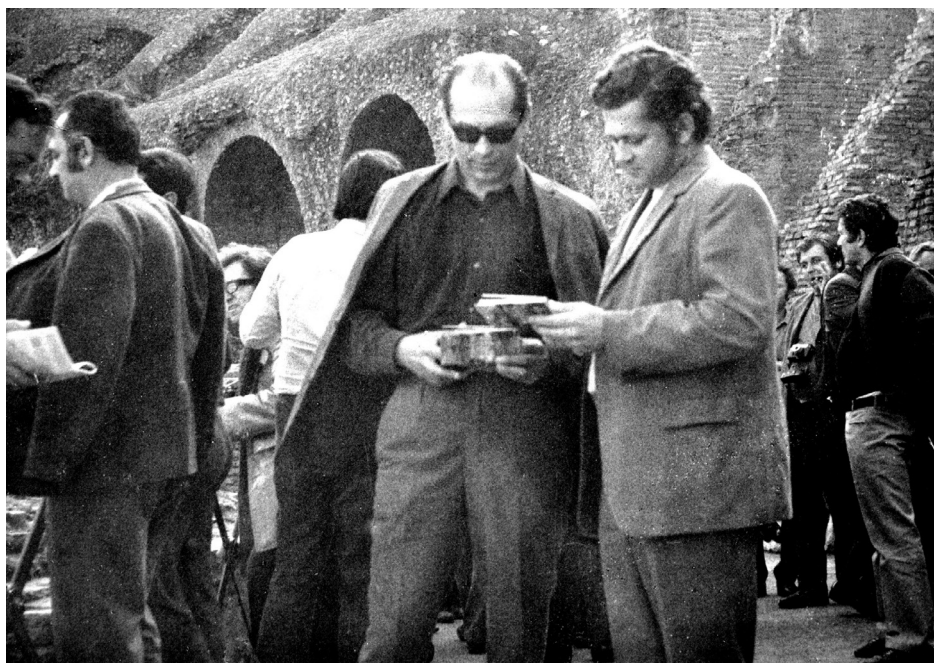
Itálie, Padova 1979

Itálie 1971, J. Švajda, M. Folprecht

Itálie 1971, J. Švajda, M. Čechura a M. Folprecht

Itálie, Pompeje 1974, J. Hudec, M. Černý, V. Voják

Primisté na trajektu na Sardinii 1974, zleva K. Hewanicki, J. Šanda, I. Hřebabetzký, J. Šimčík, za ním E. Kalousek, J. Peštuka, Z. John, K. Michler, M. Čechura, J. Duda (v paruce)

Mirka Pokorná provedla s MFO 1974 v Itálii a na Sardinii klavírní koncerty J. Brahmsa a F. Chopina.

Španělsko. Dobře naladěná skupina prvních houslí po opulentním španělském pohoštění.

Španělsko. Dobře naladěná skupina druhých houslí po opulentním španělském pohoštění.

Španělsko 1983, zleva M. Doležalová, L. Bubeníčková, J. Tutková
a Z. Pulkert

Španělsko 1983, I. Wurm, A. Schindler, K. Hewanicki, M. Čechura

Rakousko, Klaus 1995, neobvyklé ladírny na hřbitově.

KOMORNÍ SOUBORY

První smyčcové kvarteto členů MF v roce 1945 (M. Melkus, S. Bína, G. Kantor a A. Erat)

Smyčcové kvarteto členů MFO (60. léta), zleva: M. Ryšavý, K. Hewanicki, R. Myška, M. Urban

Smyčcové kvarteto členů MFO (70. léta), zleva: M. Ryšavý, J. Duda, L. Merta, J. Tomeček

Dechové kvinteto členů MFO
(zleva Z. Drmola, F. Osvald, L. Kantor, V. Winkler, J. Kašpárek)

Dechové kvinteto členů MFO,
P. Krejčí, M. Šafář, Z. Drmola, J. Kašpárek, V. Krul

Dechové kvinteto členů MFO, V. Krul, M. Šafář, P. Krejčí, Fr. Červenka, J. Šuba

Žesťová harmonie: I. Škrabal, M. Balcařík, O. Novotný, J. Nohejl, Z. Krajčí, V. Bažant

Musici Moraviae při děkovačce na koncertě v Redutě

Musici Moraviae – zleva K. Hewanicki, F. Pleva, Z. Drápela, J. Šimčík, Z. John, J. Dopita, J. Duda, M. Plodek, K. Fridrichová, J. Peštuka, L. Merta, K. Zakopal a vedoucí Josef Tomeček (violista)

Musici Maraviae na francouzské hranici při cestě do Španělska:
J Duda, J. Peštuka, J. Dopita, L. Merta, F. Pleva, J. Šimčík, K. Zakopal, Z. John

Salonní kvartet: Z. John, M. Kamenický, A. Malík, A. Brychta

OSOBNOSTI A UDÁLOSTI VE FILHARMONII

Trenčianské Teplice r. 1957:
dirigent Richard Týnský a houslisté Jarka Štěpánek a Karel Vronský

Miloslav Melkus

Koncertní mistr Václav Rábl

Koncertní mistr Bohumír Smejkal

Bohumír Smejkal se ujal i taktovky

I. Wurm, V. Hudeček a J. Duda medituji nad vzácným nástrojem.

Aféra „Jeseník“

Událost ze 7. září 1959 se stala rozhodující pro další působení šéfdirigenta M. Uzelace a ředitele F. Fischera. Tento případ nešel pozornosti ani satirickému týdeníku Dikobraz.

Moravská filharmonie slaví 1. máj 1959.

Zleva: R. Stárek, V. Winkler, F. Fischer, M. Uzelac, J. Nohejl s manželkou, A. Miserovský. Na pozadí jsou vidět staré domy, na jejichž místě dnes stojí Česká spořitelna.

V šedesátých letech byla v MFO velmi aktivní skupina amatérských fotografů, někteří z nich úspěšně vystavovali, mj. M. Čechura, M. Kalců, J. Šanda. Na snímku uprostřed M. Čechura, vpravo J. Vítek.

Propagační foto orchestru MF z roku 1983 s dirigenty J. Nohejlem a L. Mathauserem.

Milan Ryšavý, vedoucí skupiny 2. houslí, inspektor a kronikář.

Ing. Adolf Malík, původně důstojník čs. armády, po nesouhlasu se vstupem vojsk nastoupil v r. 1971 do MFO jako manipulant, od r. 1986 archivář a klavírista v Salonním kvartetu.

Klarinetisté J. Kůžel a Z. Pulkert

Slavnostní zasedání při výročí 40 let Moravské filharmonie (1985) ve vinárně Jednota. Primisté: Z. John, F. Weichsel, K. Michler. M. Doležalová, K. Hewanicki, M. Čechura. U druhého stolu violisté J. Malý, S. Konečný, J. Feik, L. Podivínský, Z. Novák a další.

Antonín Schindler, Dr. h. c., varhaník, zakladatel Mezinárodního varhaního festivalu, violista, inspektor, po revoluci krátce ředitel Moravské filharmonie, spisovatel a mimo filharmonii vykonavatel mnoha různých profesí.

Ivan Wurm, vedoucí skupiny viol

Jaroslav Kašpárek vedoucí fagotů.

Alfred Erat, v prvních letech filharmonie vedl kroniku, která se vyznačovala svérázným, nenapodobitelným slohem.

Jiří Seidl, fagotista, inspektor orchestru, arabista a nadšenec pro všechny možné technické vymoženosti.

Milan Ryšavý, Richard Myška, Alfred Erat

Miroslav Šafář

Stanislav Běhal, klavírista, trombonista, pedagog a úspěšný provozovatel různých užitečných činností – včelař, sadař, myslivec aj.

V. Winkler, A. Nebl, Z. Drmola, F. Osvald

Bicisté Jiří Hudec a Václav Voják

Miroslav Folprecht, zvaný „Čára“,
proslulý jako vypravěč.

Milan Ryšavý sleduje svého zájezdového spolunocležníka M. Pospíšilíka

ADMINISTRATIVA

Julius Žaloudek, houslista
a administrativní správce 1945-1946

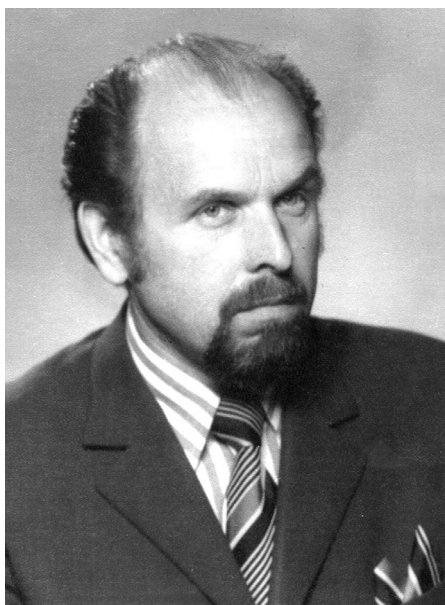
Cyril Černý, klavírista, ředitel hudební školy – v poválečných letech důležitý prostředník mezi radnicí a filharmonií.

Ferdinand Fischer, správní ředitel
1946-1959

Jaromír Dadák, ředitel 1969-1971

Přemysl Chudoba, ředitel 1972-1990

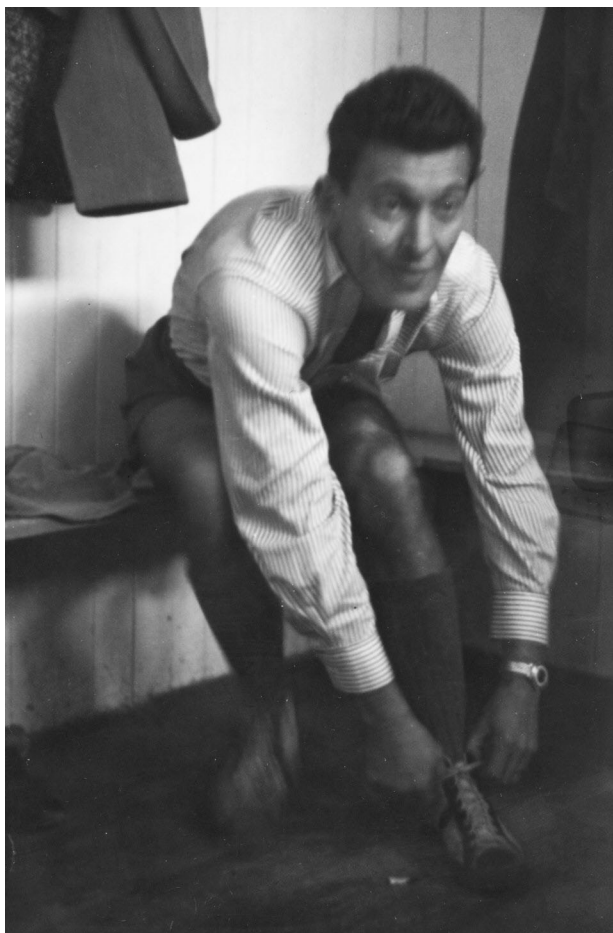

Květa Cardová (koncertní oddělení)
a Věra Selingerová (propagace, reklama) s manželem

SPORT

Blíže neupřesněný fotbalový zápas. Ze sedmi borců jsou dva hosté a pět filharmoniků:
O. Šerý, J. Šuba, M. Černý, Z. John, a I. Ipser

M. Uzelac v šatně před utkáním

Losování hodem korunou

Iša Krejčí provádí čestný výkop

O dramatické situace nebylo nouze.

Fotbalové mužstvo Moravské filharmonie po vyhraném zápase v Českých Budějovicích. Zleva Z. John, M. Folprecht (brankář), O. Šerý, I. Ipser, J. Šustr, Z. Keller, klečící J. Šimčík, K. Michler, V. Krul, Fr. Plhal.